Η ΟΔΟΣ

"Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδός καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή". (Ἰωάν. 14,6)

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΔΙΔΑΧΗΣ
ΕΚΔΟΣΗ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΡΟΔΟΥ
ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

ΦΥΛΛΟ 4 ΕΤΟΣ 1ο • 2006 ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΟΙΣ

† Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ,
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩι ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ,
ΕΛΕΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝ ΒΗΘΛΕΕΜ
ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

«Θεός ἐπί γῆς,
ἄνθρωπος ἐν οὐρανῷ·
καί πάντα ἀναμίξ ἐγένετο».
Ἁγ. Ἰωάννης Χρυσόστομος

Ἀδελφοί καί Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Δυσκολεύεται ὁ ἀνθρώπινος νοῦς νά κατανοήσῃ τήν μεγάλην ἀλλαγήν τήν ὁποίαν ἔφερεν εἰς τόν κόσμον ἡ Γέννησις τοῦ Χριστοῦ. Ὁ γεννηθείς εἰς τήν φάτνην τῆς Βηθλεέμ δέν ἦτο εἷς ἐκ τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι γεννῶνται καθημερινῶς. Εἶναι ὁ Δημιουργός τοῦ σύμπαντος κόσμου, ὁ ὁποῖος συγκαταβαίνει διά νά ἀναβιβάσῃ τό πλάσμα Του ἐκεῖ ἀπό ὅπου ἔπεσε.

Κατά τό πλῆρες ἀγάπης σχέδιον τοῦ Δημιουργοῦ, ὁ ἄνθρωπος προορίζεται ἵνα θεωθῇ. Ἀλλ' ἐξ ἰδίας ὑπαιτιότητος ἐγκατέλειψε τόν ὑποδειχθέντα εἰς αὐτόν πρός τοῦτο δρόμον καί κατέστη δοῦλος τῆς φθορᾶς καί τοῦ θανάτου. Καί διά νά ἐπαναδοθῇ εἰς αὐτόν ἡ δυνατότης τῆς θεώσεως ἔπρεπε νά ἐνανθρωπήσῃ ὁ Θεός. Διότι ὁ πεπτωκώς χοϊκός καί φθαρτός καί ἁμαρτωλός ἄνθρωπος δέν ἔχει τήν δυνατότητα νά ὑπερβῇ μόνος του τήν φθαρεῖσαν φύσιν του καί νά ἐπενδυθῇ τήν Θεότητα.

Δι' αὐτό, οὐδέποτε καί ἡ πλέον τολμηρά ἀνθρωπίνη φαντασία ἐτόλμησε νά θεωρήσῃ ὡς ἐνδεχόμενον αὐτό τό ἀνέλπιστον γεγονός. Μόνον οἱ ἐμπνευσμένοι ὑπό τοῦ Ἁγίου Πνεύματος Προφῆται διεκήρυξαν ὅτι αὐτό θά συμβῇ διά τοῦ Θεοῦ. Καί πράγματι, τήν νύκτα τῶν Χριστουγέννων αὐτό τό ἀνέλπιστον ἔγινε πραγματικότης. *«Θεός*

Ὅλοι οἱ χριστιανοί περιμένουν μέ λαχτάρα τίς γιορτές τῶν Χριστουγέννων καί τῆς Πρωτοχρονιᾶς. Οἱ γιορτές αὐτές εἶναι φορτισμένες συναισθηματικά καί θυμίζουν εὐχάριστες παιδικές ἀναμνήσεις.

Στήν ἐκκοσμικευμένη ἐποχή μας, δυστυχῶς, οἱ περισσότεροι γιορτάζουν Χριστούγεννα χωρίς Χριστό. Στήν ἀγγλική γλῶσσα μάλιστα τό Χριστό στή λέξη Χριστούγεννα (Christmas) τόν ἀντικατέστησαν μέ τό γράμμα Χ (X/mas). Λίγοι πλησιάζουν τή γιορτή μέ καθαρή καρδιά καί ταπεινοφροσύνη γιά νά ὑποδεχθοῦν σ' αὐτή σάν σέ ἄλλη φάτνη τό Θεάνθρωπο Χριστό.

Τά Χριστούγεννα δέν μᾶς παραπέμπουν μόνο στά αἰσθήματα τοῦ ἀνθρωπισμοῦ καί τῆς ἀγάπης, ἀλλά κυρίως μᾶς ὁδηγοῦν στή συνειδητοποίηση ὅτι ὁ Θεός ἔγινε ἄνθρωπος. Ἡ εἴσοδος τοῦ Θεοῦ στήν ἐπίγεια ζωή ἐξάγνισε τήν ἀνθρωπότητα, τή στόλισε μέ τή χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί τῆς ἄνοιξε τό δρόμο πρός τό αἰώνιο μέλλον.

Στό τεῦχος αὐτό θά βρεῖτε ἀναλύσεις τοῦ νοήματος τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ, παρουσίαση τῆς προσδοκίας θεανθρώπου λυτρωτῆ ἀπό πολλά ἔθνη τῆς ὑφηλίου, περιγραφή τῶν ἀπόψεων τῶν Πατέρων γιά τό ἄστρο τῆς Βηθλεέμ.

Λόγω τῆς στήριξης τῆς ἀστρολογίας καί στούς μάγους ἐξ ἀνατολῶν, πού προσκύνησαν τό νεογέννητο Χριστό, θά βρεῖτε ἐξήγηση τοῦ παραλόγου τῆς ἀστρολογίας.

Καί αὐτό τό τεῦχος περιλαμβάνει ἀντιαιρετικό θέμα.

Τό σύνολο τῶν ἄρθρων συμπληρώνεται μέ τό τοπικό ἁγιολόγιο πού ἐξιστορεῖ τή ζωή τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου τοῦ Ὑδραίου καί τήν παρουσίαση τοῦ τοπικοῦ προσκυνήματος τῆς Παναγίας τῆς Σκιαδενῆς.

ἐπί γῆς, ἄνθρωπος ἐν οὐρανῷ», ἀνακράζει θαυμάζων ὁ Ἱερός Χρυσόστομος.

Τό κοσμοϊστορικόν αὐτό γεγονός δέν εἶναι ἀδιάφορον διά τήν ζωήν μας. Οὔτε τό ἐνδιαφέρον αὐτοῦ δι' ἡμᾶς περιορίζεται εἰς τάς ἐφημέρους ἑορταστικάς ἐκδηλώσεις. Ὀφείλομεν νά ἀντιμετωπίσωμεν σοβαρώτερον τήν νέαν κατάστασιν. Ἡ Γέννησις τοῦ Χριστοῦ μᾶς δίδει τήν δυνατότητα νά ὑπερβῶμεν τήν θνητότητά μας, νά ἀνέλθωμεν εἰς τούς οὐρανούς, νά συζήσωμεν μετά τοῦ Χριστοῦ, νά καταλλαγῶμεν μετά τοῦ Θεοῦ, νά χαρῶμεν τήν υἱοθεσίαν Του, νά ζήσωμεν εἰς τούς αἰῶνας εἰς τήν ἀκένωτον χαράν τῆς ἀγάπης Του.

Ἄς συμπανηγυρίσωμεν πνευματικῶς μετά τῶν Ἀγγέλων καί τῶν Ἁγίων τήν εὐδοκίαν τοῦ Θεοῦ διά τούς ἀνθρώπους καί ἄς ἀρχίσωμεν ἀπό σήμερον νέαν ζωήν, ἀξίαν τῆς κλήσεως τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ. Τό συνταρακτικόν γεγονός, ὅσον ἀφανῶς καί ταπεινῶς ἐτελέσθη,

τόσον μεγάλην ἀλλοίωσιν ἔφερεν εἰς τό Σύμπαν καί ἰδιαιτέρως εἰς τό μέλλον ἑκάστου ἀνθρώπου. Δέν πρέπει νά ἀγνοήσωμεν τήν σπουδαιότητά του, ἐπειδή ἐτελέσθη μακράν τῆς μεγάλης δημοσιότητος, εἰς ἕν ταπεινόν καί ἀπέριττον σπήλαιον. Οὔτε πρέπει νά ἑορτάσωμεν τό γεγονός θορυβωδῶς καί ἐπιφανειακῶς ὡς μίαν ἐποχικήν ἐφήμερον πανήγυριν, χωρίς ἄλλην ἐπιρροήν εἰς τήν ζωήν μας πλήν τοῦ κοσμικοῦ ξεφαντώματος.

Ἄν καί τά γενόμενα κατά τήν Γέννησιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι ἀθέατα διά τούς φθαρτούς ἀνθρωπίνους ὀφθαλμούς, ὑπάρχουν μερικοί οἱ ὁποῖοι μέ τήν χάριν τοῦ Θεοῦ εἶδον καί μᾶς περιγράφουν τά βαθύτερα συμβάντα καί τήν ἐπελθοῦσαν μυστικήν ἀλλοίωσιν τοῦ κόσμου. Ἰδού πῶς ὁ προκάτοχος ἡμῶν Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἀναφωνεῖ, θαμβωμένος ἐξ ὅσων ἀντελήφθη:

«Ἄγγελοι συνεχόρευον ἀνθρώποις, ἄνθρωποι τοῖς ἀγγέλοις ἐκοινώνουν καί ταῖς ἄλλαις ταῖς ἄνω δυνάμεσι· καί ἦν ἰδεῖν... καταλλαγάς Θεοῦ πρός τήν ἡμετέραν γεγενημένας φύσιν, διάβολον αἰσχυνόμενον, δαίμονας δραπετεύοντας, θάνατον λελυμένον, παράδεισον ἀνοιγόμενον, κατάραν ἠφανισμένην, ἁμαρτίαν ἐκποδών γεγενημένην, πλάνην ἀπεληλαμένην, ἀλήθειαν ἐπανελθοῦσαν, τῆς εὐσεβείας τόν λόγον πανταχοῦ κατασπειρώμενον καί κομῶντα, τήν τῶν ἄνω πολιτείαν ἐπί γῆς πεφυτευμένην, ...καί τῇ γῇ συνεχῶς ἀγγέλους ἐπιχωριάζοντας, καί πολλήν ὑπέρ τῶν μελλόντων τήν ἐλπίδα οὖσαν» (P.G. 57,16).

Αὐτήν τήν ἐλπίδα τῶν μελλόντων εἴθε, τέκνα καί ἀδελφοί, νά ἴδωμεν πραγματοποιουμένην εἰς τήν ζωήν μας εὐχαῖς τοῦ μεγάλου Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ὁ ὁποῖος πρεσβεύει ὑπέρ ἡμῶν πρός Κύριον ἐν οὐρανοῖς μετά πάντων τῶν Ἁγίων. Ἐπί τῇ συμπληρώσει δέ κατά τό ἐπί θύραις νέον ἔτος χιλίων ἑξακοσίων ἐτῶν ἀπό τῆς κοιμήσεως τοῦ Ἁγίου τούτου, ἀνακηρύσσομεν ἀπό τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τό ἔτος τοῦτο ἔτος Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ἵνα δώσωμεν εἰς πάντας τούς πιστούς τήν ὥθησιν νά μελετήσουν τό ἔργον καί νά ἐμβαθύνουν εἰς τήν ζωήν αὐτοῦ.

Ἀδελφοί!

Χριστός γεννᾶται, δοξάσατε·
Χριστός ἐξ οὐρανῶν·
ἀπαντήσατε·
Χριστός ἐπί γῆς· ὑψώθητε·
Αὐτῷ, τῷ Φιλανθρώπῳ Θεῷ
τῶν Χριστουγέννων,
ἡ τιμή καί ἡ εὐχαριστία
καί ἡ δόξα καί ἡ προσκύνησις
εἰς τούς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
Ἀμήν.

Φανάριον, Χριστούγεννα ,ϛ'

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως
Βαρθολομαῖος
διάπυρος πρός Θεόν
εὐχέτης πάντων ὑμῶν

Η ΟΔΟΣ

Κωδικός ἐντύπου ISSN 1790-6733

Τριμηνιαία ἔκδοση
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου
Τηλέφωνο: 22410 34300
Fax: 22410 23274
Internet: www.imr.gr
e-mail: imrodou@imr.gr
Συντάσσεται ἀπό ἐπιτροπή

Ὑπεύθυνος Σύνταξης
Ἀρχιμ. Μάξιμος Παναγιώτου

Προαιρετικές συνδρομές
Ἀριθμ. Βιβλ. Ἐθνικῆς Τραπέζης
461/296168-79

Ἐκδοτική Παραγωγή
ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.
Ἀρδηττοῦ 12-16, Ἀθήνα
Τηλ. 210-9217513, Fax: 210-9237033
www.eptalofos.gr
e-mail: info@eptalofos.gr

Ποιμαντορική ἐγκύκλιος ἐπί τῇ ἐνανθρωπήσει τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ

ΚΥΡΙΛΛΟΣ
Μητροπολίτης τῆς Ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Ρόδου,
πρός τόν ἱερόν κλῆρον καί τόν λαόν τῆς καθ ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

«Παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, Υἱός καί ἐδόθη ἡμῖν»

Ἀδελφοί καί τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Οἱ χαρμόσυνες κωδωνοκρουσίες τῆς ἁγίας νύκτας τῶν Χριστουγέννων, τῆς Ἑορτῆς τῶν Ἑορτῶν κατά τήν ρῆσιν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ἐξαγγέλουν καί ἐφέτος, γιά μιά ἀκόμη φορά, τό Εὐαγγέλιον τῆς Θείας Ἐνανθρωπήσεως. Διακηρύσσουν ὅτι ἐτελείωσε ὁ χρόνος τῆς προσδοκίας τῶν ἐθνῶν. Ὁμολογοῦν ὅτι ἐκπληρώθηκε ἡ προφητεία τοῦ μεγαλοφωνότατου Προφήτη Ἡσαΐα, πού ἔλεγε: *«Παιδίον γεννήθηκε γιά μᾶς, Υἱός μᾶς ἐδόθη... καί εἶναι τό ὄνομά Του μεγάλης βουλῆς Ἄγγελος, Θεός ἰσχυρός, ἐξουσιαστής, ἀρχηγός εἰρήνης, πατήρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος»* (κεφ. θ′, 6). Ἐπαναλαμβάνουν τούς λόγους τοῦ Ἀγγέλου πρός τούς ἀγαθούς καί εἰλικρινεῖς ἀγραυλοῦντες Ποιμένες τῆς μοναδικῆς Βηθλεεμιτικῆς νύκτας: *«Σᾶς φέρω εὐχάριστα νέα πού θά προξενήσουν μεγάλη χαρά σέ ὅλο τόν λαό· γεννήθηκε σήμερα στήν πόλη τοῦ Δαυΐδ γιά σᾶς Σωτῆρας, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ Χριστός Κύριος. Καί τοῦτο θά χρησιμεύσει σ' ἐσᾶς ὡς σημεῖο· Θά βρεῖτε βρέφος τυλιγμένο στά σπάργανα, μέσα σέ φάτνη»* (Λουκ. β′,10-12). Συνοδεύουν τόν ὕμνον τῆς οὐρανίου στρατιᾶς: *«Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καί ἐπί γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία»* (Λουκ. β′, 14). Ἀντηχοῦν καί διαχέουν πρός κάθε κατεύθυνση τόν ὑμνογραφικό παιᾶνα: *«Δι' ἡμᾶς γάρ ἐγεννήθη, παιδίον νέον, ὁ πρό αἰώνων Θεός».*

«Παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, Υἱός καί ἐδόθη ἡμῖν». Ἀλλά δέν πρόκειται γιά μιά συνηθισμένη γέννηση καί ἕνα συνηθισμένο παιδί. Τό *«Παιδίον»* τοῦ Προφήτη Ἡσαΐα εἶναι ὁ Σωτῆρας, ὁ Χριστός Κύριος τῶν Ἀγγέλων τῆς νύκτας τῆς Θείας Ἐνανθρωπήσεως. Εἶναι ὁ αἰώνιος Λόγος τοῦ Πατρός, πού λαμβάνει τήν σάρκα ἐκ τῆς Ἁγίας Παρθένου καί γίνεται ἄνθρωπος γιά τήν σωτηρία μας. Εἶναι ὁ Λόγος ὁ ὁποῖος *«ἐνηνθρώπησεν, ἵνα ἡμεῖς θεοποιηθῶμεν»*. Εἶναι ὁ Πλάστης καί Δημιουργός μας, πού παρά τήν παρακοή, δέν ἔπαυσε οὔτε στιγμή νά μᾶς ἀγαπᾶ. Εἶναι ὁ ἄναρχος Θεός, πού εἰσέρχεται στήν ἱστορία, εἰσχωρεῖ στήν ζωή μας, στήν καθημερινότητα μας, ἐκεῖνος πού λαμβάνει τήν ἀνθρώπινη φύση μας, χωρίς τήν ἁμαρτία, γιά νά γίνει *«πρωτότοκος ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς»* καί νά μᾶς ἐπαναφέρει στόν νέο Παράδεισο, τήν Ἐκκλησία Του. Νά μᾶς δώσει τήν δυνατότητα νά ἑνωθοῦμε μαζί Του καί νά θεωθοῦμε. Εἶναι ὁ Κύριος τῆς δόξης ὁ ὁποῖος σαρκώνεται ταπεινούμενος γιά νά καταλύσει τήν ἐξουσία καί τά ἔργα τοῦ διαβόλου, γιά νά ξεριζώσει κάθε ἀνομία καί ἀδικία καί νά χριστοποιήσει τήν ζωή μας, κάνοντάς μας μετόχους τῆς βασιλείας Του, δηλαδή τῆς νέας κοσμικῆς πραγματικότητας πού ἐγκαινιάζει μέ τήν σάρκωσή Του.

Ἐάν προσέξουμε τήν εὐαγγελική ἱστορία, θά δοῦμε ὅτι τό *«Παιδίον»* τῆς Βηθλεέμ, δηλαδή ὁ Χριστός τῆς Ἐκκλησίας, δέν προσελκύει μόνο τούς ἀγαθούς βοσκούς ἤ τούς σοφούς Μάγους τῆς Ἀνατολῆς, ἀλλά καί τόν βασιλιᾶ Ἡρώδη, πού ζητεῖ νά τό φονεύσει γιά νά μήν σφετερι-

σθεῖ τήν ἐξουσία του. Ὁ Ἡρώδης εἶναι ὁ πρῶτος δεδηλωμένος ἐχθρός τοῦ Χριστοῦ. Ἔκτοτε παρελαύνει ὁλόκληρη στρατιά. Ἀναφερόμενοι σ' αὐτούς τούς ταυτίζουμε συνήθως μέ τούς γραμματεῖς καί Φαρισαίους, τούς διῶκτες Ρωμαίους αὐτοκράτορες, τούς αἱρετικούς ὅλων τῶν ἐποχῶν. Ἀλλά δέν εἶναι μόνο αὐτοί. Εἶναι καί ὅλοι ὅσοι ἐξουθενώνουν, ἐκμεταλλεύονται καί σκοτώνουν τήν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, τόν ἄνθρωπο. Οἱ ἄνθρωποι τῆς βίας, τῶν πολέμων, τῆς σκοπιμότητας, τῶν ἁμαρτωλῶν οἰκονομικῶν συμφερόντων, τῆς καταπατήσεως τῆς ἀνθρώπινης ἀξιοπρέπειας, τῆς χρησιμοποιήσεως κάθε μέσου ἔναντι παντός τιμήματος γιά ἴδιον ὄφελος. Καί ἀκόμα περισσότεροι. Ἐχθροί καί διῶκτες τοῦ Παιδίου τῆς Βηθλεέμ μπορεῖ νά γινόμαστε ἀσυνείδητα καί ἐμεῖς, ὅταν ἀφήνουμε νά ἀλλοιώνεται ὁ Χριστός μέσα μας, ὅταν τόν κλείνουμε μέσα στούς ναούς καί δέν τοῦ ἐπιτρέπουμε νά εἰσχωρήσει στήν ζωή μας καί στήν κοινωνία μας. Ὅταν παραθεωροῦμε τήν κλήση μας καί ζοῦμε σάν νά μήν ἔχει ἀκόμη γεννηθεῖ.

Ἀγαπητοί ἀδελφοί καί τέκνα ἐν Κυρίῳ,

«Παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν» ἐν Βηθλεέμ τῆς Ἰουδαίας. Αὐτό τό Παιδίον ὁ Ἄγγελος διεκήρυξε Σωτῆρα. Ὡς Σωτῆρα νά τόν προσκυνήσουμε. Αὐτό σημαίνει ὅτι πρέπει νά τόν δεχθοῦμε ὅπως ἐκεῖνος ἀπεκαλύφθη σέ μᾶς. Ὅπως τόν διεκήρυξαν οἱ Ἀπόστολοι. Ὅπως τόν βίωσε καί τόν βιώνει ἡ Ἐκκλησία. Ἀλλά Ἐκεῖνος εἶπε ὅτι γιά νά γίνει αὐτό πρέπει νά ξαναγίνουμε παιδιά στήν καρδιά. Ἴσως αὐτό νά φαντάζει παράδοξο στήν ἐγωϊστική καί ὑλιστική νοοτροπία καί βιοτή μας. Εἶναι ὅμως ἡ ἀλήθεια τῆς ζωῆς. Ἀξίζει νά τήν ἀναζητήσουμε. Γιά νά προσκυνήσουμε καί νά προσκυνοῦμε πάντοτε γνήσια τόν ἐνανθρωπήσαντα Θεόν. Τό Παιδίον πού μᾶς δόθηκε γιά νά μᾶς δώσει τό καλύτερο αὔριο πού ἀναζητοῦμε.

Εὐχόμαστε ἀληθινά, εἰρηνικά καί εὐλογημένα Χριστούγεννα.

Χριστούγεννα
τοῦ δισχιλιοστοῦ καί ἕκτου ἔτους.
Διάπυρος πρός Χριστόν τεχθέντα εὐχέτης
πάντων ὑμῶν.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
† Ο ΡΟΔΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΣ

Χριστούγεννα

Ἔξοδος ἀπό τή δουλεία τοῦ σκότους καί τῆς πλάνης καί εἴσοδος στή ζωή τῆς χάριτος καί τῆς ἐλπίδας.

τοῦ Ἀριστοφάνη Ζαμπακίδη,
καθηγητῆ τῆς Ἀνωτέρας Ἐκκλησιαστικῆς
Σχολῆς Θεσσαλονίκης

«Ἐνυπογραφόμενος, Χριστέ, δούλοις τῷ τοῦ Καίσαρος, δι' εὐσπλαγχνίαν προστάγματι, ἔρχῃ χαρίσασθαι τήν ἐλευθερίαν, τήν ζωήν καί λύτρωσιν, ἀγνώμοσιν οἰκέταις, μακρόθυμε...».

Ὅσο πλησιάζουμε πρός τήν ἑορτή τῶν Χριστουγέννων, τόσο πιό ἐπίκαιρα καί περισσότερο ἐνδιαφέροντα ἀκούονται τά λόγια τοῦ Θεοῦ πρός τόν Προφήτη Μωυσῆ, ὅταν τόν κάλεσε στό ὄρος Σινᾶ γιά νά τοῦ δώσει τίς ἐντολές Του. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι σαφής, προσδιοριστικός καί προτυπώνει τήν ἔξοδο τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τήν τυραννική ζωή τῆς πνευματικῆς δουλείας στή ζωή τῆς λύτρωσης καί σωτηρίας. Λέγει ὁ Θεός πρός τόν Μωυσῆ:

«Ἐγώ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου, ὅστις ἐξήγαγόν σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐξ οἴκου δουλείας». (Ἐξόδ. κ΄, 20).

Μέ τή φράση *«Ἐγώ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου»* ὁ Θεός καθορίζει ὅτι Αὐτός εἶναι ὁ ἐξουσιαστής, ὁ κυρίαρχος ὅλης τῆς δημιουργίας. Αὐτός νομοθετεῖ καί ὄχι ἄνθρωπος. Εἶναι ἀληθινός καί ὑπαρκτός Θεός σέ ἀντίθεση μέ τούς ψεύτικους θεούς καί τά εἴδωλα πού πίστευαν καί λάτρευαν οἱ ἐχθροί τῶν Ἰσραηλιτῶν. Συγχρόνως ὁ ἀληθινός Θεός προσθέτει καί μία ἄλλη ἰδιότητά Του, ἐκτός ἀπό αὐτήν τοῦ Νομοθέτη. Εἶναι ὁ Ἐλευθερωτής τοῦ Ἰσραήλ. Γιά τό λόγο αὐτό, ἀπευθυνόμενος πρός τόν Ἰσραήλ, λέγει: *«Ἐγώ εἶμαι Ἐκεῖνος πού σέ ἐλευθέρωσε ἀπό τή δουλεία, τή μακροχρόνια σκλαβιά καί τήν ἀκούσια ὑποταγή στούς ἐχθρούς σου».*

Μετά τόν θάνατο τοῦ Ἰωσήφ, στήν Αἴγυπτο ἐμφανίσθηκαν βασιλεῖς σκληροί καί ἀνεξέλεγκτοι. Οἱ Ἰσραηλῖτες πέρασαν δύσκολα χρόνια. Τήν ἀπελευθέρωσή τους ὅμως τήν ἀνέλαβε ὁ ἴδιος ὁ Θεός χωρίς αἵματα καί θυσίες. Μετά ἀπό θαυμαστά γεγονότα καί καταπληκτικές παρεμβάσεις τοῦ Θεοῦ, οἱ Ἰσραηλῖτες ὁδηγήθηκαν μέσω τῆς Ἐρυθρᾶς θάλασσας στόν τόπο τῆς ἐπαγγελίας. Ὁ

λαός δοκίμασε χαρά μεγάλη καί ἀπερίγραπτη, ἀφοῦ δέν ὑπῆρχε πλέον φόβος νά ξανασκλαβωθεῖ. Τή χαρά του τήν ἐκδήλωσε μέ ἕνα ἆσμα, τό ὁποῖο φαίνεται ὅτι τό ἔγραψε ὁ Μωυσῆς. Τό ἔψαλαν ὅλοι μαζί μέ ἀνέκφραστη χαρά καί ἱερό ἐνθουσιασμό. Ἔδειξαν ἔτσι τήν ἀπέραντη εὐγνωμοσύνη τους πρός τόν Κύριο καί τή δύναμή Του.

Τό γεγονός τῆς ἀπελευθέρωσης τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀπό τήν τυραννική καταδίωξη καί τήν καταπίεση τῶν Αἰγυπτίων ξετυλίγει μπροστά μας τήν Ἱστορία τῆς ὑποδούλωσης τοῦ ἀνθρώπινου γένους. Στό πρῶτο βιβλίο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τή Γένεση, παρουσιάζεται ὁ ρόλος τοῦ ἀρχέκακου ὄφη, τοῦ διαβόλου, ὁ ὁποῖος κάνει τά πάντα προκειμένου νά πλανήσει τόν ἄνθρωπο καί νά τόν ἀποξενώσει ἀπό τόν Θεό-Δημιουργό Του. Ἀφοῦ παρέσυρε τούς πρωτόπλαστους καί παρέβησαν τήν ἐντολή τοῦ Θεοῦ, κατόπιν τούς ὁδήγησε στήν ἐξορία, μακριά ἀπό τήν ἀληθινή τους πατρίδα, τόν παράδεισο.

Στό πέρασμα τῶν αἰώνων ὁ διάβολος ἐμπλέκει ἀκόμη περισσότερο τήν πορεία τῶν ἀνθρώπων, δημιουργῶντας τήν πλάνη τῶν θρησκειῶν καί τῶν εἰδώλων. Ἔτσι συντελεῖται ἡ μεγαλύτερη ψυχική φθορά τοῦ ἀνθρώπου καί μεγαλώνει τό χάσμα μεταξύ αὐτοῦ καί τοῦ Δημιουργοῦ Του. Παρόλα αὐτά, σέ ὅλες τίς σελίδες τοῦ Ἱεροῦ βιβλίου τῆς Π. Διαθήκης ἀκούγεται ἔντονα ὁ βηματισμός τοῦ ἐρχομοῦ στή γῆ τοῦ Ἄρχοντα τῆς Εἰρήνης, τοῦ Μεσσία καί Λυτρωτῆ. Ἀκόμη καί σέ φιλολογικά κείμενα ὅλων τῶν λαῶν τῆς προχριστιανικῆς ἀνθρωπότητας ἀκούγεται γοερό τό κλάμα τοῦ πεσμένου ἠθικά ἀνθρώπου, πού προσμένει καί προσδοκᾶ τή θεϊκή λύτρωση.

Ὁ Θεός ἄκουσε τήν ἐναγώνια φωνή τοῦ ἀνθρώπου. Ἔτσι ἡ ἄρση τῆς ἀνθρώπινης θλίψης ἔγινε τήν κατάλληλη ἐποχή, *«ὅτε ἦλθε τό πλήρωμα τοῦ χρόνου»* (Γαλ. δ΄, 4). Τότε ὁ Θεός δέν ἔστειλε τόν Μωυσῆ ἤ τόν Ἀαρών. Ὅταν ἔφθασε ὁ κατάλληλος χρόνος, πού εἶχε ὁρίσει ἡ πανσοφία τοῦ Θεοῦ, στόν πλανήτη μας πραγματοποιήθηκε ἡ πιό τιμητική ἐπίσκεψη μέ τή γέννηση τοῦ Θεανθρώπου. Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός ἦρθε στόν κόσμο γιά νά ἐλευθερώσει τό ὑποδουλωμένο ἀνθρώπινο γένος, νά συγχωρήσει τήν ἁμαρτία τοῦ ἀνθρώπου, νά διώξει τήν πλάνη καί νά φέρει τόν ἄνθρωπο κοντά στό Θεό.

Μέ τήν ἔλευση τοῦ Χριστοῦ στόν κόσμο ὁ ἄνθρωπος ἐπανέρχεται στήν πραγματική του πατρίδα. Γίνεται καί πάλι παιδί τοῦ Θεοῦ. Τώρα μπορεῖ, ἐφόσον τό θέλει καί τό ἐπιδιώκει, νά μήν ἀποχωρίζεται ἀπό τόν Θεό Πατέρα Του. Μπορεῖ νά ζεῖ ὡς *«ἀπελεύθερος Χριστοῦ»* ἀπό τά πάθη, τίς ἀδυναμίες καί τά ἐλαττώματά του. Μπορεῖ νά ἀποφεύγει τόν σωματικό καί πνευματικό θάνατο. Στό θεανδρικό πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπιβεβαιώνεται ἡ ὑπόσχεση τοῦ Θεοῦ πρός τούς πρωτόπλαστους. Τό Φῶς ἀνέτειλε στόν κόσμο. Ἡ Ἀλήθεια φανερώθηκε. Τόν δεσμώτη ἄνθρωπο τόν ἐπισκέφθηκε ὁ Σωτῆρας καί Λυτρωτής τῶν ἀνθρώπων. Τό διατρανώνει ὁ Ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν, ὁ Παῦλος, καθώς προτρέπει τούς χριστιανούς τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας νά εὐχαριστοῦν τόν Θεό, διότι *«ἐρύσσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους καί μετέστησεν εἰς τήν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ...»* (Κολ. α΄, 13). Μᾶς γλίτωσε δηλαδή ἀπό τή φοβερή ἐξουσία τοῦ σκότους καί μᾶς μετέφερε στή βασιλεία τοῦ ἀγαπημένου Του Υἱοῦ, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Μέ τή σχέση δέ πού ἀναπτύσσουμε μέ τόν Υἱό Του, δημιουργοῦμε τίς προϋποθέσεις νά ἐλευθερωθοῦμε πνευματικά καί νά ἀπαλλαγοῦμε ἀπό τήν ἁμαρτία, τή φθορά καί τήν πλάνη.

Ὁ Χριστός δημιουργεῖ τίς προϋποθέσεις γιά μιά καινούργια ζωή καί ἕνα καινούργιο κόσμο πού ὅλοι τόν θέλουμε καί τόν ἐπιζητοῦμε. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ καί οἱ ἅγιοί της, πού εἶναι ἡ πρακτική Ἀπόδειξη ὅτι ὁ Χριστός εἶναι *«χθές καί σήμερον ὁ αὐτός καί εἰς τούς αἰῶνας»*, μεταμορφώνει, ἁγιάζει καί ἀπό τή δουλεία τῆς Αἰγύπτου ὁδηγεῖ τό *«νέο Ἰσραήλ»* στήν ἀποτίναξη τοῦ πνευματικοῦ ζυγοῦ. Τοῦ χαρίζει τή λύτρωση καί τή σωτηρία. Ὅσοι ἀποδέχονται τό λυτρωτικό μήνυμά Του, ψάλλουν ἄσματα δοξολογίας καί εὐγνωμοσύνης πρός τόν Ἐλευθερωτή Χριστό καί περιμένουν τήν ὥρα τῆς μεγάλης συνάντησής τους μ' Αὐτόν στήν αἰώνια βασιλεία Του.

Τά Χριστούγεννα γιά τούς πιστούς εἶναι ἡ ἑορτή ὁλόκληρης τῆς δημιουργίας. Εἶναι *«ἡ μητρόπολις τῶν ἑορτῶν»*, κατά τόν θεοφόρο πατέρα τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι ἑορτή τῆς ἀναδημιουργίας καί θεοφάνεια. Σέ ἕνα τροπάριο τῶν Χριστουγέννων μέ παραστατικότητα καί μέ ἀνυπέρβλητο θεολογικό τρόπο περιγράφεται τό μυστήριο τῆς ἐνανθρώπησης τοῦ Κυρίου, ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ἄρση καί διάλυση τοῦ μεσότοιχου καί τοῦ φραγμοῦ τῆς παρακοῆς, καθώς καί ἡ ἀπόλαυση τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς. Καί ὅλα αὐτά προσφέρονται στόν ἄνθρωπο ἀπό Ἐκεῖνον, πού ἔγινε ἄνθρωπος *«διά φιλανθρωπίαν»*, *«οὐ τροπήν ὑπομείνας»*, ἀλλά διαμείνας *«ὅ ἦν, Θεός ὢν ἀληθινός»*.

Χριστούγεννα σημαίνει οὐσιαστική συμμετοχή στό γεγονός τῆς σάρκωσης τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ. Ὄχι

ἁπλά τυπική συμμετοχή στίς ἀκολουθίες τοῦ ἁγίου δωδεκαημέρου. Σημαίνει διάβαση ἀπό τόν κόσμο τῆς ἁμαρτίας στή ζωή τῆς χάριτος. Σημαίνει ἀπελευθέρωση καί ἐγκατάσταση στόν καινούριο κόσμο τοῦ Θεοῦ. Σημαίνει συνάντηση μέ τό θεῖο Βρέφος καί ἔξοδος ἀπό τή ζωή τῆς ἁμαρτίας, τῆς ἄγνοιας, τῆς πλάνης καί τῆς δεισιδαιμονίας. Σημαίνει ὅτι ἀποδεχόμαστε νά ζήσουμε, ὅπως χαρακτηριστικά ἔγραψε ὁ π. Ἰουστῖνος Πόποβιτς, *«διά τοῦ Χριστοῦ, ἐν τῷ Χριστῷ καί ἐκ τοῦ Χριστοῦ»*.

Ὁ νεογέννητος Χριστός, μετά τήν παραγγελία τοῦ ἀγγέλου, φεύγει μέ τούς γονεῖς Του ἀπό τή Βηθλεέμ καί πορεύεται στήν Αἴγυπτο. Ἐγκαταλείπει τήν πατρίδα Του καί κάνει δεύτερη πατρίδα Του τήν εἰδωλολατρική Αἴγυπτο. Φεύγει, διότι κινδυνεύει ἡ ζωή Του.

Ὁ Ἰησοῦς συνήθως φεύγει, ὅταν δέν τόν δέχονται οἱ ἄνθρωποι. Αὐτή εἶναι ἡ τακτική Του. Ὅταν κάποιος τοῦ κλείνει τήν πόρτα, ὑπάρχει κάποιος ἄλλος πού τόν ὑποδέχεται. Ποτέ δέν μένει μόνος. Ἀρκεῖ νά τόν καλέσει κάποιος. Δέν ἀρνεῖται νά μείνει μαζί του.

Ἕναν τέτοιο ἐπισκέπτη δέν εἶναι κρίμα νά μή τόν δέχεται κάποιος σπίτι του;

Ἀλλά τό Χριστό δέν μποροῦμε στήν πραγματικότητα νά τόν διώξουμε. Ἁπλά ἀρνούμαστε τήν παρουσία Του. Ὁ Ἰησοῦς ὑπάρχει ὅπως ὁ ἥλιος. Λάμπει, φωτίζει, θερμαίνει, ζωογονεῖ. Ὅποιος κλείνεται στόν ἑαυτό του, δέν διώχνει μόνο τόν Ἰησοῦ. Ὁ ἴδιος στερεῖται ἀπό τή ζωογόνα παρουσία Του. Ὅποιος τόν συναντήσει μυστικά στά ἁγιαστικά μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, ζεῖ μαζί Του τή ζωή τῆς χάριτος, τῆς ἐλπίδας καί τῆς προσδοκίας τῆς αἰώνιας βασιλείας Του.

Θά Τοῦ ἀρνηθοῦμε μία τέτοια ἡρωική ἔξοδο ἀπό τήν ἁμαρτία καί εἴσοδο στή ζωή τῆς πίστης, τῆς ἀγάπης καί τῆς ἐλπίδας; ■

Ὁ Θεός μᾶς «βομβαρδίζει» μέ τήν ἀγάπη Του

Γέροντος Παισίου Ἁγιορείτου

Λόγοι Ε΄, Πάθη καί ἀρετές, σσ. 197-199.

Γέροντα, μερικές φορές αἰσθάνομαι ἔντονα τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καί πονῶ βλέποντας τή δική μου ἀχαριστία.

– Εὔχομαι νά ἀνταποκριθεῖς στίς πολλές εὐεργεσίες τοῦ Θεοῦ. *«Τό ἔλεός Σου, Κύριε, καταδιώξει με πάσας τάς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου»*, ἔλεγε ὁ Δαβίδ. Νά τό λές κι ἐσύ, γιατί εἶναι ἀλήθεια ὅτι αὐτό συμβαίνει καί σ' ἐσένα· ἀλλά καί πάλι εἶναι ἀλήθεια ὅτι τό ἀναγνωρίζεις καί εὐχαριστεῖς καί δοξολογεῖς τό Θεό.

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀναγνωρίζει τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, τότε καί ὁ Θεός τόν ...*«βομβαρδίζει»* μέ τήν ἀγάπη Του. Ἴσως παραξενευθεῖτε μέ τή λέξη *«βομβαρδίζει»*, ἀλλά, γιά νά διαλυθεῖ τό πουρί ἤ ὁ γρανίτης πού εἶναι γύρω ἀπό τήν καρδιά μας, χρειάζονται βόμβες θεϊκές πού νά ἔχουν ὡς ὕλη ἐκρηκτική τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Ὅταν πιά διαλυθεῖ ὁ σκληρός αὐτός φλοιός, τότε ἡ καρδιά γίνεται εὐαίσθητη καί ὁ ἄνθρωπος συγκινεῖται ἀκόμη καί ἀπό τίς πιό μικρές εὐεργεσίες τοῦ Θεοῦ. Αἰσθάνεται καταχρεωμένος στό Θεό καί εἶναι συνέχεια κατασυγκινημένος, διότι, ἐνῶ σκέφτεται πῶς νά ξεχρεωθεῖ, ὁ Θεός τοῦ δίνει ὅλο καί περισσότερες εὐλογίες, μέχρι πού λειώνει ἡ ψυχή ἡ φιλότιμη ἀπό τήν ἀγάπη Του.

– Γέροντα, γιατί μᾶς ἀγαπάει τόσο πολύ ὁ Θεός;

– Γιατί μᾶς ἔχει παιδιά Του· περισσότερα δέν μπορῶ νά σᾶς πῶ!

– Γέροντα, ἐάν κανείς, παρόλο πού ἀγωνίζεται, ἔχει συνεχῶς τίς ἴδιες πτώσεις, δέν δυσαρεστεῖ τό Θεό, δέν Τόν ἀπογοητεύει;

– Μήπως ὁ Θεός περιμένει προκοπή ἀπό μᾶς; Ὄχι. Εἴμαστε ὅμως παιδιά Του καί μᾶς ἀγαπάει ὅλους τό ἴδιο. Εἶδα μιά φορά κάποιον πατέρα, πού εἶχε κι ἕνα χαζούλικο παιδάκι πού ἔτρεχαν οἱ μύξες του καί τις σκούπιζε μέ τά μανίκια του, ἀλλά τό ἔσφιγγε καί αὐτό στήν ἀγκαλιά του καί τό φιλοῦσε καί τό χάιδευε ὅπως καί τά ἄλλα. Ἔτσι καί ὁ Θεός σάν Καλός Πατέρας δέν ἀγαπάει μόνον τά χαριτωμένα παιδιά Του, ἀλλά και τά πνευματικά ἀδύνατα, γιά τά ὁποῖα μάλιστα πονάει καί ἐνδιαφέρεται περισσότερο.

Κανείς δέν μπορεῖ νά συλλάβει πόσο ἀγαπάει ὁ Θεός τόν ἄνθρωπο! Ἡ ἀγάπη Του δέν συγκρίνεται μέ τίποτε! Δέν ἔχει ὅρια! Εἶναι τόσο μεγάλη πού, κάτι ἐλάχιστο ἄν αἰσθανθεῖ ὁ ἄνθρωπος ἀπό τήν ἀγάπη αὐτή, ἡ πήλινη καρδιά του δέν μπορεῖ νά τήν ἀντέξει· διαλύεται, γιατί εἶναι πηλός.

Ὁ Θεός πολλές φορές ἐπιτρέπει νά πέσει ἄφθονη ἡ ἀγάπη Του στά πλάσματά Του, καί τότε ἡ ψυχή μας θερμαίνεται καί βλέπουμε ὅτι εἶναι τόσο γλυκειά ἡ θεία ἀγάπη, τόσο μεγάλη, πού δέν τήν ἀντέχουμε καί φθάνουμε στό σημεῖο νά ποῦμε: *«Θεέ μου, φθάνει! Ἐλάττωσε λίγο τήν ἀγάπη Σου, γιατί δέν τήν ἀντέχω»*. Μέ αὐτό τόν τρόπο ὁ Θεός θέλει νά μᾶς δείξει ὅτι ἀπό μέρους Του ὑπάρχει ὅλη ἡ διάθεση νά μᾶς δώσει ἄφθονη τήν ἀγάπη Του, ἀλλά δέν τό κάνει, γιατί ἡ μπαταρία μας εἶναι μικρή. Χρειάζεται νά τή μεγαλώσουμε, ὥστε νά χωράει περισσότερη θεία ἀγάπη, γιατί τό θεῖο ρεῦμα τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ ἔρχεται σ' ἐμᾶς ἀνάλογα μέ τή χωρητικότητά μας.

– Γέροντα, πῶς θά αὐξηθεῖ αὐτή ἡ χωρητικότητα;

– Ὅσο θά καθαρίζεται ἡ καρδιά μας, τόσο θά αὐξάνεται ἡ χωρητικότητα της καί τόσο θά δεχόμαστε τή θεϊκή ἀγάπη, ἡ ὁποία εἶναι ἀπεριόριστη καί ἀχώρητη καί ἀνεξάντλητη. ■

Συζήτηση μέ ἕναν ἔφηβο
(Ο ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ)

τοῦ Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου

1. Ὑπῆρξε ὄντως ὁ Χριστός ἤ μήπως εἶναι ἕνας μῦθος;

Γιά τήν ὕπαρξη τοῦ Χριστοῦ δέν ἔχουμε μόνο πληροφορίες ἀπό τά Εὐαγγέλια, ὅπου οἱ Εὐαγγελιστές γράφουν ὅ,τι εἶδαν ἄμεσα ἤ ἄκουσαν ἀπό αὐτόπτες μάρτυρες γιά τό Χριστό, ἀλλά καί ἀπό ἐξωχριστιανικές πηγές. Οἱ ρωμαῖοι ἱστορικοί Σουετώνιος καί Τάκιτος ἀναφέρουν γιά τόν Ἰησοῦ Χριστό. Ὁ Ἰουδαῖος ἱστορικός Φλάβιος Ἰώσηπος καί τό ἰουδαϊκό Ταλμούδ ἀναφέρουν ἐπίσης γιά τήν ὕπαρξη τοῦ Χριστοῦ.

Οἱ Εὐαγγελιστές, πού ἔγραφαν γιά τό Χριστό, θυσιάστηκαν γι' Αὐτόν. Αὐτό σημαίνει ὅτι Τόν εἶδαν νά θαυματουργεῖ καί νά παρουσιάζεται ἀναστημένος. Ἀλλιῶς, γιά ἕνα ψέμα θά θυσίαζαν τή ζωή τους;

Οἱ μῦθοι δέν μποροῦσαν νά κυριαρχήσουν στό ὀρθολογιστικό ἑλληνιστικό κλῖμα τῆς ἐποχῆς τοῦ Χριστοῦ καί στήν ἰουδαϊκή κοινωνία, ὅπου οἱ φανατικοί Ἰουδαῖοι κρατοῦσαν μέ πολύ ζῆλο τήν πίστη στόν ἕνα Θεό τῶν προγόνων.

Ὁ Χριστός εἶναι τό μοναδικό πρόσωπο γιά τό ὁποῖο ὑπάρχουν προφητεῖες. Ὁ Ἡσαΐας (800 π.Χ.) προφητεύει γιά τήν ἐκ Παρθένου γέννησή Του (Ἡσ.7,14), γιά τό ὅτι θά εἶναι *«Θεός ἰσχυρός»* (Ἡσ. 9,6), καί γιά τό πάθος Του (Ἡσ. 53). Ὁ Μιχαίας προφητεύει τή γέννησή Του στή Βηθλεέμ (Μιχ. 5,2). Ὁ Ἰακώβ προφητεύει (Γέν.49, 8-10) ὅτι ὁ Μεσσίας θά ἔλθει, ὅταν παύσουν νά γίνονται βασιλιᾶδες Ἰουδαῖοι. Ὁ Ἡρώδης ὁ Μέγας ἦταν ὁ πρῶτος ξένος βασιλιᾶς.

Τίς προφητεῖες πού ἐκπληρώθηκαν στό Χριστό δέν τίς ἔγραφαν χριστιανοί, ἀλλά προϋπῆρχαν στούς Ἑβραίους. Πολλοί γνήσιοι ἀναζητητές τοῦ Θεοῦ Ἑβραῖοι διαβάζοντας τίς προφητεῖες καταλαβαίνουν ὅτι ὁ Χριστός εἶναι ὁ ἀναμενόμενος Μεσσίας.

2. Γιατί ὁ Χριστός γεννήθηκε ἀφανῶς καί μάλιστα σέ στάβλο; Γιατί ἀντί γιά ἀνάκτορο διάλεξε τό στάβλο, ἀντί γιά παιδική κούνια τό παχνί τῶν ζώων, καί ἀντί γιά ζέστη τά χνῶτα τῶν ζώων;

Ὁ Μεσσίας ἔγινε ἄνθρωπος, λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὅταν ἦλθε τό πλήρωμα τοῦ χρόνου, δηλαδή ἡ κατάλληλη ἐποχή. Γεννήθηκε ἀπό Παρθένο μητέρα, γιά νά μήν κληρονομήσει τό προπατορικό ἁμάρτημα, καί ἔτσι νά γίνει *«τό νέο φύραμα»*, δηλαδή ἡ νέα ζύμη τῆς καινούριας ἀνθρωπότητας καί νά καταστεῖ τό πιό καθαρό θῦμα, πού θά προσφερόταν στό σταυρό ὡς ἐξιλαστήριος θυσία.

Ὁ Χριστός δέν ἔγινε ἁπλῶς ἄνθρωπος, ἀλλά ἔγινε ἄνθρωπος, γιά νά πάθει στή θέση μας. Ἀντί νά τιμωρήσει ἐμᾶς τούς ἀποστάτες ὁ Θεός Πατέρας, τιμώρησε τόν Υἱό Του.

Ἔτσι ὁ Χριστός ἀπό τό στάβλο τῆς γεννήσεως σήκωσε τό σταυρό Του, γιά νά μᾶς ξεπλύνει ἀπό τήν ἁμαρτία τῆς ἀποστασίας. Μωρό ἀκόμη ὑποβάλλεται στίς ταλαιπωρίες τοῦ δύσκολου καί ἐπικίνδυνου ταξιδιοῦ στήν ξένη χώρα, στήν Αἴγυπτο. Οἱ κάτοικοι τῆς Ναζαρέτ, τῆς πόλεως πού μεγάλωσε ὁ Χριστός, τόν ὑποτιμοῦσαν καί ἀμφισβητοῦσαν τή μεσσιανικότητά Του. Ἐπειδή κάποτε στή συναγωγή τούς εἶπε ὅτι σ' Αὐτόν ἐκπληρώνονται ὅλες οἱ προφητεῖες γιά τόν Μεσσία, θέλησαν νά τόν σκοτώσουν γκρεμίζοντάς Τον ἀπό γκρεμό. Οἱ Φαρισαῖοι μαζί μέ τούς θρησκευτικούς ἄρχοντες τῆς ἐποχῆς πολέμησαν ποικιλότροπα τό Χριστό καί προσπάθησαν πολλές φορές νά Τόν παγιδεύσουν στά λόγια καί νά Τόν συλλάβουν. Στό τέλος Τόν σταύρωσαν.

Ἕνας ἄλλος λόγος τῆς ἀφανοῦς γεννήσεως τοῦ Σωτήρα Χριστοῦ ἦταν ὁ σεβασμός ἀπό τό Θεό τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου. Ἄν φανέρωνε ὁ Θεός στήν ἐνσάρκωσή Του τά μεγαλεῖα Του, τότε οἱ ἄνθρωποι θά ζοῦσαν κάτω ἀπό τό φόβο καί τόν τρόμο. Θά ἀκολουθοῦσαν τό Θεό ὄχι ἐπειδή θά τό ἤθελαν οἱ ἴδιοι, ἀλλά ἐπειδή θά Τόν φοβοῦνταν.

3. Ποῦ εἶναι ἡ ἐπί γῆς εἰρήνη πού ἔφερε ὁ Χριστός σύμφωνα μέ τά λόγια τῶν ἀγγέλων: *«Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καί ἐπί γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία»;*

Ἡ εἰρήνη τοῦ ἀγγελικοῦ ὕμνου δέν εἶναι ἡ ἐξωτερική εἰρήνη, ἡ λήξη τῶν πολέμων, ἀλλά ἡ ἐσωτερική. Ἡ ἐξωτερική εἰρήνη σχεδόν πάντοτε στηρίζεται στή βία τοῦ νικητῆ καί στή δύσκολη θέση τοῦ ἡττημένου. Ἡ Pax Romana π.χ. στηριζόταν στή βία τοῦ στρατοῦ. Ἐπίσης ἡ εἰρήνη κυριάρχησε στήν Εὐρώπη μετά τό δεύτερο πα-

γκόσμιο πόλεμο μέ τήν ἤττα τῆς Γερμανίας καί τό χωρισμό της ἀπό τούς νικητές. Πολλές φορές καί ἡ εἰρήνη στίς ἀνθρώπινες σχέσεις εἶναι ὑποκριτική καί ἐπιλήψιμη. Δυό ἄνθρωποι μποροῦν νά εἰρηνεύουν μεταξύ τους καί νά συνεργάζονται, ἐπειδή τούς ἑνώνει ἕνας κοινός σκοπός: τό κακό κάποιων συνανθρώπων τους.

Ἡ ἐσωτερική εἰρήνη εἶναι κατάσταση ψυχικῆς γαλήνης καί εὐτυχίας καί κοσμεῖ ἐκεῖνο τόν ἄνθρωπο πού βρίσκεται σέ κοινωνία καί ἑνότητα μέ τό Θεό. Ἕνα μικρό παιδάκι, λέει ἡ ψυχολογία, ὅταν τό ἀποσπάσεις ἀπό τήν ἀγκαλιά τῆς μητέρας του, θά χάσει τήν ἐσωτερική ἠρεμία καί ἀσφάλεια. Γι' αὐτό κλαίει συνεχῶς καί σταματᾶ, ὅταν τό ἐπιστρέψουν στή γνωστή του τρυφερή ἀγκαλιά. Ἔτσι εἶναι καί ὁ ἄνθρωπος: μακριά ἀπό τό Θεό, ζεῖ σ' ἕνα ψυχρό καί ἀφιλόξενο κόσμο, φάχνοντας παντοῦ τόν Πατέρα Θεό. Μέ τόν ἐρχομό τοῦ Θεοῦ στή γῆ ἦρθε ἡ ζεστή ἀγκαλιά καί γιά τόν ἄσωτο υἱό, τήν ἁμαρτωλή ἀνθρωπότητα. Ὅταν κάποιος ἀποκτήσει τήν εἰρήνη μέ τό Θεό, πρῶτα θά εἰρηνεύει μέ τόν ἑαυτό του, γιατί δέ θά τόν ἐλέγχει ἡ συνείδησή του καί μετά θά εἰρηνεύει καί μέ τόν πλησίον του, γιατί ὁ πλησίον του θά εἶναι ἀδελφός του καί γιός τοῦ ἴδιου Θεοῦ-Πατέρα, κι ὄχι ἀνταγωνιστής. Τότε ὁ πανάγαθος Θεός, ἐάν τό θεωρεῖ ὠφέλιμο, θά ἀποτρέπει τούς πολέμους καί θά δωρίζει τήν εἰρήνη μέ τούς ἀλλοεθνεῖς ἤ θά προστατεύει τόν πιστό Του ἀπό ξένες ἐπιβολές.

Ἡ ἐσωτερική εἰρήνη κατά βάθος εἶναι εἰρήνη μεταξύ ἀνθρώπου καί Θεοῦ. Ὁ Χριστός μέ τήν ἐνανθρώπησή Του, ἀποκατέστησε τή σχέση Θεοῦ καί ἀνθρώπου. Τό ὅτι ἡ εἰρήνη τοῦ ἀγγελικοῦ ὕμνου εἶναι διαφορετική ἀπό τήν κοσμική εἰρήνη ἐπιβεβαιώνεται καί ἀπό τά λόγια του Χριστοῦ στούς μαθητές Του: *«εἰρήνη σᾶς ἀφήνω, εἰρήνη τή δική μου σᾶς δίνω, ὄχι ὅπως ὁ κόσμος δίνει»* (Ἰωάν. 14, 27).

Στό κατά Ματθαῖον Εὐαγγέλιο βλέπουμε τό Χριστό νά βάζει στή γῆ τίς αἰτίες ἑνός καινούριου πολέμου, τοῦ πολέμου τῶν ἀπίστων ἐναντίον τῶν πιστῶν Του. Λέγει: *«Μή νομίσετε ὅτι ἦλθα νά φέρω εἰρήνη στή γῆ, δέν ἦλθα νά φέρω εἰρήνη, ἀλλά διάσταση. Ἦλθα γιά νά διχάσω τόν ἄνθρωπο κατά τοῦ πατέρα του καί τή θυγατέρα κατά τῆς μητέρας της καί τή νύμφη κατά τῆς πεθερᾶς της»*. (Ματθ. 10, 34-35).

Τό ὅτι ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ εἶναι βαθιά στήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου καί δέν ἐπηρεάζεται ἀπό ἐξωτερικές δυσκολίες φαίνεται ἀπό τά λόγια του Χριστοῦ πρίν τό πάθος Του πρός τούς μαθητές Του: *«Αὐτά σᾶς ἔχω πεῖ, γιά νά ἔχετε κοντά μου εἰρήνη. Στόν κόσμο θλίψη θά ἔχετε, ἀλλά ἔχετε θάρρος, ἐγώ ἔχω νικήσει τόν κόσμο»* (Ἰωάν. 16,3).

Σήμερα συμβαίνει τό ἑξῆς παράδοξο: Οἱ ἄνθρωποι, ἐνῶ κήρυξαν τόν πόλεμο ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, ἐπιζητοῦν ἐναγωνίως τήν εἰρήνη μεταξύ τους καί, ἐνῶ ἀδιαφοροῦν ἐντελῶς γιά τήν ἐσωτερική εἰρήνη, ἐπιδιώκουν ποικιλότροπα τήν ἐξωτερική. Ἡ ἐξωτερική εἰρήνη δέ θά γίνει πραγματικότητα, ἄν οἱ ἄνθρωποι δέν ἀποκτήσουν πρῶτα τήν ἐσωτερική εἰρήνη. Τά ὅπλα καί ἡ βία δέν προσφέρουν πραγματική εἰρήνη, γιατί κρύβουν τά συμφέροντα τῶν ἰσχυρῶν. Στόν κόσμο χωρίς Θεό θά ἰσχύει τό δίκαιο τοῦ ἰσχυροτέρου, θά ὑπάρχει ἡ εἰρήνη τοῦ φόβου καί τῆς ἀγωνίας. Ἀκόμα κι ὅταν οἱ ἄνθρωποι πού ζοῦν ἀπό τούς πολέμους καί τούς ἐξοπλισμούς ἀναγκασθοῦν νά ὑπηρετήσουν τήν ἐξωτερική εἰρήνη, αὐτοί τότε θά μοιάζουν σάν τούς φυλακισμένους πού προσπαθοῦν νά βγοῦν ἔξω ἀπό τή φυλακή. Ὁ Χριστός δέ νίκησε τήν παντοδύναμη καί σκληρή Ρώμη μέ τό ξίφος, ἀλλά μέ τή δύναμη τοῦ λόγου Του. Ἡ ρωμαϊκή ἀπάνθρωπη αὐτοκρατορία μεταστράφηκε σέ χριστιανική αὐτοκρατορία, τή Βυζαντινή. Ὁ Χριστός δέν ἐξανάγκασε τότε κανέναν νά ἀναζητήσει τήν ἐσωτερική εἰρήνη κι οὔτε καί σήμερα θά στερήσει τήν ἐλευθερία τῶν ἀνθρώπων. Φαίνεται πώς ἡ ἀνθρωπότητα δέν ὡρίμασε πνευματικά, γιά νά σταματήσει τούς πολέμους, καί μοιάζει σάν τά μικρά παιδιά πού χτυποῦνται γιά τό τίποτε. Χωρίς τήν ἐσωτερική εἰρήνη δέ θά 'ρθει ποτέ ἡ ἐξωτερική.

Οἱ εὐχές γιά τήν εἰρήνη τοῦ κόσμου, νά σταματήσουν οἱ πόλεμοι καί οἱ ἐξοπλισμοί, εἶναι ἀνώδυνες καί εὔκολες. Ὁ ἀγῶνας ὅμως γιά τήν ἐσωτερική εἰρήνη, τήν κάθαρση ἀπό τά ἁμαρτωλά πάθη, νά ἀλλάξουμε δηλ. τόν κόσμο ἐκεῖ πού σέ πρῶτο καί σίγουρο βαθμό μποροῦμε, εἶναι ἐπώδυνος καί δύσκολος.

4. Γιατί ἦλθε ὁ Θεός στή γῆ; Ποιό σκοπό ἐξυπηρετοῦσε ἡ ἐνσάρκωσή Του;

Τό βάθος τοῦ μυστηρίου εἶναι ἀδύνατο νά τό βρεῖ καί νά τό κατανοήσει ὁ ἄνθρωπος. Οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας λέγουν ὅτι ὁ Θεός ἔγινε ἄνθρωπος, γιά νά γίνουν οἱ ἄνθρωποι θεοί (θεοί βέβαια *«κατά χάριν»* καί ὄχι *«κατά φύσιν»*).

Ὁ Θεός ἔγινε ἄνθρωπος - *«ἐφανερώθη ἐν σαρκί»* (Α΄ Τιμ.3,16), γιά νά ἑνώσει τήν ἀνθρωπότητα μέ τή θεότητα καί νά σωθοῦμε ἀπό τό θάνατο καί τήν αἰώνια κόλαση.

Ἡ ἕνωση μέσω τοῦ Θεανθρώπου μέ τό Θεό ἀφθαρτοποιεῖ τό φθαρτό ἄνθρωπο. Ἡ θυσία τῆς ἀνθρώπινης φύσης τοῦ Θεανθρώπου στό Σταυρό ἐξαλείφει τή συνέπεια τῆς ἁμαρτίας, τόν πνευματικό θάνατο καί τήν κόλαση, γιά ὅσους ἀγωνίζονται καί ἁγιάζονται.

Ἡ ἕνωση τῆς ἀνθρώπινης φύσης μέ τή θεία ἔγινε στόν Εὐαγγελισμό τῆς Θεοτόκου. Γι' αὐτό ἡ Γ΄ Οἰκουμενική Σύνοδος ὀνομάζει τή μητέρα τοῦ Ἰησοῦ Θεοτόκο. Γέννησε τήν ἀνθρώπινη φύση Του πού ἦταν ἑνωμένη μέ τό Θεό. Ἡ θυσία τοῦ Σταυροῦ ἔχει μεγάλη ἀξία, γιατί ὑπέφερε ἡ ἀνθρώπινη φύση τοῦ Θεανθρώπου. Πολλοί ἄνθρωποι σταυρώθηκαν. Τό πάθος τους δέν ἔχει τήν ἀξία τοῦ πάθους τοῦ Θεανθρώπου.

Ὁ Χριστός, ἐνῶ ἦταν στή γῆ, συγχρόνως ἦταν καί μαζί μέ τόν Πατέρα Του στόν οὐρανό. Λέει ἕνα τροπάριο: *«ἐν τάφῳ σωματικῶς, ἐν ἅδῃ δέ μετά ψυχῆς ὡς Θεός, ἐν παραδείσῳ δέ μετά ληστοῦ καί ἐν θρόνῳ ὑπῆρχες, Χριστέ, μετά Πατρός, πάντα πληρῶν ὁ ἀπερίγραπτος»*. Στά χωρία Λουκᾶ 22, 31-32 φαίνεται καθαρά πώς ὁ Χριστός, ἐνῶ ἦταν στή γῆ καί δίδασκε, συγχρόνως βρισκόταν καί στόν οὐρανό, ὅπου εἶδε τό σατανᾶ νά ζητάει νά πειράξει σκληρά τούς μαθητές (*«νά τούς κοσκινίσει σάν τό σιτάρι»*). Ἐκεῖ ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ παρακάλεσε τόν Πατέρα εἰδικά γιά τόν Πέτρο νά μή χάσει τήν πίστη του. Τή Μεγάλη Παρασκευή στό σταυρό εἶπε στόν καλό ληστή ὅτι *«σήμερα θά εἶσαι μαζί μου στόν Παράδεισο»* (Λουκᾶ 23,43). Ὁ Χριστός, ὡς Θεός, βρισκόταν καί στόν Παράδεισο. Ἡ ἀνθρώπινη ψυχή Του, ἑνωμένη μέ τή θεότητα, μέχρι τήν Κυριακή βρισκόταν στό χῶρο τῶν ψυχῶν, στόν Ἅδη, ἐνῶ τό σῶμα Του κι αὐτό, ἑνωμένο μέ τή θεότητα, βρισκόταν στόν τάφο.

Ὅταν ἀνάσταινε νεκρούς, ὅταν θεράπευε ἀσθενεῖς καί δαιμονισμένους ἤ ὅταν σταματοῦσε τήν τρικυμία μέ τό λόγο Του, τότε μιλοῦσε μέ τήν ἀνθρώπινη φύση τό πρόσωπο τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Χριστός, ἄν δέν εἶναι Θεός, δέ μᾶς σώζει, γιατί δέν θά εἶχε πανανθρώπινες εὐεργετικές συνέπειες τό πάθος Του. Ἐπίσης, ἄν ὁ Χριστός δέν εἶναι καί πραγματικός ἄνθρωπος, πάλι δέ μᾶς σώζει, γιατί τό πάθος Του εἶναι φανταστικό.

Ὁ Θεός προσέλαβε ὅλο τόν ἄνθρωπο, δηλ. σῶμα καί ψυχή. Ὁ Χριστός εἶχε ὅλες τίς ψυχικές δυνάμεις. Εἶχε ἀνθρώπινο συναίσθημα, ὅταν ἔκλαψε μπροστά στό νεκρό Λάζαρο (Ἰωάν. 11,35). Εἶχε ἀνθρώπινη θέληση, ὅταν στήν προσευχή τῆς Γεθσημανῆ ἔλεγε: *«οὐχ ὡς ἐγώ θέλω, ἀλλ ὡς σύ»* (Ματθ. 26,39).

Ὁ Χριστός ἔγινε ἄνθρωπος, μέ σκοπό νά μᾶς διδάξει τό καλό μέ τίς ἐντολές Του καί νά μᾶς δώσει τά μυστήρια, γιά νά μᾶς βοηθοῦν στήν τήρηση τῶν ἐντολῶν καί στήν κάθαρση ἀπό τό κακό, ὥστε τελικά νά ἁγιασθοῦμε καί νά ζήσουμε στήν αἰώνια ζωή κοντά Του.

5. Γιατί ἡ Παναγία, ὅταν βρῆκαν τόν δωδεκαετῆ Ἰησοῦ στό Ναό τοῦ εἶπε: *«Ὁ πατέρας σου κι ἐγώ μέ πόνο σέ ἀναζητούσαμε»*, ἀφοῦ γνώριζε ὅτι ὁ Ἰωσήφ δέν ἦταν πατέρας τοῦ Ἰησοῦ;

Ὅλοι τότε εἶχαν τήν ἐντύπωση ὅτι ὁ Ἰωσήφ ὁ μαραγκός ἦταν ὁ φυσικός πατέρας τοῦ Ἰησοῦ. Ἔτσι κρυβόταν ἡ θεότητα τοῦ Χριστοῦ. Ὑπάρχει καί τό ἐνδεχόμενο, οἱ ἱερεῖς νά γνώριζαν τή Μαριάμ, ἐπειδή τήν ἔδωσαν στόν Ἰωσήφ ὡς μνηστή. Δέ θά τήν πίστευαν, ἄν τούς ἔλεγε ὅτι ἦταν παρθένος καί γέννησε τόν Ἰησοῦ. Θά τή λιθοβολοῦσαν. Πιθανόν νά ἀρνοῦνταν ὅτι ὁ Μεσσίας γεννήθηκε ἀπό ἄσημη γυναῖκα.

Ὅταν ὁ μικρός Ἰησοῦς εἶπε ὅτι θά τόν ἔβρισκαν στό σπίτι τοῦ πατέρα Του, αὐτοί δέν κατάλαβαν τί τούς εἶπε (Λουκᾶ 2, 49-50). Δέν ὑπέθεσαν ὅτι θεοποιεῖ τόν ἑαυτό Του, γιατί ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι παιδιά τοῦ Θεοῦ.

6. Ποῦ ἦταν ὁ Χριστός ἀπό τά δώδεκα ἕως τά τριάντα Του χρόνια;

Ὁ Εὐαγγελιστής Λουκᾶς καταγράφει στό Εὐαγγέλιό του τήν παιδική ἡλικία τοῦ Χριστοῦ. Γράφει (Λουκᾶ 2, 51-52) ὅτι ὁ Χριστός, ὅταν γύρισε στή Ναζαρέτ μετά τό προσκύνημα στό ναό ὡς δωδεκαετής, ὑποτασσόταν στούς γονεῖς Του καί μεγάλωνε καί πρόκοβε σέ σοφία καί χάρη. Ἑπομένως, δέν ἔχουμε ταξίδι τοῦ δωδεκαετοῦς ἐκτός Παλαιστίνης.

Μετά τή βάπτισή Του ὁ Χριστός πῆγε στή Ναζαρέτ, *«ὅπου εἶχε ἀνατραφεῖ καί μπῆκε κατά τή συνήθεια τήν ἡμέρα τοῦ Σαββάτου στή συναγωγή»* (Λουκᾶ 4,16). Ἐδῶ βλέπουμε ὅτι γράφει πώς ὁ Χριστός μεγάλωσε στή Ναζαρέτ καί συνήθιζε νά πηγαίνει τά Σάββατα στή συναγωγή. Ἀργότερα, ὅταν ξαναπῆγε στή Ναζαρέτ, ἔλεγαν οἱ πατριῶτες Του: *«Δέν εἶναι ὁ μαραγκός, ὁ υἱός τῆς Μαρίας»* (Μάρκ. 6,3). Ἄν εἶχε σπουδάσει ἤ εἶχε μάθει τήν τέχνη φακίρηδων, δέ θά ἐκπλήσσονταν γιά τή σοφία καί τίς δυνάμεις του. Οἱ Ἰουδαῖοι τῶν Ἱεροσολύμων θαύμαζαν γιά τή σοφία τοῦ Χριστοῦ καί ἔλεγαν: *«Πῶς αὐτός γνωρίζει γράμματα, ἐνῶ δέν ἔχει μάθει;»* (Ἰωάν. 7,15). Κι ὁ Χριστός τούς ἀπάντησε ὅτι ἡ διδαχή Του προέρχεται ἀπό τό Θεό (Ἰωάν. 7, 16-17).

Ἄν ὁ Χριστός πήγαινε σέ εἰδωλολατρική χώρα, ὅπως ἡ Ἰνδία, οἱ Ἰουδαῖοι δέ θά Τόν ἄφηναν νά διδάσκει στό ναό καί στίς συναγωγές, ὡς μιασμένος. ■

ΤΟ ΑΣΤΡΟ ΤΗΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΣΤΗΝ ΠΑΤΕΡΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

τοῦ Ἀποστόλου Ν. Μπουρνέλη, Διδ. Θεολογίας

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι κάθε χρόνο ἀρκετοί ἄνθρωποι προσεγγίζουν τήν ἑορτή τῆς γεννήσεως ἐντελῶς ἐπιφανειακά πιστεύοντας ὅτι ἡ ἡμέρα αὐτή εἶναι οἰκογενειακή γιορτή, εὐκαιρία ξεκούρασης, χρόνος διαφυγῆς ἀπό τήν καθημερινότητα.

Κι ὅμως ὑπάρχουν πολλά πλήν τῶν προηγουμένων, πού μπορεῖ κάποιος νά γνωρίσει ἀλλά κυρίως νά βιώσει, ὅταν θελήσει μέ νηπιακή ἁπλότητα νά προσεγγίσει τίς διάφορες πτυχές τῆς ἑορτῆς. Μία ἀπό αὐτές θά παρουσιάσουμε κατωτέρω, δι' εὐχῶν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρόδου κ. Κυρίλλου.

Τί ἦταν ἄραγε τό ἄστρο πού ὁδήγησε τούς Μάγους; Φυσικό φαινόμενο, φυσικό ἄστρο, ὑπερφυσικό φαινόμενο ἤ κάτι ἄλλο;

Σύμφωνα μέ τό ἁγιογραφικό κείμενο οἱ Μάγοι, ὅταν ἔφθασαν εἰς τά Ἱεροσόλυμα, ἀναζητοῦσαν τόν τεχθέντα λέγοντες: *«εἴδομεν γάρ αὐτοῦ τόν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ καί ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ»* (Ματθ. 2, 3). Καί ὅταν ἔγινε ἡ συνάντηση τῶν Μάγων μέ τόν Ἡρώδη, ὁ βασιλεύς *«ἠκρίβωσε παρ' αὐτῶν τόν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος»* (Ματθ. 2, 8). Καί ἀργότερα, ὅταν ἐξῆλθαν ἀπό τά Ἱεροσόλυμα καί ἐμφανίστηκε ξανά ὁ ἀστήρ, *«προῆγεν αὐτούς ἕως ἐλθών ἔστη ἐπάνω οὗ ἦν τό παιδίον»* (Ματθ. 2, 10).

Τί ἦταν λοιπόν ἐκεῖνος ὁ ἀστήρ, τόν ὁποῖον σύμφωνα μέ τόν ὑμνογράφο *«ὡς λύχνον κρατοῦντες αὐτόν ἔφθασαν τόν ἄφθαστον»* (Ἀκάθιστος Ὕμνος, *«Θεοδρόμον ἀστέρα θεωρήσαντες Μάγοι...»*).

Κατά τίς ἐπιστημονικές ἀπόψεις, ἐνδέχεται τό ἄστρο τῶν Μάγων νά ἦταν ἕνας λαμπρός πλανήτης σάν τήν Ἀφροδίτη ἤ τό Δία, ἡ σύνοδος πλανητῶν ἡ ὁποία συνέβη τό 6 π.Χ. μέ τό Δία, τόν Ἄρη καί τόν Κρόνο, ἤ κομήτης, ἤ διάττων ἀστήρ, ἤ λαμπρός ἀπλανής ἀστήρ σάν τό Σείριο καί ἄλλους, ἤ ἕνας καινοφανής ἀστήρ μεταβλητῆς λαμπρότητος (nova ἤ supernova), ἤ ἕνας ραδιαστέρας, ἤ ἕνα φωτοηλεκτρικό μετεωρολογικό φαινόμενο, ἤ τό ζωδιακό φῶς καί ἄλλα. Ἀπό τά παραπάνω οἱ ἐπικρατέστερες περιπτώσεις ἑρμηνείας αἰτιολογοῦν τό ἄστρο ὡς αἰφνίδια ἐμφάνιση ἑνός ὑπέρλαμπρου ἀστέρος ἤ μίας συνόδου πλανητῶν. (Περισσότερα Βλ. Παπαγεωργίου Χ., Τό ἄστρο τῶν μάγων, ἕνα ἀστρονομικό πρόβλημα, Θεσ/νίκη 1973, σσ. 24-44).

Σεβόμενοι τίς ἐπιστημονικές ἀπόψεις θά παρουσιάσουμε τόν λόγο τῶν Πατέρων ἐπί τοῦ θέματος αὐτοῦ ὄχι μόνο γιά νά γίνουμε γνῶστες τῶν προβληματισμῶν πού θέτουν, ἀλλά καί κοινωνοί τῆς βιωματικῆς ἐμπειρίας τους. Ἡ σειρά παρουσίασης γίνεται ἱστορικά γιά νά παρακολουθοῦμε τή συνέχεια καί τή συνέπεια τοῦ Πατερικοῦ Λόγου. Καταρχάς θά πρέπει νά διευκρινίσουμε ὅτι οἱ τρεῖς Μάγοι ὡς ἀστρολόγοι καί ἀστρονόμοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, δηλαδή ἐρευνητές ἄστρων, Πέρσες στήν καταγωγή, δέν εἶχαν καμία σχέση μέ τή σημερινή μαύρη ἤ λευκή μαγεία. (Περισσότερα Βλ. Πατρώνου Γ., Ἡ ἱστορική πορεία τοῦ Ἰησοῦ, ἐκδ. Δόμος, Ἀθ. 1997, σσ. 148-157). Τά ὀνόματά τους ἄγνωστα στήν ὀρθόδοξη παράδοση καταχωροῦνται στά ἀπόκρυφα κείμενα καί εἶναι Γασπάρ (Βασιλιᾶς τῆς Ἰνδίας), Βαλτάσσαρ (Βασιλιᾶς τῶν Ἀράβων) καί Μελχιώρ (Βασιλιᾶς τῶν Περσῶν) (Βλ. Ἀρμενικό Εὐαγγέλιο παιδικῆς ἡλικίας τοῦ Ἰησοῦ, παρ. Καραβιδόπουλου Ι., Ἀπόκρυφα χριστιανικά κείμενα

Α΄, Ἀπόκρυφα Εὐαγγέλια, Θεσ/νίκη 1999, σσ. 112-113).

Στή συνέχεια θά πρέπει νά ποῦμε ἐξαρχῆς ὅτι ἡ Πατερική Γραμματεία ἑρμηνεύοντας τό ἄστρο μᾶς παραπέμπει σ' ἕνα ὑπερφυσικό γεγονός. Ὁ Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας κατά τούς πρώτους ἀποστολικούς χρόνους λέγει: *«Ἀστήρ ἐν οὐρανῷ ἔλαμψεν ὑπέρ πάντας τούς ἀστέρας καί τό φῶς αὐτοῦ ἀνεκλάλητον ἦν, καί ξενισμόν παρεῖχεν ἡ καινότης αὐτοῦ. Τά δέ λοιπά πάντα ἄστρα ἅμα ἡλίῳ καί σελήνῃ χορός ἐγένετο τῷ ἀστέρι, αὐτός δέ ἦν ὑπερβάλλων τό φῶς αὐτοῦ ὑπέρ πάντα ταραχή τε ἦν, πόθεν ἡ καινότης ἡ ἀνόμοιος αὐτοῖς».* (Ἰγνατίου Ἀντιοχείας Πρός Ἐφεσίους, PG. 5, 660). Ὁ Ὠριγένης σέ σύγγραμμά του βεβαιώνει ὅτι *«τόν ὀφθέντα ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ καινόν εἶναι νομίζομεν καί μηδενί τῶν συνήθων παραπλήσιον οὔτε τῶν ἐν τῇ ἁπλανεῖ οὔτε τῶν ἐν ταῖς κατωτέρω σφαίραις»* (Ὠριγένους, Κατά Κέλσου Α΄, 38 Β 9, 112).

Ὁ Εὐσέβιος Καισαρείας, ἀφοῦ τονίζει τό παράδοξο τοῦ ἀστέρος ἐκφράζει τήν πίστη τῆς Ἐκκλησίας ἡ ὁποία ταυτίζει τό ἄστρο μέ ἐκεῖνο τοῦ Ἰακώβ (Ἀριθμ. κδ΄, 17), τό ὁποῖο δηλώνει τόν ἐρχομό τοῦ Σωτῆρος τῆς ἀνθρωπότητος. *«Ξένος δέ ἦν καί οὐ συνήθης οὐδέ τῶν πολλῶν καί γνωρίμων εἷς, ἀλλά τις καινός καί νέος ἀστήρ ἐπιφανείς τῷ βίῳ σημεῖον ξένου φωστῆρος ἐδήλου καταλάμψαντος τῷ παντί κόσμῳ ὅς ἦν ὁ Χριστός τοῦ Θεοῦ, μέγας καί νέος ἀστήρ, οὗ τήν εἰκόνα συμβολικῶς ὁ φανείς τότε τοῖς μάγοις ἐπεφέρετο.»* (Εὐσεβίου Καισαρείας, Εὐαγγελική Ἀπόδειξις, ΒΕΠΕΣ 28,15).

Ὁ Ἰσίδωρος Πηλουσιώτης μαθητής τοῦ Διδύμου τοῦ Τυφλοῦ ἀναφερόμενος σ' αὐτό τό γεγονός λέγει: *«ὅλα τά γεγονότα πού ἀκολούθησαν τήν ὑπερφυσική καί ἀνέκφραστη γέννηση, ἦταν καί αὐτά ὑπερφυσικά, ὅπως ἡ ἀποστολή τοῦ Ἀγγέλου, ἡ προφητεία τοῦ Ἰωάννη πρίν ἀπό τή γέννησή του, ἡ χωρίς ἀνθρώπινη σπορά σύλληψη καί ἡ χωρίς φθορά ἐγκυμοσύνη. Παρόμοιο μέ αὐτά ἦταν καί ἡ μεσολάβηση τοῦ ἄστρου γιά τήν καθοδήγηση τῶν μάγων, τό ὁποῖο δέν ἀκολούθησε τή συνηθισμένη πορεία, ἀλλά χάραξε καινούριο δρόμο, πρᾶγμα πού προκάλεσε ἔκπληξη καί στούς σοφούς ὡς πρός αὐτά ἐπιστήμονες μάγους καί τούς ἔπεισε νά ξεκινήσουν γιά τό μακρινό ταξίδι».* (Ἰσιδώρου Πηλουσιώτου, Ἐπιστολές, Εἰς τόν κόμητα Ὀλύμπιο 377, ΕΠΕ 1,349).

Ἄγγελος Κυρίου διηκόνησε τό ἔργο τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῶν Μάγων, στό πρόσωπο τῶν ὁποίων ἐκπροσωποῦνται τά ἔθνη.

Καταλυτική εἶναι καί ἡ ἄποψη τοῦ Ἰωάννου Χρυσοστόμου, ὁ ὁποῖος ἀναφέρεται διεξοδικά στό θέμα. Πρῶτον, τονίζει τήν κατεύθυνση πορείας τοῦ ἄστρου Βορρᾶ πρός Νότο, ἀντίθετη μέ ἐκείνη τῶν φυσικῶν ἄστρων. Δεύτερον, ὅτι γινόταν ὁρατός ὄχι μόνο τή νύκτα ἀλλά καί τήν ἡμέρα. Τρίτον, ὅτι ἐμφανιζόταν καί ἐξαφανιζόταν ἀνάλογα μέ τήν περίσταση. Τέταρτον, ὁδηγοῦσε τούς μάγους ἐπί ἕνα μεγάλο χρονικό διάστημα ὄχι φυσικά στόν οὐρανό, ἀλλά στή γῆ καί πέμπτον, στάθηκε ἐπάνω *«οὗ ἦν τό παιδίον»* (Ματθ. 2,9) Ἰησοῦς. Ἔτσι ὁ θεοφόρος Πατήρ καταλήγει *«ὡς ἔμοιγε δοκεῖ, ἀλλά δύναμίς τις ἀόρατος εἰς ταύτην μετασχηματισθεῖσα τήν ὄψιν»* (Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Εἰς Ματθαῖον Ὁμιλ. ΣΤ΄, P.G. 57, 64).

Τήν ἴδια ἄποψη συναντοῦμε καί σέ ἄλλους Πατέρες ἤ Ἐκκλησιαστικούς συγγραφεῖς. Ὁ Θεοφύλακτος Βουλγαρίας ἀναφερόμενος στήν πορεία τῶν Μάγων ἐπισημαίνει *«Ἀπεκρύβη πρός μικρόν ὁ ἀστήρ οἰκονομικῶς, ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτοί τούς Ἰουδαίους καί ταραχθῇ ὁ Ἡρώδης, καί οὕτω περιφανεστέρα γένηται ἡ ἀλήθεια. Ἐξελθοῦσι δέ αὐτοῖς ἀπό τῆς Ἱερουσαλήμ, πάλιν ἐφάνη, χειραγωγῶν αὐτούς. Ὅθεν δῆλον ὅτι θεία δύναμις ἦν ὁ ἀστήρ»* (Θεοφυλάκτου Βουλγαρίας, Ἑρμηνεία εἰς τό κατά Ματθαῖον Εὐαγγέλιον, P.G. 123, 164).

Κατανοοῦμε, λοιπόν, ὅτι ἄγγελος Κυρίου διηκόνησε τό ἔργο τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῶν Μάγων, στό πρόσωπο τῶν ὁποίων ἐκπροσωποῦνται τά ἔθνη. Ἐπί τούτου συνηγορεῖ καί ἡ παράσταση τῆς προσκυνήσεως τῶν Μάγων ἐκ τοῦ Μηνολογίου του Βασιλείου τοῦ Β΄ (11ος αἰών), ἡ ὁποία παριστάνει ἕναν ἄγγελο ὁδηγό τῶν Μάγων.

Ὕστερα ἀπ' αὐτά ὀφείλουμε νό ὁδηγήσουμε ἑαυτούς καί ἀλλήλους εἰς τό θυσιαστήριο τοῦ Κυρίου, ὅπου μποροῦμε νά προσκυνήσουμε τή γέννησή Του καί νά ἀφήσουμε τά δῶρα μας. Νά συνταχθοῦμε κατά τόν Γρηγόριο Θεολόγο μέ ἐκείνους πού τόν προσκυνοῦν καί νά καταθέσουμε ἀντί τῶν δώρων (σμύρνα, χρυσό καί λίβανο), δῶρα μυστικά καί ἔργα ἅγια. Ἔτσι μόνο μποροῦμε νά τιμοῦμε τήν ἑορτή τῆς γεννήσεως καί νά ἀνταποκρινόμεθα στήν ἰδιότητα τοῦ χριστιανοῦ πού φέρουμε. (Γρηγορίου Θεολόγου, Λόγ. ΙΘ΄, ΕΠΕ 5,415). ■

ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΗΣ ΓΙΟΡΤΗΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

τοῦ Θεολόγου Γεωργίου Ἀνθυμίδου

Μέρες γιορτινές καί πόσο ἡ γιορτή ἀνθρωπεύει τούς ἀνθρώπους! Αὐτή ἡ τρυφερότητα τῆς γιορτῆς δέν εἶναι μόνο ὅ,τι μπορεῖ νά κρυφτεῖ κάτω ἀπό τήν ἐτικέτα τοῦ συναισθηματισμοῦ. Εἶναι μία πρόκληση ἐξόδου τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τά ἀσφυκτικά δεσμά τῆς κοσμικῆς πραγματικότητας στήν ἀποκαλυπτική γνησιότητα τῆς ἐλεύθερης ζωῆς. Ἡ γέννηση τοῦ Χριστοῦ, ἡ σάρκωση τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ κατεξοχήν γιορτή τοῦ κόσμου καί τῆς Ἱστορίας. Ὁ Θεός προσλαμβάνει τήν ἀνθρώπινη φύση καί τήν κάνει μέτοχο τῆς δικῆς Του θείας φύσης. Ἐνδύεται μέ τήν ἀνθρώπινη σάρκα, γιά νά τήν κάνει ἀθάνατη καί ἄφθαρτη. Αὐτός πού πάντα ὑπάρχει (ὁ Ὤν) δημιουργεῖται, ὁ ἀδημιούργητος πλάθεται, ὁ ἀπεριόριστος περιορίζεται. Ἐκεῖνος πού δίνει τόν πλοῦτο, γίνεται φτωχός καθώς παίρνει τή σάρκα μας, γιά νά γίνουμε πλούσιοι μέ τήν θεότητά Του. Ἐκεῖνος πού εἶναι πλήρης ἀδειάζει ἀπό τή δόξα Του, γιά νά γευθοῦμε τήν πληρότητά Του.

Γεννήθηκε κατά σάρκα, γιά νά γεννηθοῦμε ἐμεῖς πνευματικά, γεννήθηκε ἀπό παρθένο γυναῖκα, γιά νά κάνει νέο τόν ἄνθρωπο καί νά πάψουμε νά εἴμαστε υἱοί γυναίκας (τῆς Εὔας).

Ἡ γέννηση τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἕνα γεγονός ζωῆς, προσωπικῆς ἀνακάλυψης. Πέρα ἀπό τά ἀντικείμενα τῆς γνώσης, τοῦ ἀτομικισμοῦ ἤ τῆς εὐζωΐας, ὑπάρχει ἡ ἀλήθεια τῆς ζωῆς, ὁ Χριστός, ἡ ἀλήθεια καί ἡ ζωή. Τή γεύση αὐτῆς τῆς ἀληθινῆς ζωῆς καί τῆς προσωπικῆς κοινωνίας μέ τό Χριστό τήν προσεγγίζουν οἱ πιστοί μέσα στό λειτουργικό χρόνο τῆς Ἐκκλησίας. Κάθε λειτουργική εὐχαριστιακή σύναξη δέν εἶναι ἐπανάληψη, μίμηση ἤ συμβολισμός, ἀλλά ἡ δυναμική μετοχή μας στό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, στό γεγονός τῆς ἕνωσης ἀνθρώπου καί Θεοῦ. Μέσα στήν ἐκκλησία ὁ Κύριος συνέχεια ἔρχεται πρός ἐμᾶς καί συνέχεια γεννιέται μυστικά μέσα μας, φτάνει νά τό θελήσουμε κι ἐμεῖς. Τό μυστήριο τῶν Χριστουγέννων δέν εἶναι μόνο ἀποκάλυψη τῆς ἄπειρης ἀγάπης καί δύναμης τοῦ Θεοῦ, ἀλλά καί κλήση τοῦ ἀνθρώπου στήν ἐλευθερία, τήν ἀγάπη καί τή θέωση, εἶναι ἀποκάλυψη τοῦ μεγάλου προορισμοῦ καί τῆς πελώριας εὐθύνης τοῦ ἀνθρώπου μέσα στή δημιουργία.

Ἡ γέννηση τοῦ Χριστοῦ δέν εἶναι μόνο γεγονός θείας ἀποκάλυψης, ἀλλά καί γεγονός προσωπικῆς, βιωματικῆς ἀνακάλυψης.

Ὁ Χριστός *«γεννᾶται ἐκ Παρθένου»*, κι αὐτή ἡ ἄσπορη γέννα ἀναδείχνει καί πραγματώνει τόν ἔρωτα σάν καθολική ἀλληλοπεριχώρηση. Εἶναι ὁ ὅλος Θεός καί ὁ ὅλος ἄνθρωπος πού ἑνώνονται ἀσύγχυτα, ἀδιαίρετα, ἄτρεπτα καί ἀχώριστα στά ὅρια τοῦ πληρώματος τῆς ἀγάπης πού εἶναι παρθενική, γιατί εἶναι ἐλεύθερη ἀπό τήν ἀξεδίψαστη ἀτομική ἐπιθυμία.

Ὁ Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ, μπαίνοντας στήν ἱστορία μας ὡς Ἰησοῦς Χριστός, ἐγκαινιάζει ἕνα νέο ἦθος ζωῆς καί δράσης. Δίνει νέα κριτήρια ἀξιολόγησης τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ. Σαρκώνει ἕναν ἄλλο τρόπο σχέσης μέ τό συνάνθρωπο, φίλο καί ἐχθρό. Δίνει νέες προοπτικές γιά θετική δημιουργία μέ τή δύναμη τῆς ἀγάπης, τῆς ἀλήθειας καί τῆς ἐλευθερίας. Τά πάντα κοσκινίζονται. Πράγματα νόθα δέν μποροῦν νά σταθοῦν. Τό στάρι καί ἡ εἶρα χωρίζονται. Ψεύτικες ἀρετές, πλάνες ξεσκεπάζονται. Εὐσεβοφάνειες καί ὑποκρισίες δέν ἀντέχουν στό πῦρ τῆς νέας πραγματικότητας. Ὑπάρχει μία προσπάθεια, ἕνας ἀγῶνας μεταξύ τῶν χριστιανῶν. Πῶς ὁ καθένας θά προσφέρει στόν ἄλλο, πῶς θά κουραστεῖ γιά νά ἀναπαύσει τόν ἀδελφό του, τόν πιό ἀκριβό ἑαυτό του, τόν ἴδιο τό Θεό του. Πῶς θά διαποτίσει τή ζωή του μέ τό πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ, νά ἀποβάλει ὅλες τίς κακές ἐπιθυμίες καί νά πλάσει ἕνα *«σῶμα πνευματικό»* ἕτοιμο νά σπαρεῖ στή γῆ καί νά βλαστήσει σάν ἄλλο σπέρμα ἀναστάσεως στό μέλλοντα αἰῶνα.

Οἱ ἄγγελοι τήν ἁγία νύκτα τῆς γέννησης δοξολογοῦσαν τό Θεό ψάλλοντας τό γλυκύτατο ὕμνο *«Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καί ἐπί γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία»*. Ἡ *«ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία»* πού δίνεται γιά πρώτη φορά στόν κόσμο καί πού συνοδεύει τήν εἰρήνη εἶναι τό ἅγιο καί τέλειο θέλημα τοῦ Θεοῦ γιά τή σωτηρία τοῦ κόσμου διά τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἡ εἰρήνη χωρίς τήν *«εὐδοκία»* εἶναι ἀτελής καί πρόσκαιρη. Πραγματική εἰρήνη δέν μπορεῖ νά

ὑπάρχει χωρίς Ἐκεῖνον πού σώζει τόν ἄνθρωπο, ὁ ὁποῖος εἶναι ἔρμαιο ἑνός ἀνειρήνευτου καί ἀδιάκοπου πολέμου μεταξύ φθορᾶς καί ζωῆς, τό τέλος τοῦ ὁποίου φαίνεται προδικασμένο: ἡ ἀνθρώπινη ὕπαρξη ἡττᾶται καί ἀνδραποδίζεται ἀπό τό θάνατο.

Ὁ Χριστός ἀντιμετώπισε αὐτό τόν πόλεμο ὄχι ἁπλῶς μέ αὐτά πού εἶπε, ἀλλά μέ αὐτό πού ὁ ἴδιος εἶναι. Ὄντας Θεάνθρωπος ἔνωσε τήν ἀνθρώπινη φύση μέ τή θεία, κι ἔτσι ἡ πρώτη ἔγινε κοινωνός τῆς ζωῆς καί τῆς ἀφθαρσίας τῆς δεύτερης. Μ' αὐτή τήν ἔννοια ὁ Χριστός ὄχι ἁπλῶς φέρνει τήν εἰρήνη, ἀλλά εἶναι ἡ Εἰρήνη μας.

Ἀσφαλῶς ἡ εἰρήνη πού προσφέρει ὁ Χριστός καί λαχταρᾶ ὁ ἄνθρωπος δέν εἶναι μία ἐξωτερική εἰρήνευση τῶν ἀνθρώπων, μία εἰρηνική συνύπαρξη καί ἀνοχή, ἀλλά μία ἐσωτερική εἰρηνική κατάσταση, ἀποτέλεσμα μίας πραγματικῆς συμφιλίωσης καί κοινωνίας ἀγαπητικῆς μέ τό Θεό, τό συνάνθρωπο καί τή φύση. Αὐτή ἡ εἰρήνη εἰσάγει τόν ἄνθρωπο ἤδη ἀπό τήν παροῦσα ζωή στήν αἰώνια εἰρήνη τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Αὐτή ἡ εἰρήνη ἀκτινοβολεῖται καί πρός τά ἔξω καί εἰρηνεύει ὅσους ἔρχονται σέ σχέση μέ τέτοιους εἰρηνευμένους ἐν Χριστῷ ἀνθρώπους. Κατά τό λόγο μάλιστα τοῦ ἁγίου Σεραφείμ τοῦ Σάρωφ «ἔχε εἰρήνη στήν καρδιά σου καί τότε χιλιάδες ψυχές θά ἔρθουν νά σωθοῦν κοντά σου».

Αὐτή τήν εἰρήνη ὁ χριστιανός τήν διατηρεῖ καί ὅταν ἀκόμη γύρω του ὅλα κλονίζονται καί ὅλα ταράσσονται.

Οἱ κοινωνίες καί τά κράτη θά μποροῦσαν νά εἰρηνεύσουν μεταξύ τους μέ δικαιοσύνη, ἄν δέχονταν μέ πνεῦμα μετάνοιας τόν ἀρχηγό τῆς εἰρήνης Χριστό.

Ὁ Λυτρωτής Χριστός πού σέ λίγες ἡμέρες θά «γεννηθεῖ», δέν εἶναι μόνο ὁ Σωτῆρας τοῦ κόσμου, ἀλλά ὁ Μεγάλος Παιδαγωγός καί Δάσκαλος, εἶναι ἡ πηγή ὅλων τῶν ἀξιῶν πού ἀναζητοῦμε ἐναγώνια μέσα ἀπό τήν πυρπολημένη γιά ἀγάπη, εἰρήνη καί δικαιοσύνη ψυχή μας. Μᾶς διαβεβαιώνει ὁ ἴδιος ὁ Κύριός μας, ὅτι στέκεται διαρκῶς ἔξω ἀπό τήν πόρτα τῆς καρδιᾶς μας καί τήν χτυπάει περιμένοντας νά τοῦ ἀνοίξουμε. Ἐάν τοῦ ἀνοίξουμε, θά εἰσέλθει ὡς καλεσμένος μας καί θά δειπνήσει μαζί μας. Αὐτή καί μόνο ἡ ἐνέργειά μας ἐπικυρώνει τή φιλία μας μέ Ἐκεῖνον, μία φιλία πού ποτέ δέ θά μᾶς προδώσει, γιατί ἡ ἀγάπη Του γιά μᾶς δέν ἔχει ὅρια, ἀφοῦ θυσιάζεται Ἐκεῖνος γιά νά σωθοῦμε ἐμεῖς.

Σέ τέτοιες γιορτινές στιγμές ἀνθρώπινης ἀπελευθέρωσης, θέλω νά προλάβω νά πῶ μία εὐχή, σάν τίς εὐχές πού λέμε στίς στιγμές τοῦ φωτισμοῦ πού φέρνει ἕνα πεφταστέρι. Καί θέλω ἡ εὐχή μου νά μή σκοπεύει μονάχα τό χρόνο, ἕνα χρόνο μακρό, μετρημένο σέ χρόνια πολλά, ἀλλά νά ἀγκαλιάζει καί τό χῶρο, ὅπως τόν ἀγκαλιάζει καί τό φῶς τοῦ ἀστεριοῦ, ὅταν σχίζει τή νύχτα. Δέν μπορῶ νά καταλάβω τήν αἰωνιότητα δίχως τό χῶρο, τό χῶρο σάν τρόπο καί ὄχι σάν τόπο ζωῆς, τρόπο σχέσης καί ἐρωτικῆς ἀμεσότητας πού διαρκεῖ ἀτελεύτητα σάν ἐρωτική πληρότητα.

Λοιπόν, ἡ εὐχή μου σέ ἕνα διπλανό μου ἄνθρωπο θά ἤθελα νά εἶναι μία πραγματική πρόκληση στήν ἀπωθημένη εὐαισθησία γιά τήν ἔξοδο ἀπό τόν ἀσφυκτικό ἐγκλωβισμό στήν πενιχρή ἀτομικότητα καί τήν ἀνασύνδεση τοῦ ἀνθρώπου μέ τό Θεό καί τόν πλησίον στά ὅρια τῆς ἀγαπητικῆς ἀναφορᾶς καί περιχώρησης.

Θά εὐχόμουνα νά θυμηθοῦμε στίς φετινές γιορτές ὅτι ὁ Χριστός τῆς Ἐκκλησιᾶς εἶναι ὁ Νέος Ἀδάμ.

Ὁ Χριστός ἑνώνει στό πρόσωπό Του τή θεία μέ τήν ἀνθρώπινη φύση. Αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ θεότητα καί ἡ ἀνθρωπότητα ἔχουν «ἐν τῷ Χριστῷ» ἕνα κοινό τρόπο ὕπαρξης καί αὐτός ὁ τρόπος εἶναι ἡ ἑνότητα, ἡ ἀλληλοπεριχώρηση τῶν προσώπων, ἡ κοινωνία τῆς ἀγάπης. Εἶναι ἡ δυνατότητα νά ζήσουμε, νά πληρωθεῖ ἡ ἀπύθμενη δίψα γιά ζωή πού βασανίζει τήν ὕπαρξή μας, νά ζήσουμε ὅλες τίς δυνατότητες τῆς ζωῆς, τό πλήρωμα τῆς ζωῆς, νικῶντας τήν ἀναπηρία καί τό θάνατο τῆς τεμαχισμένης ὕπαρξης.

Σήμερα ἡ πρόκληση τοῦ κόσμου καί τῆς Ἱστορίας συναντάει τήν εὐαισθησία μας μέ τή μορφή μίας τραγικῆς ἁμαρτίας τοῦ ἀνθρώπου. Μιλῶ γιά τήν ἁμαρτία τῆς φθορᾶς τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος, τήν ἀπειλή τοῦ βιολογικοῦ θανάτου, πού συνοδεύει τό βιασμό τῆς φύσης ἀπό τόν ἄνθρωπο, ἀλλά καί γιά τήν ἁμαρτία τῆς πολιτικῆς, τόν ἀφανισμό τῆς πόλης, τήν ἀλλοτρίωση τοῦ πολίτη σέ ὀπαδό ἤ

σέ οὐδετεροποιημένο ἐξάρτημα ὁλοκληρωτικῶν μηχανισμῶν.

Ἀτομισμός, συμφέρον, ἐγωιστική ἀπαίτηση, ἀναλγησία, ἀποθέωση τοῦ Ἐγώ, μοναξιά καί παραγκωνισμός, ἀδιαφορία καί περιφρόνηση, χαρακτηρίζουν τίς λεπτομέρειες τῆς ζωῆς, γιά νά γίνουν τελικά μόνιμα προβλήματα τοῦ ἀνθρώπου.

Ὅμως αὐτή ἡ τραγική πρόκληση τῆς ἁμαρτίας τοῦ ἀνθρώπου στά ὅρια τοῦ κόσμου καί τῆς Ἱστορίας μπορεῖ νά μεταμορφώνεται σέ γιορτή. Ὄχι σέ ὁποιαδήποτε γιορτή, ἀλλά στήν κατεξοχήν γιορτή τοῦ κόσμου καί τῆς Ἱστορίας, πού εἶναι ἡ σάρκωση τοῦ Θεοῦ, ἡ Γέννηση τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ Ἐκκλησία μᾶς καλεῖ νά γιορτάσουμε τή σωτηρία του κόσμου, τή γενέθλια ἡμέρα τῆς ἀνθρωπότητας, διότι «ἐτέχθη ἡμῖν Σωτήρ».

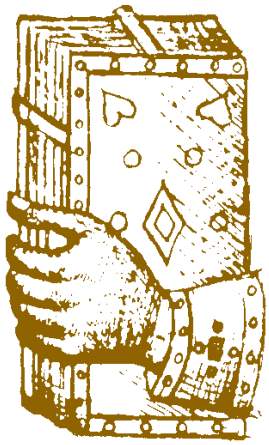

Ἡ γιορτή γιά τήν ὀρθόδοξη λειτουργική θεολογία δέν εἶναι μία ἀνάμνηση, ἀλλά ἐμπειρία ἀνάβλυσης καινούργιας ζωῆς, ἀληθινά νέας, πού δέν μπορεῖ νά ἔρθει ἀπό ἀλλοῦ, παρά μόνον ἀπό τό Χριστό.

Αὐτό τό ἀστέρι φωτίζει μόνιμα τή νύχτα τοῦ κόσμου, δείχνει τό δρόμο στούς σοφούς, πού ξέρουν νά προσκυνᾶνε μόνο τή σαρκωμένη Σοφία τοῦ Θεοῦ, τή Σοφία πού οἰκοδομεῖ μέ τό ὑλικό της ἀνθρώπινης ἀποτυχίας καί ἁμαρτίας τήν κοινή πόλη τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, τήν ἀμεσότητα τῆς σχέσης κτιστοῦ καί ἄκτιστου, χρόνου καί αἰωνιότητας.

Αὐτό πού δέ θά μποροῦσε ποτέ νά πετύχει ὁ ἄνθρωπος ἐξαιτίας τῆς ὑποδούλωσής του στή δαιμονική δύναμη τῆς φθορᾶς καί τῆς ἁμαρτίας, προσφέρεται ἀπό τόν γεννηθέντα ἐκ Πνεύματος ἁγίου καί ἐκ τῆς Παρθένου Μαρίας. Ἀκριβῶς δέ ἡ ἐκ Πνεύματος ἁγίου προέλευση τοῦ Σωτήρα δείχνει μέ τρόπο εὔγλωττο ὅτι ἡ σωτηρία δέν ἦταν δυνατό νά προέλθει ἀπό τά χαλάσματα καί τά συντρίμμια τῆς ἀναπόφευκτα καταδικασμένης σέ θάνατο ἀνθρωπότητας, ἀλλά ἀπό τόν οὐρανό, ἀπό τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ἀπό τήν πηγή τῆς ζωῆς.

Μιλᾶμε πολλές φορές γιά τή σημαντική ἀνθρωπολογική ἀλλαγή πού σημαίνει ἡ γέννηση τοῦ Χριστοῦ σάν νά ’ναι μόνο μία σχετική βέβαια μέ μᾶς ἀλλά καί ἀνεξάρτητη ἀπό μᾶς ἀντικειμενική κατάσταση καί ξεχνᾶμε νά συσχετίσουμε ἄμεσα καί ζωντανά, δυναμικά καί ὑπαρξιακά ὁ καθένας ξεχωριστά τόν ἑαυτό του μέ τό σημαντικό γεγονός τῆς Γέννησης. Πρέπει νά παραδεχθοῦμε ὅτι σ’ αὐτήν τήν προσωπική του καθενός παράλειψη ὀφείλεται ἡ τραγική ἀντίφαση κατά τήν ὁποία, ἐνῶ ὁ Χριστός γεννήθηκε γιά νά σώσει τόν ἄνθρωπο ἀπό τήν φθορά τῆς ἁμαρτίας καί τοῦ θανάτου, οἱ ἄνθρωποι καθημερινά φθείρονται, καταστρέφονται καί καταστρέφουν τούς ἄλλους, ἐνῶ οἱ ἄγγελοι ψάλλουν τό χαρμόσυνο μήνυμα ὅτι «ἐτέχθη Σωτήρ» καί ἦλθε «ἐπί γῆς εἰρήνη», παράλληλα τά μέσα ἐπικοινωνίας καί ἐνημέρωσης μᾶς μεταφέρουν θλιβερές εἰδήσεις πολέμων καί καταστροφῶν.

Ἡ γέννηση τοῦ Χριστοῦ ἀποκτᾶ νόημα σάν ὑπαρξιακό γεγονός τοῦ κάθε ἀνθρώπου στήν ἰδιαιτερότητα καί μοναδικότητά του, στό προσωπικό πρόβλημα καί τήν ἀγωνία του, στό φόβο του γιά τόν ἀφανισμό καί στήν ἐλπίδα του γιά τή ζωή. Ὅσο ὁ «ἥλιος τῆς δικαιοσύνης» δέν ἀνατέλλει μέσα στήν ψυχή τοῦ κάθε ἀνθρώπου, ἄδικα αὐτός περιμένει τό φωτισμό τῆς ἀνθρωπότητας στή γενικότητά της, ὅσο ἡ σωτηρία δέ γίνεται προσωπικό γεγονός του, ἀδικαιολόγητη θά ’ναι ἡ ἀπορία καί διαμαρτυρία γιά τή γενική ἐπικράτηση τοῦ μίσους, τοῦ ἐγκλήματος, τοῦ πολέμου, κι ὅσο ἡ γέννηση τοῦ Χριστοῦ μένει ἁπλῶς ἕνα σημαντικό πλήν ὅμως μακρινό γεγονός ἤ μία γιορτή τῆς Ἐκκλησίας καί δέν συντελεῖται μέσα στόν κάθε ἄνθρωπο, μάταια θά ἀναζητοῦμε τίς ἐμφανεῖς συνέπειές της.

Ὁ Θεός τῆς ἀγάπης καί τῆς εἰρήνης ἐνσαρκώνεται μέσα στήν ἱστορία τέμνοντάς την ἀποφασιστικά σάν φωτεινό ὁρόσημο σέ προχριστιανικό σκότος καί σέ χριστιανικό φῶς. Ἄν ἡ ζωή τῶν ἀνθρώπων σήμερα φέρει τά παραπάνω προχριστιανικά χαρακτηριστικά, ἡ αἰτία δέ βρίσκεται ἔξω ἀπό τόν ἑαυτό τους. Ἡ γέννηση τοῦ Χριστοῦ δέν σημαίνει ἀναγκαστική ἐπικράτηση τῆς ἀγάπης καί τῆς εἰρήνης, ἀλλά ἀποτελεῖ ἀφετηρία διαλόγου, δυνατότητα ἀλλαγῆς τοῦ ἀνθρώπου σέ τρόπο ὥστε, ἄν ἀκούσει καί ἐνστερνιστεῖ τό θεῖο μήνυμα, νά μεταβληθεῖ ριζικά, νά παύσει νά βλέπει τό συνάνθρωπό του ὡς ἐχθρό ἔναντι τοῦ ὁποίου ἀμύνεται συνεχῶς καί μάλιστα πολλές φορές ἐπιτιθέμενος, ἀλλά νά τόν βλέπει ὡς ἀδελφό γιά τόν ὁποῖο ἐπίσης γεννήθηκε, σταυρώθηκε κι ἀναστήθηκε ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ. Ὅσο κι ἄν φαίνεται ὅτι οἱ κοσμικές σατανικές δυνάμεις κυριαρχοῦν πάνω στήν ἀνθρωπότητα, ἡ ἐπικράτησή τους εἶναι φαινομενική καί προσωρινή, γιατί βασικά μέσα στήν ἱστορία πραγματοποιεῖται τό σωτηριολογικό σχέδιο τῆς θείας οἰκονομίας, τό ὁποῖο κανείς δέν μπορεῖ νά ἀνατρέψει ἤ νά ματαιώσει, τελικά ἐπιβάλλεται ἡ δύναμη τῆς ἀγάπης καί τῆς καλοσύνης, ἀρκεῖ ὁ καθένας μας προσωπικά νά γονατίσει ταπεινά μπροστά στή φάτνη καί ν’ ἀρχίσει ἕναν ὑπαρξιακό διάλογο μέ τόν γεννηθέντα καί πάντοτε παρόντα μέσα στόν κόσμο Σωτῆρα. ■

«ΕΙΣ ΤΑ ΙΔΙΑ ΗΛΘΕ...»

τοῦ Πρωτ. Εὐαγγέλου Παχυγιαννάκη

Μέ τή χάρη καί τήν εὐλογία τοῦ πανάγαθου Θεοῦ φθάσαμε καί πάλι τίς ὄμορφες αὐτές καί πνευματικότατες ἡμέρες τῶν Χριστουγέννων. Ἔτσι, ἐγκαινιάζομε, μέ τή μεγάλη Δεσποτική ἑορτή τῆς Γεννήσεως τοῦ Θεανθρώπου τό Ἅγιο Δωδεκαήμερο. Τίς δώδεκα δηλαδή ἑορτάσιμες ἡμέρες, πού μᾶς καλεῖ ἡ ἁγία μας Ἐκκλησία μέ *«νοῦν Χριστοῦ»* νά ἑορτάσουμε θεαρέστως τά μεγάλα ἐκεῖνα γεγονότα τῆς Ἐπιφανείας τοῦ Σωτῆρος μας καί νά λάβουμε τά δῶρα τῆς λυτρώσεως καί τῆς προσωπικῆς ἀναγεννήσεώς μας.

Πέντε χιλιάδες περίπου χρόνια πρίν ἀπό ἐμᾶς, τό *"Βιβλίο τῶν νεκρῶν τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων"*, ἐκφράζει τήν ἀγωνία τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς, τή νοσταλγία της γιά κοινωνία μέ τό ἀκατάληπτο μυστήριο τῆς ἐνσάρκωσης τοῦ θείου Λόγου:

«Ἄχ νά μποροῦσα νά γίνω δεχτός στή μυστική λατρεία! Νά μοῦν σέ θέση νά κατανυγῶ στό Μυστήριο τῆς Γέννησης τῆς Θεότητας. Γιά νά παρευρίσκομαι στήν τέλεση τῶν μυστηρίων...»

Συγχρόνως, ἡ ἀναζητοῦσα θρησκευτική συνείδηση θά προχωρήσει κυκλικά μέσω τῆς ἀστρολογίας, τῆς μαντείας καί τῆς μαγείας, στήν ἀλχημεία καί τή θεοσοφία, ὅπου θά βρεῖ στιγμές ἐκστατικῆς ἀναφορᾶς, καθώς θά *«θεᾶται»* τό ἀθέατο, μέσω συμβόλων καί αἰνιγμάτων. Ἔτσι τό θρησκευτικό σύμβολο γίνεται *«τόπος»* ὑποστατικῆς φανέρωσης καί ἀποκάλυψης τοῦ ὑπερβατικοῦ, στήν ἀπρόσωπη μορφή του, κατά τρόπον μυστηριώδη καί ἀνεπανάληπτο. Ἐκεῖνο πάντως πού πρέπει νά ἐπισημάνουμε εἶναι ὅτι αὐτή ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ἱεροῦ μπορεῖ νά συνδέεται ἄρρηκτα μέ τήν κρυπτόμενη διαφάνεια τοῦ ζῶντος Θεοῦ, ὡς ὑποβόσκουσα ἀλήθεια, παραμένει ὅμως κρυπτόμενη καί φανερώνεται στήν πλήρη ἀποκάλυψη -ἐνσάρκωση- τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀπό αὐτό φαίνεται καθαρά ἡ διαφορά ἀνάμεσα στίς ἀποπροσωποποιημένες συμβολικές ἀποκαλύψεις τοῦ θείου, πού ἐξαντλοῦνται στήν πανθεϊστική μυστική θρησκευτικότητα τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς, καί στήν ἀποκαλυμμένη χριστιανική πίστη, πού προβάλλει καί ἀκτινοβολεῖ τό αἰώνιον φῶς τοῦ *«ἐν σπηλαίῳ τεχθέντος καί ἐν φάτνῃ ἀνακλιθέντος Ἰησοῦ Χριστοῦ»*.

Δυστυχῶς, ὕστερα ἀπό δυό χιλιάδες χρόνια, ἀφότου ὁ ἐνανθρωπήσας Θεός ἔγινε ἄνθρωπος καί *«εἰς τά ἴδια ἦλθε»*, *«οἱ ἴδιοι αὐτόν οὐ παρέλαβον»* κατά τήν φράση τοῦ εὐαγγελιστῆ Ἰωάννη (Ἰωάν. 1.11). Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί ὑπηρετοῦν μέ συνέπεια τόν ἀγνωστικισμό καί τήν ἄρνηση, θλιβεροί ἀναζητητές μίας ἀπρόσωπης πανδημιουργικῆς πνοῆς, ἐξακολουθῶντας νά θητεύουν στήν πρακτική ἀστρολογία, στήν οἰωνοσκοπία, στίς μαντικές ἐπινοήσεις, στίς σατανιστικές ἐκστάσεις καί ἐπικλήσεις ψεύτικων θεοτήτων, δέσμιοι ἐνίοτε τῆς ἀλχημείας καί τῆς θεοσοφίας. Εἶναι ὅμοιοι τῶν εἰδωλικῶν θεοτήτων πού οἱ ἴδιοι κατασκεύασαν, γι' αὐτό καί ἔχουν αὐτιά πού δέν ἀκοῦνε καί μάτια πού δέν βλέπουνε. Δέν ἀκοῦνε τήν πληροφορία συμπάσης τῆς κτίσεως *«ὅτι ἐτέχθη ἡμῖν σήμερον σωτήρ»* καί δέν βλέπουν τό *«Φῶς τό τῆς γνώσεως»*, ὅτι ἔρχεται πάλι καί πάλι νά φωτίσει *«πάντα ἄνθρωπον»*.

Τά *«ἴδια»* τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ παροῦσα τοῦ κόσμου μορφή καί ἰδίως ὁ ἄνθρωπος. Ὡς μορφή ὁπωσδήποτε δευτερογενῶς, πού παίρνει ὁ Θεός καί πρωτογενῶς ὡς εἰκόνα, τήν ὁποία λαμβάνει ὁ ἄνθρωπος κατά χάριν, γιά νά προχωρήσει στό καθ' ὁμοίωσιν. Ὡστόσο ὁ Χριστός φανερώνεται *«ξενοτρόπως»* *«εἰς τά ἴδια»* καί αὐτό σημαίνει ὅτι ὁ προαιώνιος Λόγος τοῦ Πατρός ντύνεται τή σάρκα τοῦ κόσμου, *"παχύνεται"*, φοράει κάτι πού δέν τοῦ ταιριάζει, δέν εἶναι στή φύση Του, κι ὅμως τό κάνει αὐτό ἀπό ἄκρα οἰκονομία καί συγκατάβαση, γιά νά μιλήσει στόν ἄνθρωπο τή γλῶσσα του, καί νά ξεπετάξει μέσα ἀπό τή χωματένια μορφή του τή φλόγα τῆς ἄκτιστης δόξας Του. Καί θά φανερωθεῖ *«εἰς τά ἴδια»*, *«ἀτρέπτως καί ἀναλλοιώτως»* ὡς *«παιδίον νέον»*, ἄν καί εἶναι *«ὁ πρό αἰώνων Θεός»*.

Αὐτό τό *«παράδοξον καί ξένον μυστήριον»* τοῦ πρό αἰώνων Θεοῦ, πού ἔρχεται *«εἰς τά ἴδια»*, μεγαλύνεται ἀκόμη περισσότερο χωρίς νά βεβηλώνεται τό Ἅγιο, ἄν σκεφθοῦμε ὅτι ὁ ἄνθρωπος φέρει ἀπό γεννησιμιοῦ του τή θεοπλαστούργητη εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, γι' αὐτό καί ἀπό τά βάθη τῶν αἰώνων ἡ θρησκευτική του συνείδηση ἐρευνᾶ καί ὑμνεῖ περιπαθῶς τήν *«ἐγγύτητα»* *τοῦ θείου ἀκαταλήπτου. Αὐτόν τόν ἐρχομό «εἰς τά ἴδια»* τοῦ ἀκατάληπτου καί ἄπειρου Θεοῦ ἄς ἑτοιμαστοῦμε νά ἑορτάσουμε πάλι, στό πρόσωπο τοῦ σαρκουμένου συνεχῶς μέσα στήν Ἱστορία, Θεοῦ Λόγου, προσεγγίζοντας τό ἄρρητο μυστήριο, χειραγωγούμενοι ἀπό τό φῶς τῆς πίστεως, ὡς εὐλογία τοῦ φωτοδότου καί ζωοπαρόχου Χριστοῦ. ■

Ἡ προσδοκία τοῦ λυτρωτῆ

τοῦ Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου

Οἱ θρησκειολόγοι ἔχουν διαπιστώσει ὅτι στούς προχριστιανικούς λαούς ὑπῆρχε ἔντονη προσδοκία ἑνός θεανθρώπου λυτρωτῆ. Αὐτή ἦταν ἀναγκαία καί λογική συνέπεια τῆς ἀδυναμίας τοῦ ἀνθρώπου νά γνωρίσει τό Θεό καί νά λυτρωθεῖ ἀπό τίς θλίψεις τῆς ζωῆς. Ἡ διακαής λυτρωτική νοσταλγία τῶν προχριστιανικῶν λαῶν ὑπῆρχε ὡς ἡ μόνη ἐλπίδα γιά λύση τοῦ ἀνθρώπινου δράματος. Δέν μπόρεσαν μέ τίς δικές τους δυνάμεις νά φθάσουν οἱ ἄνθρωποι στόν ἄφθαστο Θεό, οὕτως ὥστε μέ τήν ἀληθινή θεογνωσία καί ἑνότητα μ' Αὐτόν νά λυτρωθοῦν ἀπό τό κακό καί τό θάνατο.

Ἐπειδή ὁ Θεός εἶναι ἀόρατος, εἶναι ἀδύνατο ὁ ἄνθρωπος νά δεῖ τό Θεό, ἐκτός ἐάν ὁ Θεός περιβληθεῖ τό ἀνθρώπινο σῶμα καί μέσω αὐτοῦ δείξει τή θεία Του ὕπαρξη.

Σέ πολλούς λαούς ὑπῆρχε ἡ ἐλπίδα ἐπανόδου στή χρυσή ἐποχή τῶν πρώτων ἀνθρώπων. Αὐτή ἡ ἐπάνοδος δέν ἦταν δυνατό νά ἐπιτευχθεῖ ἀπό μόνο τόν ἄνθρωπο, χρειαζόταν ἡ θεία βοήθεια. Γι' αὐτό ἔπλαθαν ψεύτικους φανταστικούς θεανθρώπους.

Στήν Κίνα ἡ θεάνθρωπη προσδοκία προβάλλει ἀπό τόν 6ο π.Χ. αἰῶνα ὡς προσδοκία τοῦ Ἁγίου ἀπό τή Δύση. Λέει ὁ Κομφούκιος: «*Δέ μοῦ δόθηκε ἡ ἱκανοποίηση νά δῶ ἕνα θεάνθρωπο, τό γνώρισμα τοῦ ὁποίου θά ἦταν, ὅτι, ἤδη πρίν τή γέννησή του, θά κατεῖχε τήν ὕψιστη, τή σώζουσα, τή λυτρωτική γνώση καί θά ἔσωζε ὅλη τήν ἀνθρωπότητα*». Διαβάζουμε σέ ἀρχαῖα κείμενα τῆς Κίνας: «*Πόσο μεγάλη πράγματι εἶναι ἡ ὁδός τοῦ Ἁγίου. Ἀδιαλείπτως παράγει καί τρέφει ὅλα τά ὄντα καί ἀνυψώνεται στόν οὐρανό*». «*Ὅ,τι αὐτός ἐπιτάσσει, γίνεται νόμος· ὅ,τι αὐτός διατάσσει, πραγματοποιεῖται. Δίνει σ' ὅσους ἔρχονται κοντά του εἰρήνη. Ἡ ζωή του εἶναι λαμπρή κι ὁ θάνατός του προξενεῖ θλίψη*». Ὁ αὐτοκράτορας τῆς Κίνας Ming-ti ἔστειλε ἀπεσταλμένους γιά νά ἀναγνωρίσουν τόν Ἅγιο, ὁ ὁποῖος σύμφωνα μέ τίς ἀρχαῖες παραδόσεις θά ἐμφανιζόταν στή Δύση. Ὁ Ἅγιος θά ἀποσταλεῖ ἀπό τόν οὐρανό στίς δυτικές χῶρες, θά γνωρίζει τά πάντα καί θά ἔχει κάθε ἐξουσία στόν οὐρανό καί στή γῆ. Εἶναι ὁ ποιητής, δημιουργός καί αἴτιος τοῦ οὐρανοῦ, τῆς γῆς καί ὅλων ὅσων ὑπάρχουν σ' αὐτά καί ὁ συντηρητής τῶν πάντων. Ὅσο μεγάλος κι ἄν εἶναι, ἔχει καί φύση ἀνθρώπινη, ὅμοια μέ τή δική μας. Αὐτός καί μόνο εἶναι ἄξιος νά θυσιαστεῖ στόν ὑπέρτατο

Ἡ διακαής λυτρωτική νοσταλγία τῶν προχριστιανικῶν λαῶν ὑπῆρχε ὡς ἡ μόνη ἐλπίδα γιά λύση τοῦ ἀνθρώπινου δράματος.

δεσπότη καί ἄρχοντα τοῦ κόσμου, τόν Οὐρανό. Αὐτός θά ἀποκαταστήσει τήν τάξη καί τήν εἰρήνη στόν κόσμο, συμφιλιώνοντας τόν οὐρανό μέ τή γῆ. Ὁ προσδοκώμενος Ἅγιος εἶναι ἑνωμένος μέ τόν Ὕψιστο Θεό, τόν οὐρανό, γι' αὐτό ὀνομάζεται «*Οὐρανάνθρωπος*» δηλ. Θεάνθρωπος. Ἡ ἕνωση αὐτή τοῦ Ἁγίου μέ τό Θεό δέ θά ἔχει ἀρχή γιατί, ἐνῶ γεννιόταν ἦταν συγχρόνως ἑνωμένος μέ Αὐτόν. «*Θά ἐμφανισθεῖ στόν κόσμο, ὅταν ὁ κόσμος θά εἶναι καλυμμένος ἀπό τό πιό πυκνό σκοτάδι τῆς ἀμάθειας καί τῆς δεισιδαιμονίας, ὅταν ἡ ἀρετή θά ἔχει ξεχασθεῖ, ἡ δέ κακία θά κυριαρχεῖ στούς ἀνθρώπους. Αὐτός θά εἶναι στόν κόσμο, κι ὅμως ὁ κόσμος δέ θά τόν ἀναγνωρίσει, θά πληγωθεῖ, θά μαστιγωθεῖ, ἀντ' αὐτοῦ θά ἀφεθοῦν ἐλεύθεροι οἱ κακοποιοί*». Πόσο κοντά στήν Ἁγία Γραφή εἶναι ὅλα αὐτά! Κάθε Κινέζος μπορεῖ εὔκολα στό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ νά ἀναγνωρίσει τόν ἀναμενόμενο Οὐρανάνθρωπο τῆς θρησκείας του.

Στή Βαβυλῶνα προσδοκοῦσαν σωτῆρα καί λυτρωτή ὡς θεό πού θά γίνει ἄνθρωπος. Ἐκεῖ χρησμοί προμηνοῦσαν ὅτι στή Δύση θά φανεῖ ἕνας μεγάλος Βασιλιᾶς.

Στούς Ἰνδούς συναντᾶμε φανερή τήν αἴσθηση περί ἁμαρτίας καί ἐνοχῆς. Ἐπίσης συναντᾶμε τήν ἔλλειψη ἀπαλείψεως τῆς ἐνοχῆς μετά ἀπό ὁποιοδήποτε ἐξιλαστήριο μέσο. Χαρακτηριστικά, ὅταν πρόσφεραν αἱματηρή θυσία (συνήθως πρόβατο), κραύγαζαν: πότε θά γεννηθεῖ ὁ λυτρωτής;

Στήν Ἰνδική γραμματεία συναντᾶμε τήν παραδοχή μιᾶς χρυσῆς περιόδου στό παρελθόν, ὅπου οἱ ἄνθρωποι ζοῦσαν εὐτυχισμένοι μέ ἠθική τελειότητα. Λάτρευαν ἕνα Θεό, ἦταν ἠθικοί καί ὑγιεῖς. Ἡ γῆ ἦταν εὔφορη. Ἀλλά ἦλθε ἡ ἁμαρτία καί μαζί μ' αὐτήν ἡ διαφθορά, ἡ ἀπιστία, ἡ ἀσθένεια, ἡ φθορά καί ὁ θάνατος. Κάποτε θά ἔλθει λυτρωτής καί θά ἀνακαινίσει τήν ἀρχέγονη χρυσή ἐποχή.

Ὁ Βούδας ἔλεγε ὅτι στήν ἔσχατη κατάπτωση τῆς ἀνθρωπότητας θά ἔρθει ἕνας εἰρηνικός ἡγεμόνας καί θά ἐπαναφέρει τή χρυσή ἐποχή. Ὅσοι θά δεχτοῦν τό λόγο του καί θά ζοῦν μέ ἐγκράτεια, θά λυτρωθοῦν ἀπό τό θάνατο. Μέ τή μελέτη τῶν ἱερῶν του λόγων οἱ ἄνθρωποι θά ἀπαλλάσσονται ἀπό τίς ἁμαρτίες καί θά ἀνέρχονται στόν οὐρανό.

Στό προβουδιστικό Θιβέτ (ἐθνικό ἔπος Κεζάρ) βρίσκουμε τήν προσδοκία λύτρωσης τῆς ἀνθρωπότητας ἀπό τόν Ὑπέρθεο διά μέσου παρθενογέννητου θεανθρώπου λυτρωτῆ, υἱοῦ τοῦ ὑψίστου Θεοῦ, ὁ ὁποῖος θά ἀποκαταστήσει τήν

ἀνθρωπότητα στήν ἀρχέγονη χρυσή ἐποχή της.

Καί οἱ Πέρσες, ὅπως φαίνεται στό ἱερό βιβλίο Avesta, περίμεναν θεάνθρωπο λυτρωτή (Saoshyant), υἱό Παρθένου. Τή γέννησή του θά τήν ἀνάγγελλε ἡ ἐμφάνιση ἀστέρα διαφορετικοῦ ἀπό τούς ἄλλους. Ὁ σωτῆρας θά ἦταν παντογνώστης, θά πραγματοποιοῦσε τήν ἀνακαίνιση καί τόν καθαρμό τοῦ κόσμου. Αὐτός κατά τή συντέλεια τοῦ κόσμου θά ἀναστήσει τά σώματα τῶν νεκρῶν καί θά διενεργήσει τήν τελική κρίση.

Στά θρησκεύματα τῶν Ἀρίων φυλῶν ἐπίσης παρουσιάζεται ἔκδηλη ἡ ἐπικοινωνία μεταξύ θεῶν καί ἀνθρώπων καί κατασκευάζεται πλῆθος φανταστικῶν θεανθρώπων ὡς ἔκφραση τῆς νοσταλγίας γιά σωτηρία.

Ἐκεῖ ὅπου ἡ θεανθρώπινη προσδοκία ἐκδηλώνεται καθαρά εἶναι ὁ ἀρχαῖος ἑλληνικός κόσμος.

Μεταξύ θεῶν καί ἀνθρώπων ὑπῆρχε ἐγγύτητα καί οἰκείωση. Οἱ θεοί συναναστρέφονται, συνεργάζονται καί συμπολεμοῦν μέ ἀνθρώπους. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες πίστευαν σέ πολλές θεοφάνειες, ἐμφανίσεις θεῶν.

Ὅταν ὁ Ἀπ. Παῦλος καί ὁ Βαρνάβας μίλησαν στά Λύστρα, θεράπευσαν ἕναν ἐκ γενετῆς παράλυτο, τότε ὁ λαός ἔλεγε *«Οἱ θεοί (Δίας καί Ἑρμῆς) πῆραν τή μορφή ἀνθρώπων καί κατέβηκαν σ' ἐμᾶς»* (Πράξεις 14,11). Ὁ Αἰσχύλος στόν Προμηθέα Δεσμώτη βάζει στό στόμα τοῦ δεμένου στό βράχο Προμηθέα τά ἑξῆς θαυμάσια: *«ὁ λυτρωτής θά εἶναι ἕνα παιδί, τό ὁποῖο θά γεννηθεῖ ὑπερφυσικά ἀπό Παρθένο γυναῖκα καί θά εἶναι συγχρόνως υἱός Θεοῦ καί υἱός Παρθένου. Ὁ παρθενογέννητος αὐτός θεάνθρωπος θά καταλύσει τό κράτος τῶν παλαιῶν θεῶν»*. Στό στίχο 1026 ὁμιλεῖ ὁ Ἑρμῆς στόν Προμηθέα λέγοντας: *«Τέρμα στόν πόνο αὐτό μήν καρτερεῖς, πρίν κάποιος Θεός τίς συμφορές σου νά σηκώσει καί στόν ἀνήλιαγο Ἅδη ἀντί γιά σένα στούς ἄφεγγους κατέβει τοῦ Ταρτάρου βυθούς»*. Τά τελευταῖα λόγια ταυτίζονται μέ τίς προφητεῖες τοῦ Ἡσαΐα στό 53 κεφάλαιο τοῦ βιβλίου του.

Ὁ Πλάτωνας στήν Ἀπολογία τοῦ Σωκράτη (κεφ. 18, στίχος 31Α) βάζει τά ἀξιοπρόσεκτα προφητικά λόγια τοῦ Σωκράτη: *«Ὦ Ἀθηναῖοι, τήν ὑπόλοιπη ζωή σας θά τήν περάσετε στόν πνευματικό λήθαργο, ἐκτός κι ἄν ὁ Θεός στείλει κάποιον πρός σᾶς»*.

Στήν Πολιτεία ἐπίσης ὁ Πλάτωνας (στό β΄ βιβλίο) παρουσιάζει τόν προσδοκώμενο Θεό μέ τά ἑξῆς προφητικά: *«Αὐτόν πού δέν ἔχει κάμει τήν παραμικρότερη ἀδικία, θά τόν θεωροῦν ὡς τό χειρότερο κακοῦργο. Ὁ δίκαιος θά μαστιγωθεῖ, θά ριχτεῖ στίς φυλακές κι ἀφοῦ περάσει ἀπ' ὅλα τά βασανιστήρια, στό τέλος θά καρφωθεῖ σέ ξύλο»*.

Καί στούς ἀρχαίους Ρωμαίους εἴχαμε τήν προσδοκία οὐράνιου λυτρωτῆ. Ὁ Βιργίλιος πού ἔζησε π.Χ. γράφει στήν Δ΄ ἐκλογή γιά τήν ἐκπλήρωση τῶν χρησμῶν τῆς ἱέρειας Ρωμαίας Σίβυλλας: *«Πλησιάζει ἡ ἔναρξη νέας χρονικῆς περιόδου, περιόδου παγκόσμιας τάξης καί ἐπιστροφῆς στήν ἀρχική βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Σύ, θεά τῆς τεκνοποιίας, προστάτευσε τή Μητέρα κατά τή στιγμή πού θά γεννιέται ἀπ' αὐτή τό βρέφος, διά τοῦ ὁποίου θά λήξει ἡ δυστυχής ἐποχή τοῦ σιδήρου καί θά ἀνατείλει σ' ὅλο τόν κόσμο νέα εὐτυχής ἐποχή. Ἄρχισε νά βασιλεύει ὁ πάμφωτος Θεός. Τό θεῖο βρέφος θά ἐνσαρκώσει στόν ἑαυτό του τό Θεό. Ἔλα, πολύτιμε Γιέ Θεοῦ, Μεγάλε Γιέ τοῦ Ὑψίστου, ρίξε τό βλέμμα σου στήν ἀνθρωπότητα, πού κλονίζεται ἀπό τό βάρος τῆς δυστυχίας»*.

Οἱ Ἴνκας τῆς Ἀμερικῆς περίμεναν τό Θεό ἀπό τήν Ἀνατολή. Γι' αὐτό, ὅταν στίς ἀρχές τοῦ 16ου αἰώνα ἔφθασαν οἱ Ἱσπανοί στήν Ἀμερική, οἱ Ἴνκας λάτρευσαν τόν ἀρχηγό τῆς ἀποστολῆς ὡς Θεό.

Προφανῶς οἱ ἀρχαῖοι λαοί διατηροῦσαν ζωντανή τήν ἀνάμνηση τῆς ὑποσχέσεως τοῦ Θεοῦ στούς πρωτοπλάστους, ὅτι θά στείλει λυτρωτή.

Αὐτή ἡ ὁμιχλώδης προσμονή καί προσδοκία τῶν ἐθνῶν ἄρχισε νά πραγματοποιεῖται, ὅταν ὁ Θεός γιά πρώτη φορά μίλησε στόν Ἀβραάμ. Κάλεσε ὁ Θεός τόν Ἀβραάμ νά φύγει ἀπό τή Μεσοποταμία καί νά μετακομίσει στή Χαναάν, ὑποσχόμενος σ' αὐτόν ὅτι ἀπό τούς ἀπογόνους του θά γεννηθεῖ ὁ Μεσσίας, ὁ Λυτρωτής τοῦ κόσμου. Ὅλοι οἱ Πατριάρχες τῆς Π.Δ., οἱ Κριτές, οἱ Προφῆτες καί ὁ λαός, ζοῦσαν προσδοκῶντας τήν ἔλευση τοῦ Μεσσία.

Ἡ ἀποκορύφωση, λοιπόν, τῶν προφητειῶν γιά λυτρωτή βρίσκεται στήν Παλαιά Διαθήκη. Στήν Παλαιά Διαθήκη οἱ προφητεῖες γιά τόν ἀναμενόμενο Μεσσία εἶναι πάμπολλες καί εὐκρινέστατες.

α) Στά κείμενα τῆς Πεντατεύχου: Στούς πρωτοπλάστους κατά τό πρωτευαγγέλιο λέει ο Θεός: *«κάποιος ἀπόγονος τῆς γυναίκας (τῆς Εὔας) θά συντρίψει τό κεφάλι τοῦ διαβόλου κι αὐτός θά τόν τραυματίσει στήν πτέρνα (σταύρωση Χριστοῦ)»*. Τότε θά ἀποκατασταθεῖ ἡ σχέση Θεοῦ καί ἀνθρώπων.

Στούς πατριάρχες Ἀβραάμ, Ἰσαάκ καί Ἰακώβ ὑποσχέθηκε ὁ Θεός ὅτι ἀπό τούς ἀπογόνους τους θά γεννηθεῖ ὁ Μεσσίας, ὁ λυτρωτής ὅλων τῶν ἐθνῶν.

β) Στα κείμενα τοῦ Δαβίδ συναντᾶμε πολλούς προφητικούς μεσσιανικούς ψαλμούς (2, 21, 71) καί στοῦ Σολομώντα τόν ὕμνο τῆς Σοφίας τοῦ Θεοῦ, πού θά ἔρθει στόν κόσμο.

γ) Στούς κείμενα τῶν Προφητῶν ὑπάρχει πληθώρα προφητειῶν. Ὁ Ἡσαΐας πού θεωρεῖται ὡς ὁ πέμπτος Εὐαγγελιστής γράφει ὅτι ὁ Μεσσίας θά γεννηθεῖ ἐκ Παρθένου, θά κατάγεται ἀπό τόν Δαβίδ, θά ἔχει πρόδρομο, θά κάνει πολλές θαυματουργίες καί θά πάθει γιά τίς ἁμαρτίες τῶν ἀνθρώπων. Ἄλλοι προφῆτες πού μίλησαν γιά τό Μεσσία ἦταν ὁ Ἱερεμίας, ὁ Ἰεζεκιήλ, ὁ Δανιήλ, ὁ Ὡσηέ, ὁ Ἰωήλ, ὁ Ἀμώς, ὁ Ὀβδιού, ὁ Ἰωνᾶς, ὁ Μιχαίας, ὁ Να-

ούμ, ὁ Ἀββακούμ, ὁ Σοφονίας, ὁ Ἀγγαῖος καί ὁ Ζαχαρίας. Μίλησαν γιά τήν παιδική ἡλικία τοῦ Μεσσία, γιά προσκόμιση τοῦ βρέφους στό ναό, γιά τήν προσκύνηση τῶν μάγων, γιά τή σφαγή τῶν ἀθώων νηπίων καί γιά ὅλη σχεδόν τήν ὑπόλοιπη ζωή Του ὡς τό πάθος καί τήν ἀνάληψή Του. Δυστυχῶς, οἱ σύγχρονοι τοῦ Χριστοῦ Ἰουδαῖοι περίμεναν τό Μεσσία ὡς κοσμικό ἄρχοντα καί γι' αὐτό σταύρωσαν τό Χριστό ἐκπληρώνοντας ἔτσι τό σχέδιο τοῦ Θεοῦ γιά τήν ἐξιλαστήρια θυσία τοῦ Θεανθρώπου.

Ἐκεῖνο τό ὁποῖο εἶναι πολύ ἀξιοθαύμαστο εἶναι ὅτι οἱ μέν λαοί τῆς Ἀνατολῆς (Περσίας ἕως Κίνας) περίμεναν τό Θεάνθρωπο λυτρωτή ἀπό τή Δύση, οἱ δέ λαοί τῆς Δύσης (Μεσογειακοῦ χώρου, βόρειας Εὐρώπης καί προκολομβιανῆς Ἀμερικῆς) ἀνέμεναν τό Θεάνθρωπο ἀπό τήν Ἀνατολή. Ἔτσι οἱ προσδοκίες συνέκλιναν στήν Παλαιστίνη.

Ὁ ρωμαῖος εἰδωλολάτρης Ἱστορικός Τάκιτος στήν Ἱστορία του γράφει: *«ὑπῆρχε σέ πολλούς ἡ πεποίθηση ὅτι στά ἀρχαῖα κείμενα περιλαμβανόταν ὅτι θά ὑπερισχύσει ἡ Ἀνατολή καί θά κυριαρχήσουν στά πράγματα ἄνθρωποι ἀπό τήν Ἰουδαία»*. Τά ἴδια σχεδόν λέει καί ὁ Σουετώνιος.

Ἀπό τά προηγούμενα φαίνεται πώς σ' ὅλους τους λαούς διατηρεῖτο ἡ ὑπόσχεση τοῦ Θεοῦ στούς πρωτοπλάστους γιά ἐρχομό θείου λυτρωτῆ. Ὅπως λέει ὁ Ἡσαΐας (4,34), ὁ Μεσσίας εἶναι προσδοκία τῶν ἐθνῶν. Ὁ ἀρχάγγελος Γαβριήλ λέγοντας τό *«χαῖρε»* στή Μαριάμ κατά τόν Εὐαγγελισμό, δηλώνει τό τέλος τῆς θλίψης, τοῦ χωρισμοῦ ἀπό τό Θεό λόγω τῆς ἁμαρτίας. Αὐτό τό *«χαῖρε»* τό ἐπανέλαβε καί ὁ Χριστός μετά τήν Ἀνάστασή Του στίς Μυροφόρες.

Νά χαροῦμε, λοιπόν, γιά τήν ἐνσάρκωση καί τήν ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ καί τή δική μας σωτηρία. ■

Ἡ ἀλογία τῆς ἀστρολογίας

τοῦ πρωτ. Γεωργίου Δ. Μεταλληνοῦ,
Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἡ ἀστρολογία εἶναι στήν ἐποχή μας ἕνα εἶδος λαϊκῆς θρησκείας. Καί ὅταν λέγω λαϊκῆς, τό ἐπίθετο δέν ἀναφέρεται σ' αὐτό πού ἡ κοινωνιολογία καί ἡ πολιτική μας ἔχουν μάθει νά ὀνομάζουμε λαό. Τήν πλατιά, δηλαδή, πληθυσμιακή βάση, πού, κατά κανόνα, εἶναι ἡ λιγότερο καλλιεργημένη καί κοινωνικά ὑποβιβασμένη. Μέσα σ' αὐτό τόν ἁπλό λαό ὑπάρχει σοφία, πού θά 'πρεπε νά τή ζηλεύουν πολλοί ἀπό τούς ἐπώνυμους τοῦ κοινωνικοῦ χώρου καί τούς θεωρούμενους σοφούς καί γραμματισμένους. Ἀντίθετα σέ κάθε προσδοκία ἡ ἀστρολογία ἐπηρεάζει περισσότερο, ὅπως οἱ στατιτιστικές τουλάχιστον ἀποδεικνύουν, ἀνθρώπους τῶν ἀνώτερων κοινωνικῶν τάξεων καί μάλιστα ἐκείνους πού κρατοῦν τήν τύχη τῶν λαῶν τῆς γῆς στά χέρια τους. Καί δέν εἶναι λίγες οἱ φορές, πού τά μέσα μαζικῆς ἐνημερώσεως μᾶς κάνουν νά ἀποροῦμε, πληροφορῶντας μας ὅτι κάποιοι μεγαλώνυμοι πολιτικοί, ἀκόμη καί ἀρχηγοί κρατῶν, δέν κάνουν τίποτε, ἄν δέν συμβουλευθοῦν τόν ἀστρολόγο τους! Τό σπουδαῖο δέ εἶναι ὅτι εἶναι τόσο ἀδύναμοι ἐσωτερικά καί ὑποδουλωμένοι στά *«στοιχεῖα τοῦ κόσμου τούτου»* (Κολ. 2,8), ὥστε νά ρυθμίζουν ὄχι μόνο τήν πορεία τῆς προσωπικῆς τους ζωῆς, ἀλλά καί τίς πολιτικές ἐνέργειές τους μέ βάση τό ὡροσκόπιό τους.

Κανείς ἀστρονόμος δέν θά δεχόταν ποτέ νά γίνει δεκτός σέ μία ἐπιστημονική ἀστρονομική ἑταιρεία ἕνας ἀστρολόγος.

Σέ τέτοιες στιγμές εἶναι πού διερωτᾶται κανείς, ἄν ἔχει πεθάνει ἡ εἰδωλολατρία, τουλάχιστον στή λεγόμενη χριστιανική κοινωνία μας, καί ἄν ἔχουν ὅλοι αὐτοί οἱ αἰχμάλωτοι τῆς δεισιδαιμονίας πληροφορηθεῖ ὅτι ὁ *«Χριστός ἐτέχθη»* καί ὁ *«Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης»* ἀνέτειλε στόν κόσμο. Ἄν λάβει δέ κανείς ὑπόψη καί τό πλῆθος τῶν μάγων καί τήν κοινωνική δυναμική τους, συμπεραίνει ὅτι ὅσα γίνονταν στήν προχριστιανική ἀρχαιότητα, μέ τούς μάντεις καί τούς οἰωνοσκόπους, ἐξακολουθοῦν νά γίνονται καί σήμερα, στήν ἐποχή τοῦ διαστήματος καί τῆς ὑψηλῆς τεχνολογίας.

Ὁ ἄνθρωπος τοῦ αὐτοθαυμαζομένου γιά τά ἐπιτεύγματά του αἰώνα μας δέν ἔπαυσε νά ζεῖ μέσα στήν ἀφέλεια καί τή δεισιδαιμονία καί νά καταντᾶ, τελικά, θῦμα στά χέρια ἐπιτηδείων ἐρασιτεχνιτῶν, πού θησαυρίζουν μέ τή βλακεία μας. Διότι ἡ ἀστρολογία δέν ἔχει καμιά ἀπολύτως ἐπιστημονική ὑπόσταση. Καί τοῦτο φαίνεται, ἁπλούστατα, ἀπό τό γεγονός ὅτι κανείς ἀστρονόμος δέν θά δεχόταν ποτέ νά γίνει δεκτός σέ μία ἐπιστημονική ἀστρονομική ἑταιρεία ἕνας ἀστρολόγος. Κάτι τέτοιο θά ἦταν ὁ χειρότερος ὑποβιβασμός τῆς ἐπιστήμης του.

Τί εἶναι, λοιπόν, ἐκεῖνο πού ὠθεῖ ὄχι μόνο τούς ἀγραμμάτους, ἀλλά καί τούς ἐπαιρομένους γιά τή σοφία τους καί κοινωνικά καταξιωμένους στήν καθοδήγηση τῶν ἀστρολόγων; Πέρα ἀπό τά καθαρά πνευματικά αἴτια (οἱ ἅγιοι Πατέρες μας μιλοῦν σέ τέτοιες περιπτώσεις γιά ἐπιρροή τοῦ Διαβόλου), βασική αἰτία, νομίζουμε, εἶναι ἡ ἀπουσία κάθε σχέσεως τῶν προσώπων αὐτῶν μέ τήν ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου. Ἀκατήχητοι καί τελείως ἄγευστοι χριστιανικῆς ζωῆς, δέν μποροῦν νά συνειδητοποιήσουν ὅτι ἡ ζωή μας βρίσκεται στά χέρια

τοῦ Θεοῦ καί ἡ μόνη μας ἀσφάλεια εἶναι ἡ ἄκτιστη Χάρη καί Ἀγάπη Του. Ἀθεμελίωτοι, ἀνασφαλεῖς, περιδεεῖς, *«συλλαγωγοῦνται διά τῆς [...] κενῆς ἀπάτης»*, ὅπως θά ἔλεγε ὁ ἀπ. Παῦλος (Κολ. 2, 8). Παρασύρονται, δηλαδή, ἀπό τίς κούφιες καί ἀπατηλές καί ἔξω ἀπό κάθε πραγματικότητα προβλέψεις τῶν ἀστρολόγων, οἱ ὁποῖοι, πέρα ἀπό μία γνώση γιά τά ζώδια καί τίς κινήσεις τους, ἔχουν πλήρη ἄγνοια γιά τήν ἐπίδραση πού μποροῦν νά ἔχουν αὐτά στή ζωή τοῦ ἀνθρώπου. Ἀρκεῖ νά μελετήσει κανείς δειγματοληπτικά τά ὡροσκόπια στίς ἐφημερίδες μίας ἡμέρας, γιά νά διαπιστώσει ἄν ὑπάρχει σ' αὐτά κάποια σοβαρότητα. Αὐτό ἀκριβῶς κηρύσσει -συνοψίζοντας καί στό σημεῖο αὐτό ὅλη τήν ἐκκλησιαστική πατερική παράδοση- ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός. Καί κρίνουμε σκόπιμο, μιά καί μιλοῦμε γι' αὐτό τό θέμα, νά παρουσιάσουμε τή σχετική διδασκαλία του, ὅπως ἐκτίθεται στό περίφημο ἔργο του *«Ἔκδοσις ἀκριβής τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως»* [Β (1), 21].

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ἀρχίζει μέ μία διαπίστωση: *«Οἱ Ἕλληνες -οἱ εἰδωλολάτρες δηλαδή- δέχονται ὅτι ὅλα, ὅσα ἀναφέρονται σέ μᾶς, διέπονται ἀπό τήν ἀνατολή καί τή δύση καί τή σύνοδο (συζυγία) τῶν ἄστρων [...] Μέ αὐτά βέβαια ἀσχολεῖται ἡ ἀστρολογία»*. Ἐπιβεβαιώνει, δηλαδή, αὐτό πού ἐλέχθη παραπάνω, ὅτι ἡ ἀστρολογία καί ἡ παρατήρηση τῶν ἀστρικῶν σωμάτων γεννήθηκε μέσα στήν προχριστιανική πλάνη. Προχωρεῖ δέ στήν τοποθέτησή του ὡς χριστιανός ἀπέναντι στήν ἀστρολογία καί τούς ὑποστηρικτές της: *«Ἐμεῖς ὅμως ὑποστηρίζουμε ὅτι ἀπό τά ἄστρα προέρχονται προμηνύματα βροχῆς καί ἀνομβρίας, ψύχους καί θερμότητος, ὑγρασίας καί ξηρασίας καί ἀνέμων καί ὅσων ἔχουν σχέση μέ αὐτά, οὐδέποτε ὅμως προμηνύματα τῶν πράξεών μας»*. Ὁ χριστιανός θεολόγος καί θεούμενος πατέρας ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός στηρίζεται στά καθαρά ἐπιστημονικά δεδομένα τῆς ἐποχῆς του, πού δέν διαφέρουν φυσικά ἀπό τά δεδομένα τῆς σημερινῆς ἐπιστήμης. Γνωρίζει τά ζώδια καί τήν κίνησή τους. Δέχεται δέ τή φυσική λειτουργία τῶν ἀστέρων μέσα στό σύμπαν, ἀλλά ὄχι καί τήν ἐπίδρασή τους στή ζωή τῶν ἀνθρώπων. Ἡ θέση του ὅμως παίρνει στή συνέχεια καθαρά θεολογικό καί πνευματικό χαρακτῆρα: *«Ἐπειδή δημιουργηθήκαμε ἀπό τόν Δημιουργό μέ ἐλεύθερη βούληση, εἴμαστε κύριοι τῶν πράξεών μας. Διότι, ἄν ὅσα πράττουμε τά κάνουμε λόγω τῆς κινήσεως τῶν ἀστέρων, τότε ὅ,τι κάνουμε, γίνεται ἀναγκαστικά. Ὅ,τι ὅμως γίνεται ἀναγκαστικά, δέν εἶναι οὔτε ἀρετή, οὔτε κακία»*. Τό ἐρώτημα δέ πού θέτει ὁ Ἰω. Δαμασκηνός στή συνέχεια, εἶναι, ὅτι, *«ἄν τά πάντα κατευθύνονται ἀναγκαστικά»* ἀπό κάποια ἀνάγκη, τότε χάνεται ἡ πρόνοια καί διακυβέρνηση τοῦ κόσμου ἀπό τόν Θεό. *«Ἐμεῖς ὑποστηρίζουμε -καταλήγει- ὅτι δέν εἶναι τά ἴδια τά ἄστρα αἴτια κανενός ἀπό αὐτά, πού συμβαίνουν...»*.

«Ἐγώ εἰμι τό φῶς τοῦ κόσμου»
Ἰω. 8,12.

Ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ ἀπό τή μία καί τό αὐτεξούσιο, ἡ ἐλευθερία δηλαδή, τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τήν ἄλλη, εἶναι τά ἐπιχειρήματα τοῦ Ἰω. Δαμασκηνοῦ ἀπέναντι στήν πλάνη τῆς ἀστρολογίας καί τῆς παρατηρήσεως τῶν ζωδίων. Εἶναι ἡ χριστιανική τοποθέτηση ἀπέναντι στό θέμα, πού δέν μπορεῖ ποτέ νά ἀλλάξει.

Ἡ ἀστρολογία δέν ἔχει καμιά δύναμη νά προβλέψει τήν πορεία τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Καί ἄν παρ' ἐλπίδα κάποια πρόβλεψή της ἐπαληθεύσει, τότε ἰσχύει πάλι ὁ λόγος τοῦ Ἰω. Δαμασκηνοῦ [Β (4) 18]: *«Προλέγουν (καμιά φορά) καί οἱ δαίμονες, ἄλλοτε μέν διότι (ὡς πνεύματα) βλέπουν ὅσα συμβαίνουν σέ μακρινή ἀπόσταση καί ἄλλοτε, διότι προσπαθοῦν νά τά συμπεράνουν μέ τό στοχασμό τους. Γι' αὐτό καί ψεύδονται τίς περισσότερες φορές. Δέν πρέπει, λοιπόν, νά τούς δίνει κανείς ἐμπιστοσύνη, ἀκόμη καί ὅταν λέγουν τήν ἀλήθεια»*. Γιατί, θά συμπληρώσουμε, καί ἄν ἀκόμη ὁ διάβολος μᾶς φανερώσει (κάποια) ἀλήθεια γιά τό ἐγγύς μέλλον μας, δέν μπορεῖ νά μᾶς προστατεύσει, παρά μόνο ὁ Θεός, ὁ μόνος Κύριος τῆς ζωῆς μας, κατά τήν πιστότητά μας στό θέλημά Του.

Ὁ π. Γκεμερεύ ἐπισήμανε τίς ἰδιαιτερότητες τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἔναντι τῆς Εὐρώπης καί ἀπομυθοποίησε τήν Εὐρώπη στά μάτια τῶν τυφλῶν θαυμαστῶν της. Μελετῶντας τόν ἀρχαῖο καί τόν σημερινό Ἑλληνισμό προχώρησε σέ οὐσιαστικές διαπιστώσεις: *«Ἄρχισα νά καταλαβαίνω, γιατί ὅλοι οἱ ἰσχυροί, πού πῆραν τόν ἀρχαῖο ἑλληνικό πολιτισμό -ἀπό τόν Ἀλέξανδρο τόν Μακεδόνα ἕως τούς Ἰταλούς ἐμπόρους τῆς ἀναγέννησης, τούς διανοουμένους τοῦ διαφωτισμοῦ καί τοῦ γερμανικοῦ κλασικισμού- πάντα περιφρονοῦσαν -ἤ μᾶλλον φοβόντουσαν- τούς Ἕλληνες: γιατί πάντοτε ἀποστρέφονταν τό ἑλληνικό πνεῦμα, πού δημιούργησε τήν ἴδια τή μορφή του, γιά νά δεχτοῦν μόνο τή μορφή, σάν νεκρό σύμβολο τοῦ "status"»*. Μέ τό βιβλίο του αὐτό καί τό μεταφραστικό ἔργο του ὁ π. Γκεμερεύ θέλησε νά δώσει *«μία ἀντιπαράθεση τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ μέ τίς δῆθεν ἀρχαῖες ἑλληνικές ρίζες του»*. Γιά νά κορυφωθεῖ ὁ κριτικός στοχασμός του στή σημαντικότατη γιά μᾶς τούς Ἕλληνες ὑπόδειξή του: *«Νομίζω πώς τώρα πού ἡ Ἑλλάδα ἐντάχθηκε στήν Εὐρωπαϊκή Κοινότητα, μπορεῖ νά εἶναι χρήσιμο γιά τόν Ἕλληνα νά δεῖ τόν περίφημο εὐρωπαϊκό πολιτισμό μέ πιό κριτικό μάτι, γιά νά χάσει λίγο ἀπό τόν σεβασμό του πρός αὐτόν τόν "πολιτισμό" -πού "ἀκόμα τοῦ λείπει". Ἐγώ εὔχομαι νά τόν γλυτώσει...»*.

Λόγια ἑνός φιλέλληνα πολύ διδακτικά γιά μᾶς τούς Ἕλληνες. Τόν εὐχαριστοῦμε, πού προσπάθησε -καί τό πέτυχε- νά βρεθεῖ τόσο κοντά μας, νά μᾶς καταλάβει - νά καταλάβει κυρίως τόν πολιτισμό μας, στό μέτρο φυσικά, πού ἐπέτρεψαν οἱ προϋποθέσεις του. Τό πέρασμά του, ὅμως, ἀπό τήν πατρίδα μας ἄφησε ἀνεξίτηλα ἴχνη: εἰλικρίνεια, ψυχική λεπτότητα, παρρησία, ἀγάπη γιά τήν ἀνθρωπιά καί ὀμορφιά. ΑΙΩΝΙΑ ΤΟΥ Η ΜΝΗΜΗ! ■

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΑΙΡΕΣΗ (Β΄)

Ἡ πολυδιάσπαση στήν αἵρεση

τοῦ Ἀρχιμ. Αὐγουστίνου Γ. Μύρου

Ὅ,τι ἡ ἑνότητα ἀποτελεῖ κύριο γνώρισμα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἡ διάσπαση καί ἡ διαίρεση εἶναι τά πρῶτα καί σημαντικότερα στοιχεῖα, πού μᾶς κάνουν νά διερωτόμαστε, ἐάν καί κατά πόσο μία λεγομένη ἐκκλησία ἔχει πραγματική σχέση μέ τήν ἀληθινή Ἐκκλησία.

Ἐμεῖς γνωρίζουμε ἀπό τήν ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ, πού μέ ἀκρίβεια φυλάγεται στίς Ἅγιες Γραφές, ὅτι ἡ μέν ἑνότητα εἶναι ἔργο τοῦ Χριστοῦ, ἡ δέ διαίρεση ἔργο τοῦ διαβόλου. Ὁ Ἰησοῦς Χριστός στήν ἀρχιερατική Του προσευχή πρίν ἀπό τό πάθος ἀναφέρεται ἐπίμονα στήν ἑνότητα τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας πρότυπο εἶναι ἡ ἑνότητα τῶν Προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος. *«Καί ἐγώ τήν δόξαν ἥν δέδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὦσιν ἕν, καθώς ἡμεῖς ἕν ἐσμεν»* (Ἰω. 17,22). Ὁ ἴδιος πάλι εἶχε προειδοποιήσει νωρίτερα τούς μαθητές Του ὅτι ἡ διαίρεση στό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ προτεραιότητα στό πρόγραμμα τοῦ Ἀντιχρίστου. *«Προσέχετε νά μή σᾶς πλανήσει κανείς, διότι θά ἐμφανισθοῦν πολλοί πού θά οἰκειοποιηθοῦν τό ὄνομά μου καί θά λέγουν· Ἐγώ εἶμαι ὁ Χριστός. Καί θά πλανήσουν πολλούς»* (Ματθ. 24,5). Αὐτοί πού θά παρουσιάζονται ὡς Χριστοί θά εἶναι ὄργανα τοῦ Ἀντιχρίστου. Τό ὅτι δέ, θά πλανήσουν πολλούς, σημαίνει ὅτι θά τούς ἀποκόψουν ἀπό τό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας καί θά δημιουργήσουν σχίσματα καί αἱρέσεις.

Παρόμοια προειδοποίηση ἀπευθύνει καί ὁ ἀπόστολος Παῦλος πρός τούς πρεσβυτέρους τῆς Ἐφέσου· *«καί ἀπό σᾶς τούς ἴδιους θά ἐμφανισθοῦν ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι θά ὑποστηρίζουν διδασκαλίες πού διαστρέφουν τήν ἀλήθεια, γιά νά ἀποσποῦν τούς πιστούς ἀπό τήν Ἐκκλησία καί νά τούς κάνουν ὀπαδούς τους»* (Πράξ. 20,30).

Μέ βάση τήν ἀποκάλυψη αὐτή τοῦ Θεοῦ ὁ ἴδιος ἀπόστολος προτρέπει τούς χριστιανούς τῆς Ρώμης νά προσέχουν αὐτούς πού εὐθύνονται γιά τίς διαιρέσεις καί ἀντλοῦν τή δύναμή τους ἀπό τό σατανᾶ. *«Σᾶς παρακαλῶ, ἀδελφοί, νά παρακολουθεῖτε σάν ἄγρυπνοι φρουροί ἐκείνους πού δημιουργοῦν τίς διαιρέσεις καί τά σκάνδαλα καί πολιτεύονται ἀντίθετα πρός τήν ἀποστολική διδασκαλία, τήν ὁποία σεῖς ἐμάθατε... Ὁ Θεός δέ, πού δίνει τήν εἰρήνη, θά συντρίψει γρήγορα κάτω ἀπό τά πόδια σας τόν αἴτιον τῶν διαιρέσεων καί σκανδάλων σατανᾶ»* (Ρωμ. 16,17 & 20).

Οἱ αἱρετικοί ἐμφανίζονται καί αὐτοί νά εἶναι ὑπέρμαχοι τῆς ἑνότητος. Ὅμως ἀρνοῦνται νά ἀκολουθήσουν τό δρόμο πού ὑπέδειξε ὁ Χριστός γι' αὐτήν· νά διατηρήσουν, δηλαδή, τήν ἱεραρχημένη δομή τῆς Ἐκκλησίας μέ τή γνήσια ἀποστολική διαδοχή καί τήν ἀνόθευτη διδαχή του, ὅπως τά παρέλαβαν καί τά παρέδωσαν οἱ ἅγιοι. Οἱ αἱρετικοί κάθε παρατάξεως πιστεύουν πώς αὐτοί πρῶτοι καί μόνοι κατανοοῦν ὀρθά τίς ἐντολές τοῦ Χριστοῦ γιά τήν Ἐκκλησία Του. Ἡ δαιμονική αὐτή προσωπική τους ἐπιλογή στήν ἑρμηνεία τῶν λόγων τοῦ Χριστοῦ, πού ἀποτελεῖ καί τόν πυρῆνα τῆς αἱρέσεως, ἐνέχει ἡ ἴδια τά σπέρματα τῆς διαιρέσεως.

Οἱ αἱρετικοί ἀρνοῦνται τήν αὐθεντία τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως καί δημιουργοῦν μία νέα, δική τους *«παράδοση»*, ἀφοῦ ἡ πίστη τους εἶναι ὑποκειμενική. Στήν πραγματικότητα, βέβαια, δέν ὑποστηρίζουν κάτι ἐντελῶς δικό τους, ἀλλά αὐτό πού ἔντεχνα τούς ὑποβάλλει ὁ Ἀντίχριστος. Παύουν νά σκέφτονται καθοδηγούμενοι ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα καί σκέφτονται ἐμπνεόμενοι ἀπό τό πονηρό πνεῦμα. Ἐπηρεασμένοι ἀκόμη ἀπό τά πρότυπα τοῦ κόσμου, τά ἐντελῶς ξένα πρός τήν Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, πείθονται ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἁπλῶς ἕνα σύνολο ἀνθρώπων, πού ἔχουν τήν ἴδια πίστη. Ἑπομένως ἡ ἑνότητά της μπορεῖ νά ἐπιτευχθεῖ, ἐάν ἐνεργοποιηθοῦν σ' αὐτήν οἱ λεγόμενοι δημοκρατικοί θεσμοί· ἐάν συμφωνήσουν μεταξύ τους τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπειδή ὅμως τό κάθε μέλος ἔχει τή δική του ἄποψη καί ἑρμηνεία, ὅταν δέν συμφωνεῖ μέ τούς ὑπολοίπους, χωρίζεται ἀπ' αὐτούς καί δημιουργεῖ μία δική του «ἐκκλησία». Ὅταν τά μέλη τῆς νέας

αὐτῆς «ἐκκλησίας» πολλαπλασιασθοῦν καί κάποια ἀπό αὐτά διαφωνήσουν, κάνουν πάλι τό ἴδιο. Αὐτή ἡ τακτική συνεχίζεται ἀσταμάτητα, ὅπως ἀκριβῶς συμβαίνει καί μέ τήν ἀμοιβάδα.

Κλασικό παράδειγμα πολυδιάσπασης στήν αἵρεση ἀποτελεῖ ὁ Προτεσταντισμός. Οἱ Προτεστάντες ἀντέδρασαν στήν ἀπολυταρχία τοῦ Παπισμοῦ καί ἀπέρριψαν τήν Ἱερά Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας. Πίστεψαν ὅτι θά διατηροῦσαν τήν ἑνότητα θέτοντας ὡς ἀρραγές θεμέλιο τήν Ἁγία Γραφή. Λησμόνησαν, ὅμως, ὅτι ἡ ἑνότητα συνδέεται περισσότερο μέ τήν ἑρμηνεία τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἀπ' ὅ,τι μέ αὐτή τήν ἴδια τή Γραφή. Τήν ἑρμηνεία τήν ἄφησαν στή διάθεση τοῦ κάθε πιστοῦ. Ἔτσι ἄνοιξαν τό κουτί τῆς Πανδώρας, ἔδωσαν τήν εὐκαιρία στόν κάθε προτεστάντη νά δημιουργήσει μία δική του παράδοση καί ὁδήγησαν τόν Προτεσταντισμό στή χαοτική ἀναρχία.

Ὁ Προτεσταντισμός διαιρέθηκε ἀπό αὐτή τή γέννησή του στά δυό, στήν Λουθηρανική ἐκκλησία καί στή Μεταρρυθμισμένη ἐκκλησία. Πολύ σύντομα σχηματίσθηκαν νέες αἱρετικές ὁμάδες, οἱ ὁποῖες εἶχαν τίς δικές τους ξεχωριστές ἀπόψεις γιά τήν ἀλήθεια, τή λατρεία καί τή ζωή. Ὀκτώ χρόνια μόλις μετά τό ξεκίνημα τῆς ἀποκαλούμενης Μεταρρύθμισης οἱ διάφορες προτεσταντικές ὁμάδες εἶχαν διαιρεθεῖ σέ περισσότερες ἀπό 280 ὁμολογίες. Σήμερα ὑπάρχουν καί δροῦν αὐτόνομα περισσότερες ἀπό 23.000 (εἴκοσι τρεῖς χιλιάδες) διαφορετικές προτεσταντικές *«ἐκκλησίες»* μόνον στήν Ἀμερική.

Νομίζω πώς δέν ὑπάρχει χαρακτηριστικότερο καί ἐκφραστικότερο παράδειγμα, πού νά δείχνει τό χάος, στό ὁποῖο ὁδηγεῖ ἡ ἀπομάκρυνση ἀπό τίς δοκιμασμένες θεῖες δομές, πού μᾶς κληροδότησε ἡ Ἱερά Παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας μας, καί ἡ ἀντικατάστασή τους μέ τίς αἱρετικές αὐτοεφευρημένες ἀντιλήψεις.

Ὅπως σημειώνει σύγχρονος ὀρθόδοξος ἐρευνητής, εἶναι γεγονός ὅτι *«οἱ ψεύτικες ἐκκλησίες στίς ἀμέτρητες προτεσταντικές ὁμολογίες ὑποδιαιροῦνται σάν τίς ἀμοιβάδες ξανά καί ξανά, χωρίς τέλος. Αὐτό ὅμως δέ σημαίνει ὅτι ἡ μία, ἁγία καί ἀληθινή Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία δέν ὑπάρχει, ὅπως ἀκριβῶς τό γεγονός τῆς αὔξησης τοῦ ποσοστοῦ τῶν διαζυγίων δέ σημαίνει ὅτι ὁ γάμος δέν εἶναι πλέον ἕνα ἔγκυρο χριστιανικό μυστήριο».* ■

Νουθεσίες καί ἀποφθέγματα Ἁγίου Ἰσαάκ Σύρου

- Ὁ Θεός δέ δίνει ποτέ σέ κανέναν μεγάλο χάρισμα, χωρίς πρῶτα μεγάλο πειρασμό.
- Σ' αὐτόν πού κατηγορεῖ τούς ἄλλους, σκυθρώπαζε.
- Στ' ἀλήθεια μεγάλη ἀρετή εἶναι νά λυπᾶσαι γιά τούς κακούς καί νά εὐεργετεῖς τούς ἁμαρτωλούς περισσότερο ἀπό τούς δικαίους.
- Σκέπασε τόν ἁμαρτάνοντα καί βλέπε ὅλους σάν ἁγίους.
- Ὅποιος ἀπολογεῖται ὑπέρ τοῦ ἀδικούμενου, βρίσκει ὑπέρμαχο τό Θεό.
- Μή φοβᾶσαι τό θάνατο, διότι ὁ Θεός ἑτοίμασε τά μέλλοντα ἀγαθά, γιά νά σέ κάνει ἀθάνατο.
- Δυνατός εἶναι ἐκεῖνος, πού εὐχαριστεῖται στίς πρόσκαιρες θλίψεις καί στεναχώριες, διότι σ' αὐτές κρύβεται ἡ ζωή καί ἡ δόξα τῆς νίκης του.
- Φωτισμένος εἶναι ἐκεῖνος, πού γνώρισε τήν πίκρα, πού ὑπάρχει στά «γλυκέα» αὐτοῦ τοῦ κόσμου καί ἀσχολεῖται πάντοτε μέ τή σωτηρία τῆς ψυχῆς του.
- Φρόνιμος εἶναι ἐκεῖνος πού προσπαθεῖ νά ἐξέλθει ἀπό τήν παροῦσα ζωή, κερδίζοντας τήν αἰώνια.
- Ἀνόητος εἶναι ἐκεῖνος πού προσπαθεῖ διαρκῶς, πῶς θά κερδίσει τά τῆς πρόσκαιρης ζωῆς.
- Ἀρχή τῆς ὁδοῦ τοῦ Θεοῦ εἶναι, α) νηστεία, β) ἀγρυπνία, καί γ) ἀδιάλειπτη εὐχή.
- Ἡ νηστεία εἶναι ὁ δρόμος ὁ ἅγιος του Θεοῦ καί τό θεμέλιο κάθε ἀρετῆς. Εἶναι ὁ στέφανος αὐτῶν πού ἐγκρατεύονται. Τό κόσμημα τῆς παρθενίας καί τῆς ἁγιότητας. Ἡ μητέρα τῆς προσευχῆς. Ὁ πρόδρομος κάθε ἀγαθοεργίας.
- Ἀπόφευγε τήν παρρησία πρός τούς ἀνθρώπους. Μή διακόπτεις αὐτόν πού ὁμιλεῖ. Θεώρει τόν ἑαυτό σου μικρότερον ἀπό ὅλους. Μήν ἀργολογεῖς μέ τόν τυχόντα. Φάγε καί πίνε λίγο ἀπ' ὅλα. Μή βιάζεσαι στό περπάτημα χωρίς λόγο. Μέ πραότητα νά ὁμιλεῖς.
- Ἀπό κάθε θυσία τιμιότερο στό Θεό εἶναι τό σῶμα τοῦ σώφρονος, τοῦ ἁγνοῦ.

Ὁ νεομάρτυρας Κωνσταντῖνος, ὁ Πολιοῦχος τῆς Ρόδου

τοῦ Νικολάου Χατζηνικολάου, θεολόγου, τ. γυμνασιάρχη

Ὁ νεομάρτυρας Κωνσταντῖνος, γεννήθηκε στό νησί Ὕδρα τό 1770 ἀπό πτωχούς γονεῖς καί μαρτύρησε στή Ρόδο στίς 14 Νοεμβρίου 1800.

Ὁ πατέρας του Μιχαήλ Δημαρᾶς, ναυτικός στό ἐπάγγελμα, ἐγκατέλειψε τή θάλασσα, μετά ἀπό ἐπανειλημμένες παρακλήσεις τῆς συζύγου του Μαρίνας, ἡ ὁποία φοβόταν τή θάλασσα, ἐπειδή ὁ ἀδελφός της Σαρκόσης πνίγηκε στό τρίτο του ταξίδι. Στήν ἄγονη γῆ τῆς Ὕδρας, ὁ πατέρας του δέν ἔβρισκε δουλειά, γιά νά ἐξοικονομεῖ τά ἀπαραίτητα ἔξοδα τῆς οἰκογένειάς του. Ἡ μητέρα του ἀναγκάζεται νά ξενοδουλεύει, γιά νά μήν ὑποφέρουν. Ἔτρεχε παντοῦ.

Ὁ μικρός τότε Κωνσταντῖνος μέ πικρό πόνο ἔβλεπε τήν οἰκογένειά του νά ὑποφέρει. Δέν ἄντεχε ἄλλο. Φεύγει κρυφά ἀπό τούς γονεῖς του καί μ' ἕνα καΐκι ἔρχεται στή Ρόδο μέ σκοπό νά δουλέψει σκληρά, νά βγάλει πολλά χρήματα καί νά τά στείλει στούς γονεῖς του.

Ὁ σκοπός του πραγματοποιήθηκε. Ἔγινε πλούσιος, δίνοντας ὡς ἀντάλλαγμα στούς Τούρκους, χωρίς νά τό καταλάβει, τήν πίστη του, μέ τήν περιτομή. Καί τό ὄνομα αὐτοῦ Χασάν, φώναξαν στό Χότζα μερικοί ἀξιωματικοί.

«Νά μᾶς ζήσεις Χασάν, νά μᾶς ζήσεις!»

Πλούσιος πιά ὁ Κωνσταντῖνος - Χασάν, πραγματοποιεῖ τό σκοπό του. Μ' ἕναν ἔμπιστό του Τοῦρκο, πού ἔφευγε γιά τήν Ὕδρα, στέλλει ἀρκετά χρήματα στή μητέρα του. Ὅταν ἐκεῖνος ἔφθασε στό σπίτι τῆς Μαρίνας στήν Ὕδρα, τῆς λέγει: *«Τά χρήματα αὐτά τά στέλλει ὁ γιός σου Κωνσταντῖνος πού ἔγινε Τοῦρκος καί ὀνομάζεται Χασάν».*

Ἡ μητέρα του ἐπιστρέφει πίσω τά χρήματα καί τοῦ λέγει: *«Ἐγώ δέ γνωρίζω κανένα Χασάν. Ἕνα παιδί εἶχα, τόν Κώστα μου, πού ἔχει πεθάνει πρό πολλοῦ. Χρήματα ἀπό Τοῦρκο δέν παίρνω. Φύγε καί νά πεῖς σ' αὐτόν πού σοῦ τά ἔδωσε, νά μήν τολμήσει νά ἔλθει στήν Ὕδρα καί νά τοῦ τά ἐπιστρέψεις».*

Ὅταν ὁ ἔμπιστος τοῦ Χασάν ἔφθασε στή Ρόδο καί τοῦ ἐπέστρεψε τά χρήματα, ὁ Κωνσταντῖνος ἔγινε ἄλλος ἄνθρωπος. Πολλές σκέψεις τόν βασάνιζαν. Γιατί νά ἀρνηθεῖ ἡ μητέρα του νά λάβει τά χρήματα; Γιατί; Ὄχι, κάποια παρεξήγηση θά ἔγινε. Πρέπει νά πάει ὁ ἴδιος στήν Ὕδρα. Δέν εἶναι δυνατό ἡ μητέρα του νά τόν ἀρνηθεῖ. Γι' αὐτήν ἔφυγε, νά γίνει πλούσιος, νά τήν ξεκουράσει. Θά τρέξει γρήγορα στό σπίτι του. Θ' ἀγκαλιάσει τή μητέρα του καί θά τή γεμίσει μέ χρυσάφι καί τότε ὅλα θά ξεχαστοῦν.

Μ' αὐτές τίς σκέψεις ὁ Χασάν φεύγει ἀπό τή Ρόδο καί φθάνει στήν Ὕδρα, στό σπίτι του.

Κτυπᾶ τήν πόρτα καί περιμένει. Τίποτε. Καμία κίνηση ἀπό μέσα. Ξανακτυπᾶ, καμία ἀπάντηση. Δοκιμάζει ν' ἀνοίξει, ἀλλά ἡ πόρτα εἶναι κλειδωμένη. *«Ποιόν ζητᾶτε;»* ἀκούστηκε μία φωνή ἀπό τό ἀπέναντι παράθυρο. *«Τήν κυρά Μαρίνα!»* φωνάζει ὁ Χασάν. *«Δέν εἶναι μέσα;» «Μέσα εἶναι!»* ἀκούστηκε καί πάλι ἡ φωνή. *«Μόλις πρίν λίγο ἦταν ἔξω καί ἔβλεπε πρός τό μῶλο...».*

Ὁ Χασάν δοκιμάζει καί πάλι νά κτυπήσει τήν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ του, ἀλλά καμία ἀπάντηση. Τότε ἄρχισε νά αἰσθάνεται τή μοναξιά του. Γιά πρώτη φορά ἀντιλαμβάνεται τή ματαιότητα τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν... Καταϊδρωμένος ἀπό τήν ἀγωνία καί ἀπογοητευμένος ἀπό τή στάση τῆς μητέρας του καί τήν ἀποστροφή τῶν Ὑδραίων, ἔσυρε τά

βήματά του πρός τό λιμάνι, γιά νά ἐπιστρέψει πίσω στή Ρόδο.

Καθώς περνοῦσε ἀπό τό σπίτι τῆς γειτόνισσας, ζήτησε λίγο νερό γιά νά δροσιστεῖ καί νά ξεδιψάσει. Ἡ γειτόνισσα πρόθυμα τοῦ ἔδωσε τή στάμνα. Ἤπιε λίγο, ἐπέστρεψε τή στάμνα καί ἀφοῦ εὐχαρίστησε, ἄρχισε νά κατηφορίζει γιά τήν παραλία... Δέν πρόφθασε, ὅμως, νά κάμει λίγα βήματα κι ἄκουσε πίσω του νά σπάει ἡ στάμνα ἀπό τήν ὁποία μόλις πρίν εἶχε πιεῖ τό δροσερό νερό της... Δέν ἔπρεπε ἀπό τήν ἴδια στάμνα νά πιεῖ ἄλλος νερό, γιατί εἶχε μολυνθεῖ τό στόμιό της ἀπό βέβηλα χείλη.

Τά δυό αὐτά γεγονότα, ἡ ἄρνηση τῆς μητέρας του νά τόν δεχθεῖ, καί τό σπάσιμο τῆς στάμνας, τόν συνέτριψαν. Ἀπό ἐκείνη τή στιγμή ἀλλάζει στροφή. Ἐγκαταλείπει τόν πρῶτο του σκοπό, πού ἦταν τά ὑλικά ἀγαθά, καί στρέφεται πρός τά πνευματικά ἀγαθά.

Ὅταν ἦρθε στή Ρόδο, πηγαίνει κατευθεῖαν στόν πνευματικό του. Ἐκεῖ, στό Ροδίνι, ἐξομολογεῖται τό ἁμάρτημά του καί ζητᾶ συγχώρηση.

Ἀναγεννημένος καί μέ τήν ὑπόδειξη τοῦ γέροντά του, πηγαίνει στήν Κριμαία σάν ἐργάτης ἐπί τρία ὁλόκληρα χρόνια. Τήν ἡμέρα ἐργάζεται καί τή νύκτα γονατισμένος μπροστά στό εἰκόνισμα, ζητᾶ ἀπό τό Θεό νά τόν συγχωρήσει.

Ὅμως, οὔτε ἡ βαριά ἐργασία, οὔτε οἱ προσευχές του τόν ἀνακουφίζουν. Αἰσθάνεται ἔνοχος καί ἡ ἐνοχή αὐτή δέν τόν ἀφήνει νά ἡσυχάσει.

Φεύγει ἀπό τήν Κριμαία καί πηγαίνει στόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη Γρηγόριο τόν Ε′ γιά νά ζητήσει ὁδηγίες, ἐξομολογούμενος συγχρόνως καί τό ἁμάρτημά του. Ὁ Πατριάρχης τόν συμβουλεύει νά πάει στό Ἅγιο Ὄρος, στή Μονή Ἰβήρων.

Ἐδῶ γνώρισε ἁγίους μοναχούς, ὅπως τό μοναχό Ἀρσένιο, ὅπου μαθήτευσε ὁ μετέπειτα Πολιοῦχος τῆς νήσου Πάρου Ἀρσένιος, τό μοναχό Μακάριο, καί τό μοναχό Νικόδημο ἀπό τή Νάξο, ἀπό τόν ὁποῖο ζητεῖ τήν εὐλογία καί τήν ἄδεια νά πάει στή Ρόδο καί νά ὁμολογήσει στόν Τοῦρκο διοικητή τήν πίστη του στόν Ἰησοῦ Χριστό καί τή μεταμέλειά του γιά τήν ἀποστασία του.

Ἔρχεται λοιπόν στή Ρόδο, ὡς καλόγερος, παρουσιάζεται στό Χασάν μπέη καί ὁμολογεῖ τήν πίστη του, τήν πίστη τῶν Πατέρων του, καί προτρέπει καί τόν ἴδιο νά γίνει χριστιανός. Τότε ὁ Χασάν χάνει τήν ὑπομονή του καί διατάσσει νά τόν κλείσουν στή φυλακή. Ἐπί πέντε μῆνες στή φυλακή βασανίζεται καθημερινά μέ φρικτά βασανιστήρια. Προσεύχεται καί παρακαλεῖ τό Θεό νά τόν δυναμώσει, ὥστε νά μείνει πιστός μέχρι τέλους. Ὅσο ὁ Χασάν προσπαθοῦσε νά τόν μεταπείσει, τόσο ὁ Κωνσταντῖνος ἐπέμενε περισσότερο. *«Ἄδικα κοπιάζετε ὅλοι σας. Εἶμαι χριστιανός καί χριστιανός θά πεθάνω. Κανείς δέν μπορεῖ νά μέ ἀπομακρύνει ἀπό τό Χριστό!»*

Ὁ πασᾶς δέν ἄντεξε. Διέταξε νά τόν ἀπαγχονίσουν γιά νά ἡσυχάσει ἀπό τούς ἐφιάλτες καί τίς ταπεινώσεις. Ἔτσι τή νύκτα τῆς 13ης πρός 14η Νοεμβρίου τοῦ 1800, ὁ Κωνσταντῖνος ὁδηγήθηκε στή μουριά, ἐκεῖ κοντά στήν παραλία, ὅπου σήμερα βρίσκεται τό παλαιό ἐργοστάσιο τῆς ΔΕΗ καί ἀπαγχονίσθηκε ἀπό δυό δήμιους σέ ἡλικία τριάντα ἐτῶν.

Ὁ Μητροπολίτης Ρόδου Ἀγάπιος μέ προκρίτους παρέλαβε τό σῶμα τοῦ Νεομάρτυρα καί τό ἔθαψαν στόν Ἱερό Ναό τῶν Εἰσοδίων Νεοχωρίου, πίσω ἀπό τό Ἱερό Βῆμα.

Ἡ εἴδηση τοῦ μαρτυρίου τοῦ Κωνσταντίνου δέν ἄργησε νά φθάσει καί στήν Ὕδρα.

Τό 1803, ἡ μητέρα του Μαρίνα ἦρθε στή Ρόδο μέ συστατική ἐπιστολή πρός τό Διοικητή Χασάνμπεη, ὁ ὁποῖος τῆς ἐπέτρεψε νά παραλάβει τά λείψανα τοῦ υἱοῦ της, τά ὁποῖα καί μετέφερε στήν Ὕδρα. Στήν προβλῆτα τά ὑποδέχθηκαν ὁ Μητροπολίτης, οἱ ἀρχές τοῦ τόπου καί ὅλοι οἱ κάτοικοι ἀποδίδοντας τίς ἁρμόζουσες τιμές καί τά ἔθεσαν σέ λαϊκό προσκύνημα στόν Ἱερό Ναό τῆς Παναγίας.

Ὁ ἐφημέριος τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῶν Εἰσοδίων, πατήρ Ἰωάννης, μετά τήν ἀναχώρηση τοῦ πλοίου μέ τά ἱερά λείψανα τοῦ Νεομάρτυρα, παρουσιάσθηκε στόν Μητροπολίτη Ἀγάπιο καί ἀνέφερε ὅτι ἕνα μέρος ἀπό τά λείψανα τοῦ Ἁγίου, ἡ ὠλένη τῆς χειρός κρατήθηκε καί βρίσκεται στόν Ἱερό Ναό.

Ἡ εἴδηση τοῦ μαρτυρίου τοῦ Κωνσταντίνου ἔφθασε καί στό Ἅγιο Ὄρος, στήν Ἱερά Μονή Ἰβήρων, ὅπου εἶχε γίνει μοναχός. Ἐδόξασαν ὅλοι τό Θεό, γιατί ἀξίωσε τόν Κωνσταντῖνο νά ὑπομείνει μέχρι τέλους τό μαρτύριο, ὁ δέ Ἅγιος Νικόδημος, μόλις πληροφορήθηκε τό μαρτυρικό του τέλος, συνέγραψε μέ ἱερή ἔξαρση τό βίο του καί τήν ἀσματική ἀκολουθία πού τυπώθηκε τό 1814.

Ἑπομένως ἡ κοινή συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας λόγω τοῦ μαρτυρίου δέν περίμενε νά περάσουν 100 χρόνια ἀπό τό θάνατό του, γιά νά τόν ἀνακηρύξει ἅγιο, ἀλλά καθιερώθηκε ἀμέσως, ἀφοῦ ἔγινε καί ἰδιαίτερη ἀκολουθία.

Τό ἐπίσημο κράτος μέ τό ὑπ' ἀριθμ. 28 φύλλο τῆς ἐφημερίδας τῆς Κυβερνήσεως, τῆς 8ης /2/1955 τεῦχος Α′ τοῦ βασιλικοῦ διατάγματος, ἀνακηρύσσει τόν Ἅγιο Κωνσταντῖνο πολιοῦχο τῆς Ρόδου. ■

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΣΚΙΑΔΕΝΗΣ

τῆς Ἀναστασίας Χατζηαντωνίου, ἐκπαιδευτικοῦ

Ἡ Μονή Σκιάδι βρίσκεται στό Ν.Δ. μέρος τῆς Ρόδου καί εἶναι κτισμένη στούς πρόποδες τοῦ βουνοῦ Σκιάδι.

Ἀπέχει 90 χιλ. ἀπό τή Ρόδο. Δυό δρόμοι ὁδηγοῦν στή Μονή, ὁ ἕνας ἀπό δυτικά ἀπό τή θάλασσα διά μέσου τῆς Ἀπολακκιᾶς καί Κατταβιᾶς, ὁ ἄλλος πιό περιπετειώδης ἀλλά καί πιό ἐπιβλητικός ἀπό τή Ν.Α. πλευρά διά μέσου τῶν βουνῶν τοῦ χωριοῦ Μεσαναγροῦ.

Γιά τήν ἐτυμολογία τῆς λέξης Σκιάδι ἀναφέρονται: Ὀφείλει τήν ὀνομασία της στό «σκιάδιον» = σκιερό τοπίο, κατά τούς χωρικούς σκιερό μέρος. Κατά ἄλλους στή σκιά ἑνός μεγάλου σύννεφου, πού βρίσκεται τίς περισσότερες φορές ἡ ἀπότομη πλαγιά. Μία δεύτερη ἐκδοχή στηρίζεται στήν ὁμοιότητα μέ «σκιάδιον», ἕνα πυραμιδοειδές σκέπασμα κεφαλῆς. Καί πράγματι, ἄν τό κοιτάξει κανείς ἀπό τή Μονόλιθο, μοιάζει μέ καπέλο τῶν ἀρχαίων.

Ὁ μικρός ναός εἶναι βυζαντινός καί ὄχι παλαιοχριστιανικός. Γύρω ἀπό τήν Ἐκκλησία διακρίνονται τά λείψανα ἑνός μεγάλου κτίσματος πού πιθανότατα ν' ἀνήκουν σέ παλαιοχριστιανική βασιλική. Στά ὑστεροβυζαντινά χρόνια 1200 μ.Χ., σύμφωνα μέ σωζόμενη χρονολογία, στόν τοῖχο τοῦ Ἱεροῦ Βήματος οἰκοδομήθηκε στά ἐρείπια τοῦ ἀρχαίου ναοῦ, μικρός ναός βυζαντινοῦ ρυθμοῦ. Ἁγιογραφήθηκε κατά τό ΙΗ΄ αἰῶνα - ὁπότε ἄρχισε καί ἐπέκταση τοῦ ναοῦ - γεγονός πού μαρτυρεῖται ἀπό τή σωζόμενη χρονολογία 1777 καί ὁλοκληρώθηκε περί τό 1861 ἐπί ἡγουμενίας Ἰγνατίου Ζαννετίδη.

Κατά τόν ΙΑ΄ αἰῶνα μ.Χ., σέ ἀπόσταση 200-300 μέτρων ἀπό τή Μονή, μέσα σέ πυκνά δέντρα καί θάμνους, ζοῦσαν δυό ἤ τρεῖς ἀσκητές ἀπό τήν Κατταβιά ἤ τό Βάτι σ' ἕνα κτίριο, πού ὀνομαζόταν *«Ἀσκηταργό»*. Γιά ἀρκετά βράδια ξεχώριζαν ἐκεῖ κοντά ἕνα μοναδικό φῶς. Πῆγαν στό σημεῖο, ὅπου ἐντόπισαν μία εἰκόνα τῆς Παναγίας. Σύμφωνα πάντα μέ τήν παράδοση, αὐτό συνέβη σέ μία περιοχή πού τήν λένε *«Κυρά μένει»*. Οἱ ἀσκητές ἀνακάλυψαν ἀπό θαῦμα τήν εἰκόνα τῆς Παναγίας καί ἐκτίμησαν ὅτι ἐπρόκειτο γιά μία ἀπό τίς τέσσερις πού ἱστόρησε - φιλοτέχνησε ὁ Εὐαγγελιστής Λουκᾶς.

Πῆραν τήν εἰκόνα καί τό ἀκοίμητο καντήλι, πού ἀκτινοβολοῦσε μέ πολλή εὐλάβεια, καί τά μετέφεραν στό ἀσκηταργό (ἀσκηταριό) τους. Τό πρωί ἡ εἰκόνα εἶχε ἐξαφανιστεῖ.

Τήν ἀναζήτησαν καί τή βρῆκαν ἐκεῖ πού εἶναι σήμερα κτισμένη ἡ Ἐκκλησία. Αὐτό τό συμβάν ἐπαναλήφθηκε καί ἄλλες φορές.

Τότε κατάλαβαν ὅτι ἡ Παναγία ἤθελε νά μείνει ἐκεῖ καί ἀποφάσισαν νά ἐκπληρώσουν τήν ἐπιθυμία της. Ἔκτισαν σ' αὐτή τή θέση ἕνα ναό. Ἐπίσης, πρίν ἀπό ἀρκετά χρόνια ἦταν κτισμένος ἕνας πανύψηλος τοῖχος γύρω στή Μονή γιά τήν προστασία της ἀπό τούς πειρατές. Σήμερα, αὐτός ὁ τοῖχος ἔχει γκρεμιστεῖ καί σώζεται μόνο ἕνα κομμάτι, τό ὁποῖο εἶναι καί ἡ εἴσοδος τῆς Μονῆς. Σχετικά μέ τήν εἰκόνα ἀναφέρονται: Παλαιότερη εἰκόνα τοῦ Μοναστηριοῦ, θά πρέπει νά εἶναι αὐτή πού βρίσκεται ἐπάνω στήν Ἁγία Τράπεζα καί εἶναι κατασκευασμένη ἀπό μαστίχι. Αὐτή ἡ μοναδική εἰκόνα τέχνης καί τεχνικῆς ἔχει ἐπενδυθεῖ μέ λεπτοσκαλισμένο ἀσήμι.

Ἡ εἰκόνα τῆς Παναγίας, πού βρίσκεται ἀριστερά τῆς κεντρικῆς εἰσόδου τοῦ Ἱεροῦ Βήματος, εἶναι σκεπασμένη μ' ἕνα ἀκριβό χυτοϊμάτιο, τό ὁποῖο φέρει πολλές ἐπιγραφές.

Πάνω ἀπό τό δεξί ὦμο τῆς Παναγίας διαβάζουμε τ' ἀκόλουθα:

ΗΡΓΥΡΩΘΗ Κ ΕΠΙΧΡΥΣΩΘΗ ΤΗ ΦΙΛΟΠΟΝΩ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΠΑΝΟΣΙΟΛΟΓ ΑΡΧΙΜΑΝ Κ ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΕΝ ΣΩΤΗΡΙΩ 1886.

Πάνω ἀπό τό τό δεξί ὦμο τῆς Παναγίας διαβάζουμε τή συνέχεια:

ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑΣ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜ ΑΓΙΟΥ ΡΟΔΟΥ ΚΥΡΙΟΥ Κ ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΕΝ ΕΤΕΙ ΣΩΤΗΡΙΩ 1886 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 24 ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΕΜΜΑΝΟΗΛ ΠΑΝΤΕΛΙ. Δ. ΧΡΥΣΟΧΟΟΥ ΚΡΙ ΕΤΟΣ 1886.

Ἐκεῖ πού τοποθετήθηκε τό ΜΡ ΘΕΟΥ γιά τήν Παναγία ἔχει καί τήν τοπική προσωνυμία Η ΣΚΙΑΔΕΝΗ.

Τό πρόσωπο τῆς Παναγίας ἔχει ζωντανά, ἐκφραστικά γλυκά μάτια, παρά τή σκοτεινιά πού ἄφησε ὁ χρόνος.

Γύρω ἀπό τήν Παναγία καί τό μικρό Χριστό, ὑπάρχουν σκαλισμένα περίτεχνα ἄγγελοι, φροῦτα, λουλούδια, περικοκλάδες. Ἡ διακόσμηση συμπληρώνεται μέ φύλλα ροδιᾶς, σύμβολο γονιμότητας καί ζωῆς. Πάνω στούς ὤμους, τ' ἀστέρια τῆς παρθενίας καί τῆς καλοσύνης, καί οἱ Ἄγγελοι ξετυλίγουν παπύρους μέ φράσεις ἀπό τήν Ἁγία Γραφή.

Στή Μονή ὑπάρχει ἐπίσης ἕνα σπάνιο Εὐαγγέλιο τοῦ 1781, ἔργο τέχνης ἤ ἐπίτευγμα τῆς τυπογραφίας, τό Μηνιαῖο (1862) καί ἡ παρακλητική παλαιῶν ἐκδόσεων κ.ἄ.

Τό σημερινό τέμπλο εἶναι ἀξιόλογο ἔργο τέχνης, χωρίς βημόθυρο, μέ γλυπτό φυσικό διάκοσμο, μέ εἰκόνες μεταβυζαντινῆς περιόδου, στέκει σέ καλή κατάσταση. Μέσα στή μονή ὑπάρχει ἀκόμα ξυλόγλυπτος ἀρχιερατικός θρόνος. Τό δάπεδο εἶναι στρωμένο μέ ἄσπρα καί μαῦρα βότσαλα.

Τό κτηριακό συγκρότημα ἀποτελεῖται ἀπό τό οἴκημα πού ὀνομάζουν Χαλκήτικα, γιατί τό 'χτισαν οἱ Χαλκῖτες γιά νά διαμένουν, ὅταν ἔρχονται νά προσκυνήσουν. Γενικά, ἡ Μονή πλαισιώνεται ἀπό διάφορα προσκτίσματα, ὀντάδες καί νεόδμητα κτίρια πού μποροῦν νά παράσχουν φιλοξενία στούς ἐπισκέπτες. Κυρίως, ὅμως, πλαισιώνεται ἀπό τήν πανέμορφη θέα, τή γαλήνη τοῦ τοπίου, πού ἐνισχύεται ἀπό τή χάρη καί πνευματική παρουσία τῆς Παναγίας.

Ἡ Μονή ἔχει λεηλατηθεῖ ἀπό Γερμανούς - Ἐγγλέζους - Τούρκους καί ἄλλους ἱερόσυλους. Τό κτηριακό συγκρότημα ἀπό θαῦμα δέν πειράχτηκε ἀπό τήν πυρκαγιά τοῦ 1922, ἄν καί ὁ παπα - Ἰωάννης Κεραμιτζής ἀπό τή Σάμο ἀγκάλιασε τήν εἰκόνα καί τήν ἀπομάκρυνε. Ἡ θαυματουργή εἰκόνα τῆς Παναγίας τῆς Σκιαδενῆς συνηθίζεται μέχρι σήμερα νά λιτανεύεται ἀπό χωριό σέ χωριό τῆς Ρόδου, κατά τήν περίοδο τῆς Σαρακοστῆς, καί οἱ κάτοικοι τίς περισσότερες φορές τήν μεταφέρουν πεζοί.

Τήν ἡμέρα τῆς χάρης της, στίς 8 Σεπτεμβρίου, πού τιμᾶται τό «Γενέσιον τῆς Θεοτόκου», πλῆθος πιστῶν συρρέουν ἀπό τό νησί τῆς Ρόδου καί τῆς Χάλκης.

Πρέπει νά ἀναφέρουμε ὅτι κατά τήν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας, ὁ ἡγούμενος Ἰγνάτιος Ζαννετίδης εἶχε μετατρέψει τή Μονή σέ ἵδρυμα κυνηγημένων καί ἀπελπισμένων γυναικῶν. Ὡς δεύτερη Μητρόπολη, ἔβγαζε ἄδειες γάμου καί βαπτίσεων. Τήν περίοδο ἐκείνη ὁ Μητροπολίτης Συνέσιος, ἀφοῦ προσκλήθηκε ἀπό τόν Πατριάρχη, ἀνεχώρησε στήν Κων/λη καί ἄφησε στή θέση του τόν Ἰγνάτιο ὡς ἀρχιερατικό ἐπίτροπο γιά ὅλη τή Ρόδο καί τά νησιά Σύμη, Τῆλο, Χάλκη, Νίσυρο καί Καστελλόριζο.

Ἐκτός ἀπό τόν τρόπο εὕρεσης τῆς εἰκόνας τῆς Παναγίας, σᾶς παραθέτουμε καί μερικά θαύματα ἀκόμη :

Ι) Στά χρόνια τῶν πειρατῶν ἀνάγεται ἡ ἀκόλουθη ἱστορία. Ἕνα πειρατικό πλοῖο, ἔριξε ἄγκυρα κοντά στή θαλάσσια περιοχή τοῦ βουνοῦ Σκιάδι. Οἱ πειρατές πού γνώριζαν ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἔχει τιμαλφῆ, ἀνέβηκαν στό Μοναστήρι καί ἄρχισαν νά λεηλατοῦν. Ἅρπαξαν καί τό εἰκόνισμα τῆς Μεγαλόχαρης. Ὅταν, ὅμως, ἐπέστρεψαν στό σκάφος, τό πλοῖο μαρμάρωσε. Οἱ χριστιανοί τό ἀπέδωσαν σέ θαῦμα τῆς Παναγίας Σκιαδενῆς. Στή θαλάσσια περιοχή ἀπό Μεσαναγρό πρός Σκιάδι, ὑπάρχει ἕνα μικρό νησί, πού μοιάζει μέ πετρωμένο πειρατικό καράβι. Τό ὀνομάζουν *«πετροκάραβο»* ἤ *«Χτενιά»* ἤ *«Χτενιές»*.

ΙΙ) Ὁ Ἀναστάσιος Βρόντης, στή «Ροδιακή Λαογραφία» μᾶς περιγράφει ἄλλο ἕνα θαῦμα τῆς Παναγίας Σκιαδενῆς, στή ροδιακή διάλεκτο, καί τό μεταφέρουμε ὅπως ἔχει: *«Ἕνας Τοῦρκος ἀγᾶς σέ καιρόν Τουρκίας δέν ἐπίστευε στά θαύματα τῆς Παναγίας, κι ἐκειδά πού γύριζαν τό κόνισμα, τό κάρφωσε μέ τήν κάμαν του. Γιαμιᾶς ἔτρεξεγ γαῖμαν πού τήν εἰκόναν καί τό χέρι τοῦ ἀγᾶ ἐκουλλάθη. Τό μετᾶδεν ὁ Τοῦρκος κι ἐπαρακάλεσεν τήν Παναγιάν νά τόν γιάνη καί νά χαρίσει στό μοναστήρι οὖλα τά χωράφια του, ποῦχεν ἐκειᾶ κοντά. Ἡ Παναγιά τόν ἐσυγχώρησε, ἔκαμεν καλά τό χέρι του καί οὖλα τά χωράφια τοῦ ἀγᾶ ἐγίνασι ἰδιοχτησία τοῦ μοναστηριοῦ»*.

ΙΙΙ) Ἡ παράδοση λέει πώς ὑπῆρχε ἕνας ἀγριόχοιρος πού ἐπρόκειτο νά καταστρέψει τά σπαρτά τοῦ Χιλιομοδιοῦ τῆς πιό εὔφορης πεδιάδας τῆς Ἀπολακκιᾶς.

Ἡ Παναγιά τόν πέτρωσε καί τόν πέταξε σέ ἕνα βράχο στή θαλάσσια περιοχή. Τό βραχονήσι αὐτό ὀνομάζουν *«Μαντήλα»*.

Στό Μοναστήρι σήμερα, ἐκτός ἀπό τήν εἰκόνα τῆς Σκιαδενῆς, ἔργο τοῦ 1886, ὑπάρχουν καί ἄλλες τέσσερις εἰκόνες πού ἀπεικονίζουν: Τόν Ἰησοῦ Χριστό, τόν Ἅγιο Ἰωάννη, τόν Ἅγιο Νικόλαο καί τή Γέννηση τῆς Θεοτόκου. Οἱ εἰκόνες αὐτές, ἔργα τοῦ 1885, εἶναι δωρεές Χαλκιτῶν καί διατηροῦνται σέ ἀρκετά καλή κατάσταση.

Τό Καθολικό τῆς Μονῆς ἀνακαινίστηκε τελευταῖα καί ἁγιογραφήθηκε ἀπό τόν ἁγιορείτη μοναχό Παΐσιο. Ἐπίσης ἐξοπλίστηκε μέ νέα λειτουργικά σκεύη. Ἡ Μονή διοικεῖται ἀπό ἐπιτροπή στήν ὁποία προεδρεύει ὁ Μητροπολίτης Ρόδου κ.κ. Κύριλλος. Ἡ Παναγία ἡ Σκιαδενή, πολιοῦχος πιά τῆς Νοτίας Ρόδου, ἔχει μία μοναδική ἱστορία καί λιτή ὁμορφιά πού γέννησε ἡ φύση, ἀνέθρεψαν οἱ ἄνθρωποι καί εὐλόγησε ὁ Θεός. ■

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Κυριάκος Μ. Χονδρός, «Τό Μοναστήρι τῆς Παναγίας Σκιαδενῆς - Ἱστορική Ὁδοιπορία στή Λαϊκή Παράδοση», Ρόδος 1996.
- Τσαμπίκος Σηφόπουλος, «Ἡ Μονή Σκιαδενή» Ρόδος (1995), καί ἐφημ. «Δράσις» 21 καί 28/8/1995.
- Σταμάτης Σ. Παναγιώτης καί Κουτσιρίμπα Ἄννα - Μαρία, «Λατρευτικοί τόποι στή Ρόδο 2. Ἀπό τήν Ἀρχαιότητα μέχρι σήμερα», Ρόδος 2001.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Παπαχριστοδούλου Χρ. 1955.
- Βρόντης Ἀναστ. 1934.
- Κεφαλληνιάδης Ν. 1988.

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΩΝ ΑΣΚΗΤΩΝ (4)

τοῦ Τίτο Κολλιάντερ, ὀρθοδόξου Σουηδοῦ συγγραφέως

Γιά τό ξερίζωμα τῆς ἐπιθυμίας γιά τήν ἀπόλαυση

Εἶναι γραμμένο ὅτι πρέπει νά βροῦμε *«τήν στενήν ὁδόν τήν ἀπάγουσαν εἰς τήν ζωήν»* καί ὅτι θά χρειαστεῖ νά ἀγωνιστοῦμε γιά νά μποῦμε ἀπό τή *«στενή πύλη». «Ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν καί οὐκ ἰσχύουσι»* (Λουκᾶ ιγ΄ 24).

Δέν εἶναι δύσκολο νά καταλάβουμε τί θέλει νά πεῖ ὁ Κύριος. Ἡ ἐξήγηση βρίσκεται ἀκριβῶς στήν ἀπροθυμία μας νά καταδιώξουμε καί νά νικήσουμε τόν ἴδιο τόν ἑαυτό μας. Ἴσως κατορθώνουμε νά περιορίσουμε ὡς ἕνα βαθμό τά μεγάλα μας ἐλαττώματα. Δέν προσέχουμε ὅμως τά μικρά. Ἀντίθετα τά ἀφήνουμε ἐλεύθερα καί μεγαλώνουν ἀνεμπόδιστα. Δέν εἴμαστε κλέφτες, οὔτε ἅρπαγες καί ἄδικοι. Ἐντούτοις φλυαροῦμε εὐχαρίστως καί ἴσως καί γιά πράγματα πού δέν πρέπει νά κάνουμε οὔτε κουβέντα. Μπορεῖ νά μή φᾶμε τό φαγητό μας γιά λόγους αὐτοκυριαρχίας, ἀλλά πίνουμε πάρα πολύ καφέ ἤ τσάι στή θέση τοῦ φαγητοῦ. Ἡ καρδιά παραμένει γεμάτη ἀπό ἐπιθυμίες. Οἱ ρίζες τοῦ κακοῦ δέν ξεριζώθηκαν ἀπό μέσα μας. Περιπλανιόμαστε μέσα σέ πυκνές λόχμες πού ἀπ' αὐτές εἶναι γεμάτη ἡ γῆ τῆς ψυχῆς μας.

Κάνε ἀκάθεκτη ἐπίθεση ἐναντίον τῆς φιλαυτίας σου, γιατί αὐτή εἶναι ἡ ρίζα κάθε κακοῦ πού συμβαίνει μέσα σου. Ἄν μποροῦσες νά δεῖς καθαρά, θά διέκρινες ἀμέσως, ὅτι ἐμεῖς οἱ ἴδιοι εἴμαστε ὑπεύθυνοι γιά τό κακό αὐτό, ἐπειδή δέ θέλουμε νά καταλάβουμε πώς στήν πραγματικότητα ὁ πόλεμος ἐναντίον τῆς φιλαυτίας εἶναι ὅ,τι καλύτερο γιά τή σωτηρία μας. Ἐπειδή ὅμως εἶσαι φίλαυτος, γι' αὐτό δέ στρέφεις μέσα σου τό βλέμμα σου. Μόνο περιποιεῖσαι τόν ἑαυτό σου· γι' αὐτό εἶναι τόσο στενός ὁ ὁρίζοντάς σου. Ἡ ἀγάπη σου εἶναι περιορισμένη σέ σένα τόν ἴδιο. Ἐλευθέρωσέ την καί θά δεῖς ὅτι τό κακό θά φύγει ἀπό μέσα σου.

Πίεσε τή βλαβερή μαλθακότητά σου καί τήν ἐπιθυμία σου νά ζεῖς μέ ραθυμία. Χτύπα την σκληρά ἀπ' ὅλες τίς μεριές. Κατάπνιξε τήν ἐπιθυμία σου γιά ἁμαρτωλές ἀπολαύσεις. Μήν τήν ἀφήνεις νά ἀναπνεύσει. Μάθε νά εἶσαι αὐστηρός στόν ἑαυτό σου καί τίς κακές του ἐπιθυμίες.

Ὅλα ἀποκτοῦν δύναμη μέ τή συχνή ἐπανάληψη, ὅμως πεθαίνουν, ὅταν δέν τούς δίνεται τροφή. Πρόσεξε ἐπίσης πολύ μήπως κλείνεις βέβαια τήν πόρτα στά μεγάλα κακά, ἄλλα ἀφήνεις συγχρόνως ἀνοιχτά τά παράθυρα γιά νά ξαναγλιστρήσει μέσα σου ἡ κακή συνήθεια μέ ἄλλη μορφή.

Τί θά σέ ὠφελήσει π.χ. ἄν ἀρχίζεις νά κοιμᾶσαι σέ σκληρό κρεβάτι κι ἀπό τήν ἄλλη μεριά βαριέσαι νά κάνεις μιά μικροεξυπηρέτηση; Ἤ τί πετυχαίνεις, ἄν κόβεις τό τσιγάρο, ἀλλά ἀφήνεις ἀχαλίνωτη τή γλῶσσα σου; Ἤ δέν εἶσαι φλύαρος, ἀλλά διαβάζεις ἐρεθιστικά μυθιστορήματα; Ἤ δέ διαβάζεις μυθιστορήματα τῆς κακιᾶς ὥρας, ἀλλά ἀφήνεις ἀδέσποτη τή φαντασία σου νά τρέχει ἐδῶ κι ἐκεῖ; Ὅλα αὐτά εἶναι κα-

τά βάθος διαφορετικές ὄψεις τοῦ ἴδιου φαινομένου, δηλαδή τῆς ἀχόρταγης ἐπιθυμίας σου νά ἱκανοποιήσεις τήν ἀνάγκη ἀπολαύσεων ἐγωιστικῶν.

Εἶναι ἀνάγκη, λοιπόν, νά προχωρήσεις μέσα σου καί νά ξεριζώσεις τήν κακή ἐπιθυμία σου γιά νά προχωρεῖς καλά, γιά νά αἰσθάνεσαι καλά γιά νά 'σαι εὐχαριστημένος. Πρέπει νά μάθεις νά ἀγαπᾶς τόν κόπο, τήν κούραση, τόν πόνο, τή δυσκολία. Ἔχεις καθῆκον νά ἐφαρμόζεις τίς ἐντολές τοῦ Κυρίου· νά μή ματαιολογεῖς, νά μήν κομψεύεσαι, νά ἀκοῦς τούς πνευματικούς σου ὁδηγούς, νά μήν ἐπιτρέπεις νά σέ κυριεύουν σαρκικές ἐπιθυμίες, νά μή θυμώνεις, κ.ο.κ. Ὅλες αὐτές οἱ ἐντολές δέ μᾶς δόθηκαν χωρίς λόγο, οὔτε πρέπει νά τίς παραθεωροῦμε σάν νά μήν ὑπῆρχαν καθόλου. Μᾶς δόθηκαν γιά νά τίς ἐκτελοῦμε. Διαφορετικά δέ θά μᾶς καλοῦσε ὁ Κύριος νά τίς ἐφαρμόσουμε. *«Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν»* εἶπε (Ματθ. ιστ΄ 24) καί ἀφήνει τό ζήτημα στήν ἐλεύθερη ἐκλογή τοῦ καθενός καί στήν προσωπική του προσπάθεια.

Πῶς ὁ ἄνθρωπος νεκρώνει τό δικό του θέλημα γιά νά δεχτεῖ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ;

Ἄν ὅμως διώξουμε τόν ἑαυτό μας ἀπό μέσα μας, ποιόν θά συναντήσουμε τότε; Ρωτάει ὁ ἐπίσκοπος Θεοφάνης. Καί δίνει ἀμέσως τήν ἀπάντηση: Τότε θά συναντήσουμε τό Θεό καί τόν πλησίον μας. Αὐτό σημαίνει πώς ὅλες οἱ φροντίδες καί τό ἐνδιαφέρον μας, ὅλη ἡ ἀγάπη πού ἀφαιροῦμε ἀπό τόν ἑαυτό μας μεταφέρεται κατά φυσική ἀναγκαιότητα καί χωρίς καλά καλά νά τό καταλάβουμε στό Θεό καί στό συνάνθρωπό μας. Μόνο ἔτσι δέ γνωρίζει τό ἀριστερό χέρι τί κάνει τό δεξί καί γίνεται *«ἡ ἐλεημοσύνη σου ἐν τῷ κρυπτῷ»* (Ματθ. στ΄ 3-4).

Προτοῦ νά γίνει αὐτό δέν μποροῦμε καθόλου *«ἕκαστος ἡμῶν»* νά ἀρέσει *«τῷ πλησίον εἰς τό ἀγαθόν πρός οἰκοδομήν»* (Ρωμ. ιε΄2) κατά ἕναν τρόπο ἀληθινό καί μή ὑλικό. Οἱ προσπάθειές μας στήν κατεύθυνση αὐτή μπορεῖ νά πᾶνε χαμένες, γιατί εἶναι προσπάθειες πού κατά βάθος ἀποβλέπουν στήν ἐγωιστική ἱκανοποίησή μας. Αὐτό εἶναι ἀνάγκη νά τό ἀποσαφηνίσουμε μέσα μας, γιατί διαφορετικά μπορεῖ εὔκολα νά λοξοδρομήσουμε καί νά κάνουμε φαινομενικά καλές πράξεις πού νά ἔχουν κατάληξη τήν αὐτοϊκανοποίηση καί τήν ἐγωιστική μας εὐχαρίστηση.

Γιά νά μπορέσουμε νά ξεφύγουμε τόν κίνδυνο αὐτό εἶναι ἀνάγκη νά ἀποφύγουμε τήν ἀπασχόλησή μας μέ πολλά. Ἡ πολυπραγμοσύνη εἶναι κατά κανόνα ἕνα δηλητήριο. Κοίταξε τόν ἑαυτό σου. Ἐξέτασέ τον μέ ἐπιμέλεια. Θά δεῖς τότε πώς πολλές πράξεις σου πού φαίνονται ὅτι γίνονται μέ διάθεση ἀφοσίωσης καί προσφορᾶς, γίνονται στήν πραγματικότητα γιά νά κλείσουν τό στόμα τῆς συνείδησης. Κι αὐτό δέ σημαίνει τίποτε ἄλλο παρά τήν ἀκατανίκητη συνήθειά σου νά ἱκανοποιεῖς τόν ἑαυτό σου καί νά *«ἀρέσκῃς ἑαυτῷ»* (Ρωμ. ιε΄ 1).

Γνώριζέ το καλά. Ὁ Θεός τῆς ἀγάπης καί τῆς εἰρήνης καί τῆς θυσίας δέ μένει εὐχαρίστως ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει βιασύνη, οὔτε ἐκεῖ πού ὑπάρχει σπουδή νά κάνει κανείς τό θέλημά του, ἔστω καί ἄν αὐτό ἐμφανίζεται μέ ὁποιοδήποτε πρόσχημα.

Ὑπάρχει ἕνα μέσο γιά νά δοκιμάσεις τή γνησιότητα τῆς διάθεσής σου. Ἄν χάνεις τή γαλήνη σου· ἄν θεωρεῖς ὅτι ὁ ἑαυτός σου ὑποβιβάζεται· ἄν εὔκολα ἐρεθίζεσαι, ὅταν γιά κάποιο λόγο θά χρειαστεῖ νά μήν ἐκτελέσεις μιά καλή πράξη πού σχεδίαζες, τότε νά εἶσαι βέβαιος πώς ἡ πηγή τῆς πράξης αὐτῆς εἶναι θολή.

Ἴσως ρωτήσεις· γιατί; Αὐτοί πού ἔχουν πεῖρα τῆς πνευματικῆς ζωῆς ἀπαντοῦν: Τά ἐξωτερικά ἐμπόδια καί οἱ ἀναποδιές ὀρθώνονται μόνον ἐναντίον ἐκείνου πού δέν ἔχει παραδώσει τή θέλησή του στό Θεό. Καί αὐτό εἶναι καί γιά τόν ἴδιο τό Θεό ἕνα -δέν τό πιστεύεις! - ἐμπόδιο νά ἐνεργήσει ὅ,τι καλό μέ τά δικά Του χέρια. Μιά καλή πράξη, καθαρή ἀπό κάθε ἐγωιστικό στοιχεῖο, δέν εἶναι δική μου, ἀλλά τοῦ Θεοῦ. Ἐναντίον ὅμως τοῦ Θεοῦ κανένα ἐμπόδιο δέν μπορεῖ νά ὀρθωθεῖ – ἐκτός φυσικά τοῦ ἐγωισμοῦ μου. Μόνο γιά τά δικά μου σχέδια καί τούς δικούς μου πόθους – π.χ. νά μελετήσω, νά ἐργαστῶ, νά ξεκουραστῶ, νά φάω ἤ νά κάμω κάποια συνηθισμένη ἐξυπηρέτηση στούς συνανθρώπους μου – μπορεῖ ἕνα ἐξωτερικό ἐμπόδιο νά ἀνακόψει τήν πορεία μου καί νά μέ ἐξερεθίσει. Γιά κάποιον ὅμως πού βρῆκε *«τήν στενήν ὁδόν τήν ἀπάγουσαν εἰς τήν ζωήν»*, δηλαδή τό Θεό, ὑπάρχει μόνο ἕνα δυνατό ἐμπόδιο. Αὐτό πού σημειώσαμε λίγο πιό πάνω: ἡ ἁμαρτωλή του θέληση. Ἄν θέλει ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ νά κάνει κάτι, ἀλλά δέν τοῦ ἐπιτρέπεται ἡ ἐκτέλεσή του, μένει εἰρηνικός. Πῶς θά ἦταν δυνατό νά ἐρεθιστεῖ; Δέν κάνει κανένα σχέδιο χωρίς νά τό ἐμπιστεύεται στό Θεό (Ἰακώβου δ΄ 13-16).

Εἶναι κι αὐτό ἕνα μυστικό πού εἶχαν οἱ ἅγιοι τοῦ Θεοῦ.

Μήν ξεγελιέσαι λοιπόν. Ἕνας χριστιανός *«ὀφείλει καθώς Ἐκεῖνος (ὁ Χριστός) περιεπάτησε καί αὐτός οὕτω περιπατεῖν»* (Α΄ Ἰωάν. β΄ 6). Ἐκεῖνος δέν ἐπιζήτησε νά κάνει τό δικό Του θέλημα (Ἰωάν. ε΄ 20), ἀλλά γεννήθηκε στό ἄχυρο, νήστεψε σαράντα μερόνυχτα, ξαγρυπνοῦσε ὁλόκληρες νύχτες στήν προσευχή, θεράπευε ἀρρώστους, ἔδιωχνε πονηρά πνεύματα, δέν εἶχε *«ποῦ τήν κεφαλήν κλίνῃ»* γιά νά ξεκουραστεῖ λιγάκι, καί τελικά χλευάστηκε, μαστιγώθηκε, σταυρώθηκε.

Σκέψου πόσο μακριά εἶσαι ἀπό ὅλα αὐτά. Ξαναρώτησε τόν ἑαυτό σου. Ξενύχτησα ἔστω καί μιά νύχτα πάνω στήν προσευχή; Νήστεψα καί ἕνα μονάχα μερόνυχτο; Ἔδιωξα ἔστω καί ἕνα πονηρό πνεῦμα; Ἀντίκρυσα ἀντιξοότητες, δοκίμασα ἐμπαιγμούς, ἔχω χτυπηθεῖ ὅπως ὁ Χριστός; *«Ἐσταύρωσα τήν σάρκα»* μου πραγματικά; (Γαλ.ε΄24) Ἐπιζητῶ νά μήν κάνω τό θέλημά μου; Διατήρησέ τα ὅλα αὐτά τά ἐρωτήματα ζωντανά στή μνήμη σου.

Ὅποιος πραγματικά ἀπαρνιέται τόν ἑαυτό του, δέ ρωτάει: εἶμαι εὐτυχισμένος; Ἤ, θά ἱκανοποιηθῶ καί θά εὐχαριστηθῶ ἐγώ; Ὅλες αὐτές οἱ ἐρωτήσεις δέν ἔχουν θέση γιά σένα, ἄν πραγματικά ἀπαρνιέσαι τόν ἑαυτό σου. Γιατί μέ τήν αὐταπάρνηση ἀπέβαλες καί τήν ἐπιθυμία σου γιά ὁποιασδήποτε μορφῆς ἐξωτερική εὐτυχία. Καί αὐτή ἀκριβῶς ἡ ἐπιμονή σου γιά προσωπική καί ἐγωιστική εὐτυχία εἶναι ἡ βαθύτερη αἰτία τῆς ἀνησυχίας καί τοῦ ἐσωτερικοῦ σου διχασμοῦ. Ἀπαρνήσου την καί καταπολέμησέ την. Τότε θά σοῦ δοθοῦν καί τά ὑπόλοιπα χωρίς κόπο καί δυσκολία. ■

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ

ΧΡΟΝΙΚΑ – ΕΙΔΗΣΕΙΣ

τοῦ κ. Ἐλευθερίου Χρυσοχόου, Γραμματέως τοῦ Γραφείου ἐκπροσωπήσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στήν Ἀθήνα

▶ Τήν ἐπίσημη εἰρηνική του ἐπίσκεψη στό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο πραγματοποίησε ἀπό 29 Σεπτεμβρίου ὁ νέος Ἀρχιεπίσκοπος Τσεχίας καί Σλοβακίας κ. Χριστοφόρος. Ὁ Μακαριώτατος προέστη τῆς καθιερωμένης δοξολογίας στόν πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καί στή συνέχεια ἔγινε ἐπισήμως δεκτός στήν Αἴθουσα τοῦ Θρόνου ἀπό τόν Πατριάρχη καί τήν Ἱεραρχία τοῦ Θρόνου. Τήν Κυριακή 1η Ὀκτωβρίου πραγματοποιήθηκε στόν Πατριαρχικό Ναό ἡ ἐπίσημη πανηγυρική συλλειτουργία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καί τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Τσεχίας καί Σλοβακίας. Στό τέλος τῆς Λειτουργίας μίλησαν οἱ δυό Προκαθήμενοι καί ἀνταλλάχθηκαν δῶρα.

▶ Ἐπίσκεψη στό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο καί τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη πραγματοποίησε τήν 6η Ὀκτωβρίου ἡ Καγκελάριος τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας κ. Angela Merkel.

▶ Τήν 13η Ὀκτωβρίου ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ ὁ διακεκριμένος ἱεράρχης τῆς Μητρός Ἐκκλησίας Σεβ. Μητροπολίτης Γέρων Ἐφέσου κυρός Χρυσόστομος (Κωνσταντινίδης). Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος συγκάλεσε σέ ἔκτακτη σύσκεψη τήν Ἁγία καί Ἱερά Σύνοδο προκειμένου νά καθοριστοῦν τά τῆς ἐξοδίου ἀκολουθίας. Στή σύσκεψη ἀνοίχθηκε καί ἀναγνώσθηκε ἡ διαθήκη τοῦ ἐκλιπόντος ἱεράρχου. Ἡ ἐξόδιος ἀκολουθία τελέσθηκε τήν 15η Ὀκτωβρίου στόν Ι. Ναό Ἁγίου Νικολάου Ἑρμουπόλεως Σύρου καί ὁ ἐνταφιασμός πραγματοποιήθηκε στό Κοιμητήριο τῆς Ἑρμουπόλεως. Τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο ἐκπροσωπήθηκε ἀπό τριμελῆ ἀντιπροσωπεία, ἀποτελουμένη ἀπό τόν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπο Κρήτης κ. Εἰρηναῖο καί τούς Σεβ. Μητροπολῖτες Ἑλβετίας κ. Ἱερεμία καί Μύρων κ. Χρυσόστομο, ὁ ὁποῖος ἔφερε καί τό πένθος τῆς Μητρός Ἐκκλησίας. Σύμφωνα μέ ἐπιθυμία τοῦ ἀειμνήστου ἱεράρχου δέν ἐκφωνήθηκαν λόγοι.

▶ Ἐπίσκεψη στήν Ἀθήνα, τή Θεσσαλονίκη καί τό Ἅγιο Ὄρος πραγματοποίησε ἀπό 15 ἕως 24 Ὀκτωβρίου ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος. Κατά τήν παραμονή του στήν Ἀθήνα ὁ Πατριάρχης ἐπισκέφθηκε στήν Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν τόν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο κ. Χριστόδουλο, στό Προεδρικό Μέγαρο τόν πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας κ. Κάρολο Παπούλια, στό Μέγαρο Μαξίμου τόν Πρωθυπουργό κ. Κων/νο Καραμανλή, στό Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν τήν Ὑπουργό κ. Θ. Μπακογιάννη καί στήν Βουλή τήν Πρόεδρο τῆς Βουλῆς κ. Ἄννα Ψαρούδα-Μπενάκη. Στό κατάλυμά του στό Ξενοδοχεῖο τόν Πατριάρχη ἐπισκέφθηκαν ὁ Ἀρχηγός τῆς Ἀξιωματικῆς Ἀντιπολιτεύσεως κ. Γεώργιος Παπανδρέου, ὁ εὐρωβουλευτής καί Πρόεδρος τοῦ ΛΑ.Ο.Σ κ. Γεώργιος Καρατζαφέρης, ἡ Ὑπουργός Ἐθνικῆς Παιδείας καί Θρησκευμάτων κ. Μαριέτα Γιαννάκου καί οἱ Ὑφυπουργοί Ἐξωτερικῶν κ.κ. Θ. Κασσίμης καί Ε. Στυλιανίδης. Ὁ Πατριάρχης κήρυξε τήν ἔναρξη καί τή λήξη τῶν ἐργασιῶν καί μίλησε στό ὑπό τῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος ὀργανωθέν συνέδριο μέ θέμα «Τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο καί ἡ Οἰκονομία τοῦ Γένους», ἐπισκέφθηκε καί μίλησε στή Σχολή Ἐθνικῆς Ἀσφάλειας τῆς Ἑλληνικῆς Ἀστυνομίας, τιμήθηκε ἀπό τήν «Ἕνωση Ἀσφαλιστικῶν Ἑταιρειῶν Ἑλλάδος» σέ εἰδική ἐκδήλωση ὅπου καί μίλησε καταλλήλως, ἐνῶ μίλησε, κατόπιν προσκλήσεως, στό Μέγαρο Μουσικῆς Ἀθηνῶν γιά τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο καί τήν παγκόσμια εἰρήνη. Ὁ Παναγιώτατος παρακάθησε, ἐπίσης, σέ γεύματα πού ἔδωσαν πρός τιμή του ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἡ Ὑπουργός Ἐξωτερικῶν καί σέ δεῖπνο πού παρέθεσε ἡ Ἀδελφότητα τῶν Ὀφφικιαλίων «Παναγία Παμμακάριστος» ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς συμπληρώσεως 15 ἐτῶν εὐκλεοῦς Πατριαρχίας. Κατά τήν παραμονή του στή Θεσσαλονίκη ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης ἐγκαινίασε τό νεόδμητο Πνευματικό Κέντρο καί τό βιβλιοπωλεῖο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νεαπόλεως καί Σταυρουπόλεως, θεμελίωσε τό Ἐκκλησιαστικό Γηροκομεῖο Εὐόσμου, ἐπισκέφθηκε τά Διαβατά, μίλησε στή Σύνοδο τῶν Πρυτάνεων τῶν Τ.Ε.Ι., ἐτέλεσε τόν ἁγιασμό ἐνάρξεως τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους στά Τ.Ε.Ι. Θεσ/κης, ἐπισκέφθηκε τήν Θεραπευτική Κοινότητα «Ἰθάκη», προέστη Δοξολογίας στόν Ι. Ναό τοῦ

Ἁγίου Δημητρίου Θεσ/κης, ἔλαβε μέρος καί μίλησε σέ ἐκδήλωση γιά τή συμπλήρωση 80 ἐτῶν ἀπό τῆς ἱδρύσεως τῆς ποδοσφαιρικῆς ὁμάδας τοῦ ΠΑΟΚ, ἐπισκέφθηκε τίς ἕδρες τῶν Μητροπόλεων Θεσσαλονίκης καί Νεαπόλεως-Σταυρουπόλεως καθώς καί τό Ὑπουργεῖο Μακεδονίας καί Θράκης. Κατά τήν προσκυνηματική του ἐπίσκεψη στό Ἅγιο Ὄρος ὁ Πατριάρχης ἐγένετο ἐπισήμως δεκτός ὑπό τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος στίς Καρυές, τελέσθηκε πανηγυρική δοξολογία καί προέστη τῆς Θείας Λειτουργίας τήν Κυριακή 22 Ὀκτωβρίου στό Πρωτᾶτο. Ἐπισκέφθηκε τίς Ἱερές Μονές Κουτλουμουσίου, Καρακάλλου, Φιλοθέου, Χιλανδαρίου καί Κωσταμονίτου, τήν Ἀθωνιάδα Ἐκκλησιαστική Ἀκαδημία καί τήν Πολιτική Διοίκηση τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

▶ Τήν 12η Νοεμβρίου πραγματοποιήθηκε στή Λευκωσία ἡ ἐνθρόνιση τοῦ Νέου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ. Χρυσοστόμου κατά τήν ὁποία τήν Μητέρα Ἐκκλησία ἐκπροσώπησαν ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων καί Μεγάλης Βρεττανίας κ. Γρηγόριος καί ὁ Πανιερ.Μητροπολίτης Σασίμων κ. Γεννάδιος.

▶ Τήν 19η Νοεμβρίου πραγματοποιήθηκε στόν Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τό τεσσαρακονθήμερο μνημόσυνο ὑπέρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Γέροντος Ἐφέσου κυροῦ Χρυσοστόμου. Κατά τήν ἴδια ἡμέρα πραγματοποιήθηκε ὑπό τοῦ Μητροπολίτου Περγάμου κ. Ἰωάννου, μνημόσυνο καί στή Σύρο, τόπο ἀναπαύσεως τοῦ ἀειμνήστου Ἱεράρχου.

▶ Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἑορτῆς τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης χοροστάτησε στόν ἑσπερινό τῆς ἑορτῆς καί προέστη τῆς καθιερωμένης Πατριαρχικῆς καί Συνοδικῆς Θ. Λειτουργίας στόν ἱερό Ναό τῆς Ἁγίας Τριάδος Σταυροδρομίου. Τόν λόγο ἐκήρυξε ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Κνωσοῦ κ. Εὐγένιος, Ἀρχιγραμματεύς τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης.

▶ Μέ ἰδιαίτερη λαμπρότητα καί μεγαλοπρέπεια ἑορτάστηκε ἡ Θρονική Ἑορτή τῆς Μητρός Ἐκκλησίας ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου. Ἡ ἑορτή ἐφέτος συνέπεσε μέ τήν ἐπίσημη ἐπίσκεψη τοῦ Ἁγιωτάτου Πάπα Ρώμης Βενεδίκτου ΙΣΤ΄ στό Φανάρι. Ὁ Πάπας καί ἡ συνοδεία ἀφίχθησαν στό Φανάρι μετά τό τέλος τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς ἑορτῆς. Τελέσθηκε Δοξολογία κατά τό τέλος τῆς ὁποίας μίλησε ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης καί ἀντιφώνησε ὁ Πάπας. Ἐν συνέχειᾳ δόθηκε δεξίωση στήν Αἴθουσα τοῦ Θρόνου καί πραγματοποιήθηκε κατ' ἰδίαν συνάντηση τῶν δύο Προκαθημένων. Τήν ἑπόμενη ἡμέρα τελέσθηκε, παρουσίᾳ τοῦ Πάπα καί τῆς συνοδείας του, ἡ καθιερωμένη Πατριαρχική καί Συνοδική Θ. Λειτουργία, στό τέλος τῆς ὁποίας ἀνταλλάχθηκαν ἐπίσημες ὁμιλίες καί δῶρα. Ἀκολούθησε ἡ κοινή εὐλογία τῶν δύο Προκαθημένων ἀπό τόν ἐξώστη τῶν Πατριαρχείων καί ἡ ἀνάγνωση τῆς Κοινῆς Διακηρύξεως στήν Αἴθουσα τοῦ Θρόνου.

▶ Στήν Κωνσταντινούπολη ἔλαβε χώρα ἀπό 13-16 Δεκεμβρίου ἡ συνάντηση τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἡ Ἐπιτροπή ἔγινε ἐνθέρμως δεκτή ἀπό τόν Πατριάρχη, ὁ ὁποῖος καί μίλησε πρός τά μέλη, ἐνῶ ἐκ μέρους τῆς Ἐπιτροπῆς τόν Πατριάρχη προσφώνησε ὁ Πρόεδρος καί Συντονιστής Δρ. Walter Altmann.

▶ Μέ ἱεροπρέπεια καί κατά τήν ἐπικρατοῦσα τάξη ἑορτάσθηκαν τά Χριστούγεννα στά Πατριαρχεῖα. Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος χοροστάτησε κατά τόν Μ. Ἑσπερινό τῶν Χριστουγέννων καί προέστη τῆς καθιερωμένης Πατριαρχικῆς καί Συνοδικῆς Θ. Λειτουργίας κατά τήν ἡμέρα τῆς ἑορτῆς. Ἀπό τοῦ ἱεροῦ ἄμβωνος ἀναγνώσθηκε, ὑπό τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Ἐλπιδοφόρου, Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου, ἡ Πατριαρχική Ἀπόδειξις ἐπί τοῖς Χριστουγέννοις. Κατά τήν παραμονή τῆς ἑορτῆς ὁ Πατριάρχης ἄκουσε στήν Αἴθουσα τοῦ θρόνου τά πατροπαράδοτα κάλαντα ἀπό νέους καί μαθητές τῆς ὁμογένειας.

(Φωτ.: Ν. Μαγγίνας)

▶ Κατά τό διάστημα τῶν μηνῶν αὐτῶν τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο ἐπισκέφθηκαν, μεταξύ πολλῶν ἄλλων, Ἱεράρχες, κληρικοί καί μοναχοί τῆς Μητρός Ἐκκλησίας καί ἄλλων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, κληρικοί Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, ὁ νέος Μητροπολίτης Κυδωνίας καί Ἀποκορώνου κ. Δαμασκηνός, ὁ Ὑπουργός καί Ὑφυπουργός Ὑγείας τῆς Ἑλλάδος κ.κ. Δ. Ἀβραμόπουλος καί Ἀθ. Γιαννόπουλος, ὁ Νομάρχης Θεσσαλονίκης κ. Π. Ψωμιάδης καί ὁ νέος Δήμαρχος Ἀθηναίων κ. Ν. Κακλαμάνης, καθώς καί ἄλλοι ἐκπρόσωποι τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως, ὁ πρόεδρος τῆς Βουλῆς τῆς FYROM, πολιτικοί καί ἐκπρόσωποι τοῦ διπλωματικοῦ κόσμου ἀπό διάφορα κράτη, ἄρχοντες τῆς Μητρός Ἐκκλησίας, ὅμιλοι φοιτητῶν καί προσκυνητές ἐκ διαφόρων χωρῶν. ■

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ – ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΕΛΙΩΣΕΙΣ-ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΙΕΡΩΝ ΝΑΩΝ

῾Ο Σεβασμιώτατος: Τήν Τρίτη 19 Σεπτεμβρίου πρό τοῦ ῾Εσπερινοῦ κατέθεσε τόν θεμέλιο λίθο τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ προστάτου τῶν κυνηγῶν ῾Αγίου Μεγαλομάρτυρος Εὐσταθίου, στήν θέση τῆς Παστίδας. ῾Η ἀνέγερση τοῦ νέου ἱεροῦ Ναοῦ ἄρχισε μέ πρωτοβουλία τοῦ δραστηρίου ᾽Εφημερίου τῆς Παστίδας π. Μιχαήλ Καψάλη καί μέ τή συνδρομή τῆς διοικήσεως τοῦ Κυνηγετικοῦ Συλλόγου Ρόδου. ᾽Ακολούθησε Μέγας πανηγυρικός ῾Εσπερινός στόν παρακείμενο ἱερό Ναό τοῦ ῾Αγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου.

Τό πρωῒ τῆς Δευτέρας 23 ᾽Οκτωβρίου ἐθεμελίωσε τόν ἱερό Ναό τῶν ῾Αγίων ᾽Ισαποστόλων Κωνσταντίνου καί ῾Ελένης στόν αὔλειο χῶρο τοῦ Κέντρου ῾Ετοιμότητος Διασπορᾶς ᾽Αεροπορίας (ΚΑΒΑ). ῾Η πρωτοβουλία τῆς ἀνεγέρσεως ἀνήκει στόν Διοικητή τοῦ ᾽Αεροπορικοῦ ᾽Αποσπάσματος Ρόδου Σμήναρχο κ. Θεοχάρη Γριμπαβιώτη.

Τήν μεσημβρία τῆς Δευτέρας 6 ᾽Οκτωβρίου κατέθεσε τόν θεμέλιο λίθο τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ ᾽Αναλήψεως τοῦ Κυρίου, πλησίον τοῦ παλαιοῦ ἱεροῦ Ναοῦ ῾Αγίου ᾽Ιωάννου Προδρόμου Καλυθιῶν, ὅπου κατά τό τοπικό ἔθος ἑορτάζεται ἡ ἑορτή τῆς ᾽Αναλήψεως. ῾Ο νέος Ναός ἀνεγείρεται μέ δαπάνη τοῦ κ. Στέργου ᾽Ιατρίδη.

Τό Σάββατο 21 ᾽Οκτωβρίου ἐτέλεσε τά ᾽Εγκαίνια τοῦ νεόδμητου ἱεροῦ Ναοῦ τῶν ῾Αγίων νέων ῾Οσιομαρτύρων Ραφαήλ, Νικολάου καί Εἰρήνης, στήν εἴσοδο τοῦ χωρίου τῆς Λαχανιᾶς. ῾Ο Ναός κτίστηκε καί ἐξοπλίστηκε ἀπό τόν Λαχανιάτη ὁμογενῆ τῆς ᾽Αμερικῆς κ. Μιχαήλ ᾽Αγγέλου εἰς μνήμην τῆς συζύγου του ῾Ελένης.

Εἶναι αἰσιόδοξο τό γεγονός ὅτι στήν περιφέρειά μας ἀνεγείρονται συνεχῶς νέοι ἱεροί Ναοί καί ἀξίζουν συγχαρητήρια καί ὁ δίκαιος ἔπαινος τῆς ᾽Εκκλησίας στούς εὐλαβεῖς κτίτορες.

ΙΕΡΑΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΞΕΙΣ

Μέ ἐπιτυχία συνεχίστηκαν καί αὐτή τήν περίοδο οἱ μηνιαῖες ῾Ιερατικές Συνάξεις τῶν κληρικῶν τῆς ῾Ιερᾶς Μητροπόλεώς μας μέ τήν εὐθύνη τοῦ ᾽Αρχιμανδρίτου π. Μελίτωνος Μπέλλου. Εἰσηγητές ἦταν ὁ Πρωτοπρεσβύτερος π. Κυριακός Τσουρός (ἱερός ἐνοριακός Ναός ἁγίου Χριστοφόρου, 2-10-2006), ὁ π. Σταῦρος Κοφινᾶς (ἱερός ἐνοριακός Ναός ἁγίου ᾽Ιωάννου, 22-11-2006) καί ὁ Καθηγητής τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης π. Βασίλειος Καλιακμάνης (ἱερός ἐνοριακός Ναός ᾽Αναλήψεως τοῦ Κυρίου, 16-12-2006). Τά θέματα τά ὁποῖα ἀναπτύχθηκαν ἦσαν ἀντίστοιχα: α) «Ποιμαντική ἀντιμετώπιση τῶν συγχρόνων αἱρέσεων», β) «῾Η φιλανθρωπία ὡς ἔργον τοῦ ῾Ιερέως», καί γ) «῾Η ἐκκλησιολογική θεώρηση τοῦ μυστηρίου τῆς μετανοίας».

ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΜΝΗΜΗΣ ΠΟΛΙΟΥΧΟΥ ΡΟΔΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΥΔΡΑΙΟΥ

Μέ ἰδιαίτερη λαμπρότητα καί ξεχωριστή μεγαλοπρέπεια ἡ πόλη τῆς Ρόδου πανηγύρισε τή μνήμη τοῦ Πολιούχου της, ἁγίου νεομάρτυρος Κωνσταντίνου τοῦ ῾Υδραίου, τήν Τρίτη 14 Νοεμβρίου.

Στήν πανήγυρη συμμετεῖχαν οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολῖτες Σύμης κ. Χρυσόστομος, Καρπάθου καί Κάσου κ. ᾽Αμβρόσιος, Λαρίσης καί Τυρνάβου κ. ᾽Ιγνάτιος, Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου κ. Ἄνθιμος, Καλύμνου, Λέρου καί ᾽Αστυπαλαίας κ. Παΐσιος, ὁ Θεοφιλέστατος ᾽Επίσκοπος ῾Αλικαρνασσοῦ κ. ᾽Εμμανουήλ καί ὁ Καθηγούμενος καί Πατριαρχικός Ἔξαρχος Πάτμου Παν/τος ᾽Αρχιμανδρίτης κ. ᾽Αντίπας.

Τό ἑσπέρας τῆς Δευτέρας 13 Νοεμβρίου στόν ἱερό ἐνοριακό ναό Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Νεοχωρίου, ὅπου ἐτάφη ὁ ἅγιος Κωνσταντῖνος καί θησαυρίζεται τμῆμα τοῦ τιμίου λειψάνου του, ἐψάλη ὁ Μέγας πανηγυρικός ῾Εσπερινός χοροστατοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Λαρίσης, ὁ ὁποῖος καί ἐκήρυξε τόν θεῖο λόγο ἀναφερθείς στήν μετάνοια τοῦ ῾Αγίου Νεομάρτυρος καί στήν ἀρετή τῆς κατανύξεως. Μετά τόν ῾Εσπερινό παρετέθη δεῖπνο στήν αἴθουσα τῆς ᾽Ανωτέρας Σχολῆς Τουριστικῶν ᾽Επαγγελμάτων Ρόδου.

Τήν κυριώνυμη ἡμέρα τῆς ῾Εορτῆς κατά τόν Ὄρθρο ἐχοροστάτησε ὁ Θεοφιλέστατος ᾽Επίσκοπος ῾Αλικαρνασσοῦ, τῆς θείας Λειτουργίας προέστη ὁ Σεβασμιώτατος Ἅγιος Καρπάθου καί τῆς πανηγυρικῆς Λιτανείας ὁ Σεβα-

σμιώτατος Ἅγιος Σύμης. Τόν θεῖο λόγο ἐκήρυξε ὁ Καθηγούμενος καί Πατριαρχικός Ἔξαρχος Πάτμου κ. Ἀντίπας. Μετά τήν Λιτανεία καί τήν δεξίωση στό Δημοτικό Μέγαρο τοῦ Δήμου Ροδίων παρετέθη σέ ἑστιατόριο τῆς πόλεως ἑορταστικό γεῦμα ἀπό τόν Δήμαρχο Ροδίων κ. Γεώργιο Γιαννόπουλο, ὅπου παρεκάθισαν οἱ Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς, ὁ Ὑπουργός Αἰγαίου καί Νησιωτικῆς Πολιτικῆς κ. Ἀριστοτέλης Παυλίδης, οἱ Βουλευτές τοῦ Νομοῦ, ὁ Νομάρχης Δωδεκανήσου κ. Ἰωάννης Μαχαιρίδης καί ἐκπρόσωποι τῶν λοιπῶν Πολιτικῶν καί Στρατιωτικῶν Ἀρχῶν.

Ἡ συμμετοχή τοῦ πληρώματος τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας ἦταν συγκινητική καί ὁ λαός μας ἀπέδειξε ὅτι γνωρίζει νά τιμᾶ τόν Πολιοῦχο του.

ΧΕΙΡΟΘΕΣΙΕΣ

Τήν Τετάρτη 29 Αὐγούστου, κατά τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ἐνοριακό Ναό Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου πόλεως Ρόδου ὁ Σεβασμιώτατος ἐχειροθέτησε σέ Πνευματικό τόν Ἀρχιμανδρίτη Δημήτριο Καβαδία, Ἀδελφό τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Θαρρίου.

Ἐπίσης τήν 17ην Σεπτεμβρίου κατά τόν Ἑσπερινό στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ἐνοριακό Ναό τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων τῆς πόλεως, ἐχειροθέτησε σέ Πνευματικό τόν Ἐφημέριο τῆς Ἐνορίας Πρωτοπρεσβύτερο Νεκτάριο Κάνια, ὁ ὁποῖος ἀπό διετίας ἐργάζεται ὑποδειγματικά στόν τομέα τοῦ ἐνοριακοῦ ἔργου τῆς παραπάνω ἐνορίας.

Κατά τόν πανηγυρικό Ἑσπερινό στό καθολικό τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Φιλήμονος Ἀρνίθας τήν 21 Νοεμβρίου ἐχειροθέτησε σέ Ἀρχιμανδρίτη τόν Ἱερομόναχο Νεκτάριο Πόκια, Διευθυντή τοῦ ἐκκλησαστικοῦ ραδιοτηλεοπτικοῦ σταθμοῦ Θάρρι, στόν ὁποῖο καί ἀνετέθησαν καθήκοντα Ἱεροκήρυκος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Εὐχόμαστε στούς ἀνωτέρω κληρικούς τήν εὐλογία τοῦ Θεοῦ στήν νέα τους ἐκκλησιαστική διακονία.

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΣΓΙΑΝΟΥ

Ἀπό τόν ἱερό ἐνοριακό Ναό Ἁγίας Τριάδος Πλαγιᾶς Πλωμαρίου Λέσβου ἐξεδόθη σέ ἰδιαίτερο τεῦχος ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ἁγίου Νεομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Πασγιάνου, τήν ὁποία συνέθεσε ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας.

Πρόκειται γιά ἕνα καλαίσθητο τεῦχος 102 σελίδων, ὅπου περιέχονται ἡ Ἀκολουθία, ὁ Παρακλητικός Κανόνας, οἱ Χαιρετισμοί καί τά Μακαριστάρια τοῦ Ἁγίου Νεομάρτυρος, καθώς καί ἡ ὁμιλία πού ἐκφώνησε ὁ Σεβασμιώτατος κατά τόν ἐπετειακό ἑορτασμό τῆς μνήμης του, τήν 14η Φεβρουαρίου 2006.

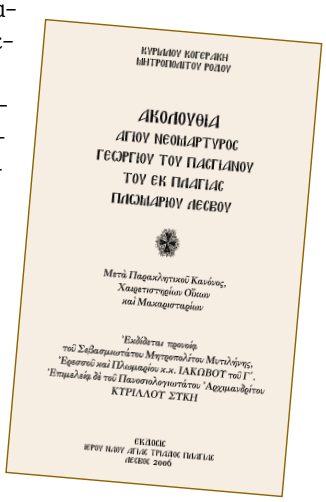

Τό βιβλίο, τό ὁποῖο ἀφιερώνεται στήν Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα, τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟ, προλογίζει ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μυτιλήνης, Ἐρεσοῦ καί Πλωμαρίου κ. Ἰάκωβος. Τήν εἰσαγωγή ἔγραψε ὁ Ἐφημέριος τῆς Ἐνορίας Πλαγιᾶς, γενέτειρας τοῦ ἁγίου, Ἀρχιμανδρίτης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου κ. Κύριλλος Συκῆς, ὁ ὁποῖος εἶχε καί τήν ἐπιμέλεια τῆς ἐκδόσεως. ■

Εὐχαριστοῦμε τούς δωρητές

Α) τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ἱδρύματος: Ἀρφαρᾶ Φ. 120 €, Κουζουλό Χ. 100 €, Κονταρῆ Ν. 50 €, Οἰκογ. Ζερβανοῦ Π. 50 €, Παπαστεφάνου Ἐλ. 100 €, Δημητριάδου Μ. 400 €, Βεργωτῆ Δ. 80 €, Οἰκογ. Χατζημάρκου Ἀντ. 50 €, Οἰκογ. Χαραλάμπους Εὐαγ. 90 €, Σύλλογο Εἰκαστικῶν Δωδ. 60 €, Μουστακέλλη Π. 150 €, Καραγεωργίου Γ. 50 €, Καραγεωργίου Ν. 50 €, Κακά Κ. καί Κακά Π. 60 €, Οἰκογ. Ζερβάνου Π. 50 €, Οἰκογ. Σεβδαλάκη Γ. 10 €, Οἰκογ. Φαρμακίδη Ι. 20 €, Οἰκογ. Φαρμακίδη Ν. 20 €, Οἰκογ. Κουμεντῆ Τ. 20 €, Ρεουλᾶ Α. 50 €, Δημητρᾶ Κ. 50 €, Οἰκογ. Τσέλιου Ι. 50 €, Οἰκογ. Τσέλιου Γ. 50 €, Σωτηρίου Γ. καί Ε. 40 €, Παπαγούρα Μ. 166 €, Ἀντωνιάδη Τ. καί Κ. 50 €, Σταματιάδου Α. 50 €, Κωνσταντοπούλου Μ. 200 €, Ε. Σ. Ο. Δήμου Καλλιθέας 100 €, Παπαδημητρίου Σ. 300 €, Ἰωαννίδου Α. 100 €, Ἀδαμάκη Ε. 50 €, Κακά Μ. 200 €, Μηνέττο Ι. 250 €, Μηνέττου Μ. 250 €, Μηνέττο Κ. 250 €, Μηνέττου-Σουλούνια Α. 250 €, Δηλαβεράκη Μ. 50 €, Βαζελάκη Ι. 20 €, Δηλαβεράκη Μ. 20 €

Β) τοῦ Εὐαγοῦς Ἱδρύματος Ὑποτροφιῶν: Σύλλογο Ἰδιοκτητῶν Κέντρων Ξένων Γλωσσῶν 100 €, Βασιλάκη Ε. 200 €, Μπακίρη Π. 30 €, Πέτρου Ε. 30 €, Κωβιό Σ. 50 €, Παπασσάβα Κ. 100 €, Καρύδη Π. 100 €, Βασιλάκη Ι. 30 €, Τριανταφυλλίδη Στ. 150 €, Χατζηνικολάου Ε. 50 €, Κουλούμπρη Μ. καί Μ. 20 €, Ζαννετάκη Ι. 500 €.

ΑΠΡΟΣΚΛΗΤΟΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ

Πολύ συχνά ἄγνωστοι ἄνθρωποι χτυποῦν τά κουδούνια ἤ τίς πόρτες τῶν σπιτιῶν μας, γιά νά μᾶς προσφέρουν ἔντυπο ὑλικό τῆς θρησκείας τους. Αὐτοί ὡς ἐπί τό πλεῖστον εἶναι μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβᾶ ἤ προτεσταντικές παραφυάδες, ὅπως πεντηκοστιανοί καί εὐαγγελικοί.

Ἀρχικά δέν παρουσιάζουν τό γνήσιο ὄνομά τους, ἀλλά σάν τό λύκο πού ντύνεται μέ τό δέρμα τοῦ προβάτου, λένε ὅτι εἶναι χριστιανοί. Τό κάνουν αὐτό γιά τόν εὐνόητο λόγο νά πιάνουν στά δίχτυα τούς ἀφελεῖς ὀρθόδοξους χριστιανούς. Οἱ μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβᾶ, ἐνῶ δέ δέχονται ὅτι ὁ Χριστός ἀνήκει στήν Ἁγία Τριάδα καί εἶναι Θεός, ὅπως ὁ Πατέρας, αὐτοαποκαλοῦνται χριστιανοί μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβᾶ. Οἱ προτεστάντες εὐαγγελικοί στά ἔντυπά τους βάζουν καί γνῶμες Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας γιά νά καμουφλάρονται.

Ὅλοι αὐτοί ἰσχυρίζονται ὅτι διατηροῦν ἀνόθευτο τό χριστιανισμό καί προσφέρουν γνήσια σωτηρία. Μέ τά πρῶτα τους λόγια προσπαθοῦν νά φοβίσουν τούς ἀκροατές τους καί νά μειώσουν τήν ἐμπιστοσύνη τους στούς κληρικούς τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας. «Ζοῦμε», λένε, «στά ἔσχατα, σέ λίγο θά ρθει ὁ ἀντίχριστος, τά σημάδια τοῦ ἐρχομοῦ του εἶναι φανερά: ἀνηθικότητα, πόλεμοι, καταστροφή τῆς φύσης, μεγάλες ἀσθένειες! Οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας», συνεχίζουν, «εἶναι ἁμαρτωλοί καί χάλασαν τήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, δέν ἀκοῦτε τά διάφορα σκάνδαλα!» Ἀφοῦ δοῦν ὅτι οἱ θέσεις τους αὐτές γίνονται ἀποδεκτές, τότε προσκαλοῦν τούς ἀκροατές τους νά τούς ἐξηγήσουν ὅτι μποροῦν νά προφυλαχτοῦν ἀπό τά μαρτύρια τῆς ἐποχῆς τοῦ ἀντιχρίστου καί νά μάθουν γιά τή γνήσια διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ, δηλ. νά εἰσέλθουν γιά προστασία καί σωτηρία στήν ὁμάδα τους.

Ποτέ δέν ἀνοίγουμε συζήτηση μέ ἀγνώστους, γιατί ὅλοι οἱ αἱρετικοί εἶναι ἐκπαιδευμένοι γιά τό πῶς θά παραπλανοῦν ἀνθρώπους. Σάν τούς καλούς μάνατζερ ντύνονται ἄψογα, μιλοῦν εὐγενέστατα καί χαμογελοῦν. Κάνουν ὅτι γνωρίζουν τήν Ἁγία Γραφή τέλεια, ἐνῶ στήν πραγματικότητα γνωρίζουν ὅ,τι ἀντιορθόδοξο καί αἱρετικό τούς ἔχουν διδάξει.

Ὅλοι αὐτοί οἱ αἱρετικοί εἶναι φαινόμενα τῶν τελευταίων ἐτῶν. Οἱ διδασκαλίες τους ἀντιτίθενται στήν Ἁγία Γραφή καί τήν Ἱερά Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας. Ποιός ἀποφάσισε γιά τό ποιά βιβλία εἶναι θεόπνευστα καί συγκρότησε τόν κατάλογο (κανόνα) τῶν ἁγιογραφικῶν βιβλίων; Ποιός βοήθησε τό ἔθνος μας νά ἐπιβιώσει κατά τήν περίοδο τῆς τουρκοκρατίας; Ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία.

Ὡς ὀρθόδοξοι χριστιανοί δέ μισοῦμε τούς ἀνθρώπους τῶν αἱρέσεων, ἀλλά δέ δεχόμαστε τήν αἱρετική διδασκαλία τους. Αὐτή ὁδηγεῖ κάθε θῦμα ἔξω ἀπό τήν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία καί τά σωστικά Μυστήριά της. Τούς μιλᾶμε μέ εὐγένεια, ἀλλά δέν τούς ἀφήνουμε νά μᾶς κάνουν τό δάσκαλο. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος γράφει στόν Τίτο: «αἱρετικό ἄνθρωπο μετά ἀπό μία καί δεύτερη συμβουλή ἀπόφευγέ τον» (3,10). Ἐπειδή οἱ σύγχρονοί μας αἱρετικοί, λόγω ἐγωισμοῦ, δέ δέχονται καμία συμβουλή, γι' αὐτό νά τούς κρατᾶμε μακριά ἀπό τή ζωή καί τήν οἰκογένειά μας. Ὁ Θεός ἄς τούς φωτίσει νά καταλάβουν τό λάθος τους.

ΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΡΑΓΟΥΔΑ

Λόγω πολλῶν αἰτιῶν ἡ φετινή σχολική χρονιά ἄρχισε καί συνέχισε μέ προβλήματα. Κάποια στιγμή ἄρχισαν καί οἱ καταλήψεις τῶν σχολικῶν μονάδων τῆς δευτεροβάθμιας ἐκπαίδευσης. Συνήθως μικρές μειοψηφίες ἀποφάσιζαν τήν κατάληψη τοῦ σχολείου γιά χαβαλέ. Μετά τό ἄνοιγμα τῶν σχολείων ἡ ἐπιδιόρθωση τῶν ζημιῶν, πού ἄφησαν οἱ βανδαλισμοί τῶν καταληψιῶν, ἐπιβαρύνουν, δυστυχῶς, ὁλόκληρο τόν ἑλληνικό λαό καί ὄχι τούς καταστροφεῖς.

Τί εἴδους παιδεία ἀποκομίζουν αὐτοί οἱ ἔφηβοι πού μισοῦν τά σχολεῖα τους καί τά καταστρέφουν; Πῶς ἀργότερα οἱ ἴδιοι θά σεβαστοῦν τήν περιουσία τῶν συνανθρώπων τους; Μήπως μ' αὐτή τήν κρατική ἀνοχή ὠθοῦνται στόν ἀναρχισμό καί τήν ἀσυδοσία;

Ἕνα παρατράγουδο τῶν ἐφετινῶν καταλήψεων ἦταν καί ὁ ὁμαδικός βιασμός τῆς μαθήτριας ἀπό τούς συμμαθητές της στό Λύκειο Ἀμαρύνθου Εὐβοίας. Τό πιό ἄσχημο στήν ὑπόθεση τοῦ βιασμοῦ αὐτοῦ ἦταν ἡ καταγραφή τῆς πράξης αὐτῆς ἀπό συμμαθήτριές της σέ κινητά τηλέφωνα.

Οἱ δημοσιογράφοι, πού κάλυψαν τό θέμα, ἐπικέντρωσαν τό ἐνδιαφέρον τους στό ρατσισμό καί στόν κοινωνικό ἀποκλεισμό τῶν ξένων κι ὄχι τόσο στήν ἀνήθικη πράξη καί γενικότερα στό νοσηρό κλῖμα τῶν σχολείων. Ἡ παιδεία τῆς πατρίδας μας μέ τή δράση διαφόρων ἀθέων κουλτουριάρηδων, ὑποστηρικτῶν δῆθεν τῆς προόδου, συνεχῶς ἀπομακρύνεται ἀπό τίς χριστιανικές ἀξίες καί ἀρχές. Ἡ γενική δομή πολλῶν νέων σχολικῶν βιβλίων εἶναι ὄχι μόνο ἀδιάφορη θρησκευτικά, δῆθεν γιά νά ἀνταποκρίνεται στήν πολυπολιτισμική σημερινή κοινωνία μας, ἀλλά καί κάποιες φορές ἐχθρική πρός τήν Ἐκκλησία. Πῶς οἱ ἔφηβοι θά ἀποκτήσουν ἠθική συνείδηση, ὅταν κάποιοι καθηγητές τους αὐθαίρετα τούς διδάσκουν ἀθεῖα, ἐνῶ πολλοί ἄλλοι δέν ἐργάζονται στό σχολεῖο, ἀλλά ἀναλώνονται στά ἰδιωτικά ἀπογευματινά μαθήματα; Τό πιό ἀνήθικο εἶναι νά ἐξαναγκάζονται οἱ μαθητές νά παρακολουθοῦν τό ἀπόγευμα τά ἰδιαίτερα μαθήματα τοῦ σχολικοῦ καθηγητοῦ τους. Οἱ πολυήμερες ἐκδρομές δέν ἀποτελοῦν εὐκαιρίες γιά μεθύσι, ναρκωτικά καί ἀνηθικότητα; Οἱ ἐλεύθερες προγαμιαῖες σχέσεις τῶν ἐφήβων, πού προβάλλονται καί προωθοῦνται μέ πολλούς τρόπους σήμερα, δέν εἶναι ἡ αἰτία πολλῶν δυσεπίλυτων ψυχολογικῶν προβλημάτων τῶν νέων καί πολλῶν ἐκτρώσεων; Κάποιοι μαθητές ἀνέφεραν πώς στίς τελευταῖες καταλήψεις τούς ὥθησαν νά χρησιμοποιήσουν ναρκωτικά.

Τό πρωτόγνωρο συγκλονιστικό γεγονός τοῦ Λυκείου τῆς Εὔβοιας ἄς γίνει αἰτία νά ἀφυπνισθοῦν πολιτικοί, γονεῖς καί ἐκπαιδευτικοί καί νά ἐπιστρατευθοῦν στόν ἀγῶνα γιά τήν ἀνακοπή τοῦ ἠθικοῦ κατρακυλίσματος τῶν παιδιῶν μας. Ὁ Θεός, ἐπίσης, ἄς βοηθήσει αὐτή τή μαθήτρια νά ξεπεράσει τόν ψυχικό της κλονισμό καί νά μή γεμίσει ἡ καρδιά της μέ μῖσος καί ἀποστροφή. ■